

KRATKI PRIKAZ UČENJA NOVE CRKVE

Autor Emanuel Swedenborg

Prevodilac Milica Žikić

Izdavač: The Lord's New Church which is Nova Hierosolyma

1725 Huntingdon Road

Huntingdon Valley, PA 19006

USA

Email: Info@TheLordsNewChurch.org

www.TheLordsNewChurch.org

Srpsko izdanje objavljeno 2021

KRATKI PRIKAZ UČENJA NOVE CRKVE

Na koju se misli pod "Novim Jerusalimom"

U knjizi Otkrovenja

1769

I ja Jovan videh grad sveti, Jerusalim nov, gde silazi od Boga s neba, pripremljen kao nevesta ukrašena mužu svom. I čuh glas veliki s neba gde govori: Evo skinije Božije među ljudima, i živeće s njima, i oni će biti narod Njegov, i sam Bog biće s njima Bog njihov. I Bog će otrti svaku suzu od očiju njihovih, i smrti neće biti više, ni plača, ni vike, ni bolesti neće biti više; jer prvo prođe. I reče Onaj što seđase na prestolu: Evo sve novo tvorim. I reče mi: Napiši, jer su ove reči istinite i verne. (Otkrovenje 21: 2, 5)

Sadržaj

Uvod (odjeljak 1)

Dogme Rimokatolika u vezi sa justifikacijom sa Tridentskog sabora (odjeljci 2–8)

Dogme Protestanata u vezi sa justifikacijom, na osnovu *Formula Concordiae* (9–15)

Nacrt Učenja Nove Crkve (16)

1. Crkve koje su se Reformacijom odvojile od Rimokatoličke Crkve razlikuju se u raznim stvarima; ali sve se slažu u odredbama u vezi sa trojstvom osoba u božanskom, prvobitnim grehom od Adama, imputacijom Hristovih zasluga i justifikacijom putem same vere (17–18)

2. Rimokatolici, pre Reformacije, podučavali su potpuno iste stvari kao Reformisani posle nje, u vezi sa četiri gorepomenute odredbe. . . (19–20)

3. Vodeći reformisti... zadržali su sve dogme...; ali su odvojili dobročinstvo ili dobra dela od te vere i proglasili da ona istovremeno ne spasavaju, jer su imali u vidu totalnu odvojenost od Rimokatolika u odnosu na suštinske stvari crkve, koje su vera i dobročinstvo... (21–23)

4. Vodeći reformisti pripojili su dobra dela i takođe ih prisajedinili svojoj veri, ali sa čovekom kao pasivnim subjektom... (24–29)

5. Kompletan teološki sistem u Hrišćanskoj crkvi današnjice zasnovan je na ideji o tri Boga, koja izrasta iz doktrine o trojstvu osoba (30–38)

6. Dogme teologije pokazuju se kao pogrešne pošto je ideja trojstva osoba i odatle o tri Boga, bila odbačena, a ideja o jednom Bogu u kome je Božansko Trojstvo bila primljena umesto nje (39–40)

7. Tada je istinski spasavajuća vera, koja je vera u jednog Boga, sjedinjena sa dobrim delima, priznata i primljena. (41–42)

8. Ova vera je u Boga spasitelja Isusa Hristosa, koja je u svojoj jednostavnoj formi sledeća: (1) da postoji jedan Bog u kome je Božansko Trojstvo...; (2) spasavajuća vera je verovati u njega; (3) zla treba da budu izbegavana ... ; (4) dobra treba da budu činjena . . . ; (5) ona treba da budu činjena od strane čoveka kao od njega samog, ali treba verovati da su od Gospoda. . . (43–44)

9. Vera današnjice odvojila je religiju od crkve, jer se religija sastoji u priznavanju jednog Boga i bogoslužnju njemu na osnovu vere dobročinstva. (45–46)
10. Vera današnjice ne može da bude sjedinjena sa dobročinstvom i proizvede bilo kakve plodove koji su dobra dela. (47–50)
11. Iz vere današnje crkve proizlazi bogoslužnje sa usana, a ne od života. . . (51–52)
12. Doktrina današnje crkve protkana je različitim paradoksima... I, zbog toga, njene dogme mogu da uđu samo u pamćenje, a ne mogu ni u jedan deo razumevanja . . . (53–57)
13. Dogme današnje crkve ne mogu da budu naučene i zadržane bez velikih teškoća. . . (58–59)
14. Doktrina vere današnje crkve pripisuje ljudske osobine Bogu. . . (60–63)
15. Vera današnje crkve proizvela je čudovišna rođenja... Jeresi od najranijeg doba do današnjih dana iskakale su iz doktrine zasnovane na ideji o tri Boga... (64–69)
16. Na poslednje stanje današnje crkve, kad je ova na svom kraju, misli se pod iscrpljivanjem doba; a zatim dolaskom Gospoda (Matej 24:3). (70–73)
17. Na zagađenost iz obmana... koja danas prevlađuje u Hrišćanskim crkvama, misli se pod “nevoljom velikom kakva nije bila od postanja sveta dosad niti će biti” (Matej 24:21). (74–76)
18. Neće biti ni ljubavi, ni vere, niti poznanja dobra i istine u poslednje vreme crkve, kad se približava kraju... (77–81)
19. Na one koji su u današnjoj veri misli se pod “jarcima” u knjizi proroka Danila i Jevanđelju po Mateju. (82–86)
20. Na one koji su se potvrdili u današnjoj veri misli se u Otkrovenju pod “aždahom i njenim dvema zverima” i pod “skakavcima” . . . (87–90)
21. Osim ako je nova crkva uspostavljena od Gospoda, niko ne može biti spasen . . . (91–94)
22. Na otvaranje i odbacivanje dogmi vere današnje crkve i otkrovenje i primanje načela nove crkve, misli se u rečima u Otkrovenju 21:5. . . (95–98)
23. Nova crkva koja treba da bude uspostavljena od Gospoda jeste novi Jerusalim, o kome se govori u Otkrovenju 21 i 22 . . . (99–101)
24. Vera nove crkve ne može ni na koji način da bude sjedinjena sa verom prethodne crkve. . . (102–104)
25. Rimokatolici danas ne znaju ništa o imputaciji Hristovih zasluga i justifikaciji verom odatle... jer je ona u potpunosti skrivena ispod spoljašnjosti njihovog bogoslužnja; iz tog razloga, ako bi odstupili od svojih spoljašnjosti (spoljnih izraza) bogoslužnja... mogli bi biti uvedeni u novi Jerusalim. . . (105–115)

Zaključak

Dodatak (116–120)

Kratki prikaz učenja Nove Crkve

1. Nekoliko radova i rasprava objavio sam tokom proteklih godina, u vezi sa Novim Jerusalimom, pod kojim se podrazumeva nova crkva koja treba da bude uspostavljena od Gospoda; i pošto je knjiga Otkrovenja otkrivena, doneo sam odluku da iznesem na svetlost celokupno učenje te crkve u njegovoj potpunosti. Ali, pošto je reč o nekoliko godina rada, smatrao sam uputnim da napravim skicu, da bi najpre mogla da bude stvorena opšta (generalna) ideja o toj crkvi i njenom učenju (doktrini); zato što kad opšti principi prethode, sve stvari i svaka stvar će se kasnije pojavljivati svom dužinom izložene na svetlosti, jer one ulaze u opšte stvari kao istovrsne stvari u svoje prijemnike. Ova kolekcija, međutim, nije namenjena za kritičko ispitivanje, već je svetu ponuđena jedino kao informacija, jer će njen sadržaj biti u potpunosti pokazan u samom delu.¹ Ali postojeći elementi doktrine (dogme) u vezi sa justifikacijom biće napred dodati, da bi kontrast između učenja sadašnje crkve i onih nove crkve, koja sledi, mogao da bude jasno shvaćen.

Dogme Rimokatolika u vezi sa justifikacijom sa Tridentskog sabora

2. U buli pape Pija IV, datiranoj 13. novembra 1564. nalaze se sledeće reči: “Prihvatam i primam svaku i sve stvari koje je najsvetiji Tridentski sabor proglasio u vezi sa prvobitnim grehom i justifikacijom.”

3. Sa Tridentskog sabora, u vezi sa prvobitnim grehom

(a) Da je Adam, svojim prestupom, iskusio potpunu promenu i gubitak prirode, kako u smislu tela tako i duše i da efekti Adamovog prestupa nisu bili ograničeni na njega, nego prošireni na njegovo potomstvo; da time na celokupno čovečanstvo nije prenesena samo smrt i telesna patnja, nego i greh, koji je smrt duše (Zasedanje 5,1,2)

(b) Da je ovaj Adamov greh, koji je najpre bio samo jedan prestup i koji je prenesen proširivanjem, a ne podražavanjem (imitiranjem) na taj način usađen u proprium svakog čoveka i ne može se ukloniti ni na koji način, osim zaslugom

¹ Reč je o delu *Apokalipsa otkrivena*

jedinog spasitelja Isusa Hristosa, koji nas je iskupio pred Bogom svojom krvlju, ugradivši nam pravdu, posvećenje i iskupljenje (Zasedanje 5, 3)

(c) Da su, Adamovim prestupom, svi ljudi izgubili nevinost i postali nečisti i po prirodi (postali) sinovi gneva (Zasedanje 6, pogl. 1)

4. U vezi sa justifikacijom

(a) Da je naš nebeski Otac, Otac milosrđa, poslao ljudima svog Sina Isusa Hristosa, kad je došlo blagosloveno vreme, kako Jevrejima koji su se povinovali zakonu, tako i đentilima koji ga nisu sledili, da bi svi oni mogli da budu obuhvaćeni pravdom i svi budu usvojeni kao sinovi. Bog mu je poverio da donese pomilovanje preko vere u njegovoj krvi, ne samo za naše grehe, nego na isti način i grehe čitavog sveta (Zasedanje 6, pogl. 3)

(b) Ipak ne dobijaju svi olakšanje njegove smrti, nego samo oni kojima je saopštena vrednost njegovog stradanja; pa, dakle, ako nisu ponovo rođeni u Hristu, oni ne mogu biti justifikovani (opravdani) (Zasedanje 6, pogl. 3)

(c) Da početak justifikacije treba da bude izveden iz milosti Boga kroz Isusa Hristosa, to jest, njegovim pozvanjem (Zasedanje 6, pogl. 5)

(d) Da su ljudi izloženi pravdi kada su pobuđeni Božanskom milošću i, začinjanjem vere na osnovu onoga što čuju, slobodno okrenuti prema Bogu, verujući da su istinite stvari koje su Božanski otkrivene i obećane; i posebno ovo, da su bezbožnici justifikovani od Boga njegovom milošću, preko iskupljenja, koje je od Hristosa Isusa; i da su, kada su, uvereni u greh iz straha od Božanske pravde, kojom su korisno pobuđeni, ohrabreni u nadi, verujući da će Bog, Hrista radi, biti blagonaklon prema njima (Zasedanje 6, pogl. 6)

(e) Da je posledica ovog izlaganja i pripreme stvarna justifikacija, koja nije samo oprost grehova, nego isto tako i posvećenje i obnova unutaršnjeg čoveka primanjem Božanske milosti i darova, gde čovek od nepravednog postaje pravedan i od neprijatelja postaje prijatelj, da bi mogao postati baštinik shodno svojoj nadi u večni život (Zasedanje 6, pogl. 7)

(f) Krajnji uzrok justifikacije je slava Božja i Hristova i večni život. Efikasni uzrok je Bog, koji slobodno pročišćuje i posvećuje. Vrednosni uzrok je Voljeni i Jedinorodni od Boga, naš Gospod Isus Hristos, koji nas je, kad smo bili neprijatelji, velikim dobročinstvom, pri čemu nas je voleo, svojim presvetim stradanjem na

drvetu krsta, učinio vrednim justifikacije i u naše ime omogućio zadovoljenje Bogu Ocu. Instrumentalni uzrok je sveta tajna (sakrament) pričešća, bez koje niko ne može da postigne justifikaciju. Formalni uzrok je sama Božanska Pravda, ne zato što je On sam pravedan, nego zato što nas čini pravednima, pa tako darovani od Njega, bivamo obnovljeni u duhu svoga uma; i ne samo da se držimo pravednim, nego da istinski budemo pozvani i budemo pravedni, svako u skladu sa svojom sopstvenom merom, koju Sveti Duh pruža svakome po svome zadovoljstvu (Zasedanje 6, pogl 7, par. 2)

(g) Da je justifikacija prevođenje iz tog stanja, u kome je čovek rođen kao sin prvog Adama, u stanje milosti i usvojenja sinova Božjih od strane drugog Adama, našeg spasitelja Isusa Hristosa. (Zasedanje 6, pogl. 4).

5. U vezi sa verom, dobročinstvom, dobrim delima i vrednostima

(a) Kad apostol kaže da je čovek justifikovan verom i justifikovan slobodno, ove reči treba razumeti u smislu u kome ih se Katolička crkva uniformno držala i izražavala ih; naime, da je rečeno da smo mi justifikovani verom, jer vera je začetak ljudskog spasenja, temelj i koren svake justifikacije, bez koje je nemoguće umiliti se Bogu i dosegnuti društvo njegovih sinova. Ali kaže se da bivamo justifikovani slobodno, jer nijedna od tih stvari koje justifikaciji prethode, bila to vera ili činjenje, ne određuje stvarnu milost justifikacije; jer da bi to bila milost, nije zbog činjenja, pošto u suprotnom milost ne bi bila milost. (Zasedanje 6, pogl. 8).

(b) Mada niko ne može da bude pravedan, osim onih kojima su saopštene vrednosti stradanja našeg Gospoda Isusa Hristosa, to ipak nalazi odraz u justifikaciji, kada zaslugom istog presvetog stradanja, Božansko dobročinstvo biva uliveno od Svetog Duha u srca onih koji su opravdani i u njima ostaje. Zbog toga aktom justifikacije čovek prima, zajedno sa određenjem od svojih grehova, sve te stvari ulivene u njega istovremeno od strane Isusa Hristosa, u koga je ugrađen verom, nadom i dobročinstvom. Jer vera, osim ako joj je pridodato dobročinstvo, ne sjedinjuje savršeno sa Hristom niti (nas) čini živim delom njegovog tela (Zasedanje 6, pogl. 7, par. 3).

(c) Da Hristos nije samo otkupitelj u koga veruju, nego takođe i zakonodavac, kome se pokoravaju. (Zasedanje 6, pogl. 16, kanon 21).

(d) Da je vera bez dela mrtva i uzaludna, jer u Hristu Isusu niti obrezivanje nečemu koristi niti neobrezivanje, nego vera koja deluje kroz dobročinstvo. Jer vera bez

nade i dobročinstva ne pomaže večnom životu; tu oni takođe čuju Hristovu reč: “Ako želiš da uđeš u život, drži se zapovesti”. Tako oni koji su ponovo rođeni, primajući istinsku hrišćansku pravdu, imaju obavezu da je održavaju belom i neuprljanom, kao svoju prvu odeždu, koju im je dao Isus Hristos, umesto one koju je Adam izgubio i za sebe i za nas, svojom neposlušnošću, da bi je mogli izložiti pred tribunalom našeg Gospoda Isusa Hristosa i zadobiti večni život. (Zasedanje 6, pogl. 7, § 4).

(e) Da postoji neprekidni inflaks (uticaj) moći od samog Isusa Hristosa u one koji su justifikovani (opravdani), kao od glave prema udovima i od loze prema granama; koja moć uvek prethodi, priključuje i prati njihova dobra dela i bez koje ni u kom smislu ne bi mogli biti prihvaćeni i vrednovani u očima Boga; stoga mi treba da verujemo da ništa ne nedostaje više onima koji su justifikovani, nego da mogu da budu u potpunosti uvereni da su tim delima, oblikovanim u Bogu, zaslužili večni život, koji će im biti darovan kad dođe njihovo vreme. (Zasedanje 6, pogl. 16).

(f) Ne podrazumevamo ovde našu sopstvenu pravdu, kao da pripada nama od nas; jer to što je označeno kao naša Pravda, jeste Pravda Boga, pošto je ulivena u nas od Boga, kroz zasluge Hrista. Neka bude daleko, dakle, od svakog Hrišćanina da veruje ili slavi sebe, a ne Gospoda, čija dobrotu prema ljudima je toliko velika, da se udostojio da prihvati te stvari, koje su darovi njega samog, kao naše vrednosti. (Zasedanje 6, pogl. 16).

(g) Jer od sebe, kao nas samih, ne možemo činiti ništa; ali uz Njegovu saradnju, koji nas osnažuje, možemo sve. Jer od toga nema čovek slavu, nego je sva slava u Hristu, u kome živimo, u kome se vrednujemo, u kome nalazimo zadovoljenje, donoseći plodove vredne pokajanja, koji efikasnost dobijaju od njega, bivaju ponuđeni Ocu od njega i prihvaćeni od Oca kroz njega. (Zasedanje 14, pogl. 8).

(h) Ko god kaže da čovek može da bude justifikovan u očima Boga svojim sopstvenim delima, učinjenim ili moćima ljudske prirode ili učenjem zakona, bez Božanske milosti kroz Isusa Hristosa, neka bude proklet. (Zasedanje 6, Kanon 1).

(i) Ko god kaže da čovek može da veruje, nada se i voli (to jest, da ima veru, nadu i ljubav (dobrotoljublje), kao što je neophodno da bi mu milost justifikacije bila darovana, bez predupređujuće inspiracije Svetog Duha i njegove pomoći, neka bude proklet. (Zasedanje 6, Kanon 2).

(k) Ko god kaže da je čovek justifikovan bez pravde Hristove, koju je on zaslužio za nas, neka bude proklet. (Zasedanje 6, Kanon 10).

Da ne pominjemo mnoge druge odlomke, koji se pre svega odnose na sjedinjavanje vere sa dobročinstvom ili dobrim delima i prokletstvo njihovog razdvajanja.

6. U vezi sa *slobodnom voljom*.

(a) Da slobodna volja ni u kom slučaju nije uništena Adamovim grehom, mada je time oslabljena i izobličena. (Zasedanje 6, pogl. 1).

(b) Ko god kaže da čovekova slobodna volja, kad je pokrenuta i uskomešana od Boga, ne može nikako usklađivanjem da saraduje sa Bogom, koji je komeša i izaziva, odakle čovek može da se stavi na raspolaganje i pripremi za primanje milosti justifikacije; ili da ne može da se ne složi, ako želi, nego da, kao neživa stvar, ništa ne može da učini i sasvim je pasivan, neka bude proklet. (Zasedanje 6, Kanon 4).

7. Učenja Rimokatolika u vezi sa justifikacijom, preuzeta iz dekreta Tridentskog sabora, mogu se sumirati i sistematizovati ovako.

Da je Adamov greh uliven u čitavu ljudsku rasu, odakle je njegovo stanje, kao i stanje svih ljudi, postalo izopačeno i otuđeno od Boga i stoga su učinjeni neprijateljima i sinovima gneva; da je stoga Bog Otac milosrdno poslao svog Sina da pomiri, ispusti, iskupi, zadovolji i tako otkupi time što je njega učinio pravdom. Da je Hristos ostvario i ispunio sve ovo, ponudivši sebe na žrtvu Bogu Ocu na drvetu krsta i time svojim stradanjem i krvlju. Da su sve zasluge u Hristu i da su njegove zasluge milosrdno imputirane, pripisane, primenjene i prenesene čoveku koji je tako postao prijemnik, zahvaljujući Bogu Ocu kroz Svetog Duha; i da je tako Adamov greh uklonjen od čoveka; žudnja je, međutim, još uvek ostala u njemu, kao podsticaj za greh. Ta justifikacija je oproštaj grehova, zbog čega se dešava obnavljanje unutarnjeg čoveka, čime čovek od neprijatelja postaje prijatelj i od sina gneva sin milosrđa; time je postignuto sjedinjenje sa Hristom i bivajući preporođen postaje živi pripadnik njegovog tela.

8. Da vera dolazi slušanjem, kad čovek veruje da su istinite stvari koje su Božanski otkrivene i veruje u obećanja Boga. Ta vera je početak čovekovog spasenja, temelj i koren sve justifikacije, bez čega je nemoguće udovoljiti Bogu i ući u zajednicu njegove dece. Da je justifikacija proizvod vere, nade i dobročinstva; i da ako vera nije udružena sa nadom i dobročinstvom (ljubavlju), nije živa nego mrtva, a takva

se ne može sjediniti sa Hristom. Da čovek treba da saraduje; da ima moć da priđe i odstupi, jer u suprotnom mu ništa ne može biti dato, jer će biti kao neživo telo. Da u meri u kojoj primanje i justifikacija obnavljaju čoveka i da, pošto je to izazvano primenom vrednosti Hrista, tokom čovekove saradnje, sledi da su dela zaslužna; ali utoliko ukoliko su učinjena iz milosrđa učinkom Svetog Duha i pošto je zasluga jedino u Hristu, Bog smatra svoje sopstvene darove u čoveku zaslužnim; odatle sledi da niko ne treba da pripisuje ništa od zasluga samom sebi.

Dogme Protestanata u vezi sa justifikacijom, na osnovu Formula Concordiae

9. Knjiga iz koje su prikupljeni sledeći odlomci naziva se *Formula Concordiae* i sačinjena je od ljudi povezanih sa Augsburškom Konfesijom; i pošto će ovde biti navedene stranice na kojima se nalaze citati, prigodno je primetiti da sam koristio izdanje objavljeno u Lajpcigu 1756 godine.

10. Iz Formula Concordiae, u vezi sa prvobitnim grehom.

(a) Da su od Adamovog pada nadalje, svi ljudi prirodno potekli od njega rođeni sa grehom, koji osuđuje i donosi večnu smrt onima koji nisu ponovo rođeni i da su Hristove zasluge jedino sredstvo kojim mogu da budu preporođeni, posledično tome jedini lek kojim mogu da budu izlečeni. (str. 9, 10, 52, 53, 55, 317, 641, 644, i Dodatak, str. 138, 139).

(b) Da je prvobitni greh tako potpuno kvarenje prirode, da nema duhovne čvrstine u moćima čoveka, ni u vezi sa njegovom dušom niti sa telom. (str. 574).

(c) Da je to izvor svih stvarnih grehova. (str. 317, 577, 639, 640, 942; Dodatak, str. 139).

(d) Da je to potpuno odsustvo ili umanjenje lika Boga (str. 640).

(e) Da treba da razlikujemo svoju prirodu, kakvu je Bog stvorio, od prvobitnog greha koji obitava u našoj prirodi. (str. 645).

(f) Štaviše, prvobitni greh se tu naziva delom đavola, duhovnim otrovom, korenom svih zala, udesom i kvalitetom; dok se naša priroda tu naziva delom i stvorenjem Boga, ljudskom ličnošću, građom i suštinom; i da je razlika među njima ista kao razlika između čoveka zaraženog bolešću i same bolesti.

11. *U vezi sa justifikacijom preko vere.* Opšti principi su sledeći. (a) Da je preko Reči i sakramenata dat Sveti Duh, koji utiče na veru kada i gde želi, kod onih koji čuju Jevanđelje. (b) Da pokajanje, justifikacija verom, obnova i dobra dela slede po redu; da oni treba da budu na odgovarajući način razlikovani; i da pokajanje i dobra dela ničim ne doprinose spasenju, već samo sama vera. (c) Da je justifikacija samom verom opraštanje grehova, oslobađanje od prokletstva, pomirenje sa ocem, usvajanje sinova i da se na nju deluje imputacijom zasluge ili pravde Hrista. (d) Da je stoga vera sama ta pravda, čime se određuje naša ispravnost pred Bogom i da je to pouzdanje i poverenje u milost. (e) Da je obnova, koja sledi, oživljavanje, preporod i osveštanje (f) Da dobra dela, koja su plodovi vere, budući u sebi dela Duha, prate tu obnovu (g) Da ova vera može da bude izgubljena preko mučnih zala.

Opšti principi u vezi sa Zakonom i Jevanđeljima su sledeći: (h) Da moramo pažljivo da razlikujemo Zakon od Jevanđelja i dela Zakona od dela Duha, koja su istine vere (i) Da je Zakon doktrina (učenje) koja pokazuje da je čovek u gresima i stoga u prokletstvu i Božjem gnevu, što pobuđuje užas; ali da je Jevanđelje doktrina koja podučava iskupljenje grehova i oslobađanje od prokletstva preko Hrista, pa tako donosi olakšanje. (k) Da postoje tri upotrebe Zakona, naime, da zle drži u granicama, da dovede ljude do osvešćenja njihovih grehova i da preporođene nauči pravilu života (l) Da su preporođeni unutar Zakona, ali ne pod Zakonom, jer oni su pod milošću (m) Da je dužnost preporođenih da vežbaju sebe unutar Zakona, jer su tokom života u svetu onim što je telesno podsticani da greše; ali da postaju čisti i savršeni posle smrti (n) Da su preporođeni takođe prekorevani od Svetog Duha i trpe razne nevolje, ali da ipak sprovode Zakon spontano i bivajući Božji sinovi, žive u Zakonu (o) Da kod onih koji nisu preporođeni Mojsijev veo ostaje pred njihovim očima i stari Adam vlada; ali da se kod preporođenih Mojsijev veo uklanja, a stari Adam se prepušta smrti.

12. *Odlomci iz Formula Concordiae koji sadrže justifikaciju verom, bez činjenja Zakona* (a) Da je vera prikačena za pravdu bez dela, zahvaljujući Hristovoj zaslugi/vrednosti što se dostiže verom (str. 78, 79, 80, 584, 689). (b) Da dobročinstvo sledi justifikujuću (opravdavajuću) veru, ali da vera ne justifikuje ako je oblikovana dobročinstvom, kao što kažu Papisti (str. 81, 89, 94, 117, 688, 691; Dodatak, p. 169). (c) Da ni pokajanje koje prethodi veri, niti obnova i osveštanje koje slede posle njega, niti dobra dela koja se tada čine, nemaju ništa sa justifikacijom preko vere (str. 688, 689). (d) Da je ludost sanjati da (nas) dela druge table Dekaloga justifikuju pred Bogom, jer preko te table delujemo među ljudima, a ne i sa Bogom; a u justifikaciji mi delujemo sa Bogom i umirujemo njegov gnev (str. 102). (e) Ako iko, zbog toga, veruje da će dobiti oproštaj

grehova, jer je u dobročinstvu, on upućuje prekor Hristu, jer ima bezbožno i tašto poverenje u sopstvenu pravdu (str. 87, 89). (f) Da dobra dela treba u potpunosti da se isključe kod bavljenja justifikacijom i večnim životom (str. 589). (g) Da dobra dela nisu neophodna kao zaslužni uzrok spasenja i da ona ne ulaze u akt justifikacije (str. 589, 590, 702, 704; Dodatak, p. 173). (h) Da pozicija u kojoj su dobra dela potrebna za spasenje treba da bude odbačena, jer uklanja utehu Jevanđelja, daje priliku za sumnju u Božju milost, uliva mišljenje o sopstvenoj pravednosti, kao i zato što je prihvaćena od Papista kao podrška lošoj stvari (str. 704). (i) Izraz da su dobra dela potrebna za spasenje odbačen je i prokazan (str. 591). (k) Da izrazi koji podrazumevaju da su dela potrebna za spasenje ne treba da budu podučavani i branjeni, već radije razneseni u komade i odbačeni od crkava kao netačni (str. 705). (l) Da se dela koja ne proizlaze iz istinske vere posmatraju kao gresi pred Bogom, to jest, oskrnavljena su grehom, jer zlo drvo ne može da donese dobar plod (str. 700). (m) Da vera i spasenje nisu ni zaštićene niti zadržane dobrim delima, jer su to samo dokazi da je Sveti Duh prisutan i obitava u nama (str. 590, 705; Dodatak, str. 174). (n) Da dekret Tridentskog sabora zaslužuje da bude odbačen, kojim se potvrđuje da dobra dela štite spasenje ili da su justifikacija verom ili čak sama vera, održavane i zaštićene, bilo u celini ili do poslednjeg delića, našim delima (str. 707).

13. *Odlomci iz Formula Concordiae, u vezi sa plodovima vere* (a) Da se mora uočiti razlika između činjenja Zakona i činjenja Duha i da dela koja preporođena osoba čini slobodnim i voljnim umom nisu činjenja Zakona, nego činjenja Duha, koja su plodovi vere; jer oni koji su preporođeni nisu pod Zakonom, nego pod milošću (str. 589, 590, 721, 722). (b) Da su dobra dela plodovi pokajanja (str. 12). (c) Da preporođeni preko vere dobijaju novi život, nova osećanja i nova dela i da je to od vere, pokajanjem (p. 134). (d) Da čovek posle preobraćanja i justifikacije počinje da biva obnavljan u svom umu, a nadalje i u razumevanju i da njegova volja nije neaktivna u izvođenju dnevnih vežbi pokajanja (str. 582, 673, 700). (e) Da mi treba takođe da se kajemo zbog originalnog (izvornog) greha, kao i zbog stvarnih grehova (str. 321; Dodatak, str. 159). (f) Da pokajanje kod Hrišćana traje do smrti, jer čitavog života moraju da se bore sa ostacima greha u onome što je telesno (str. 327). (g) Da morano da uđemo i sve više napredujemo u praktikovanju Zakona Dekaloga. (str. 85, 86).

(h) Da preporođeni, iako oslobođeni kletve Zakona i pored toga treba da se utvrđuju u Božanskom Zakonu (str. 718). (i) Da preporođeni nisu bez Zakona, mada ne i pod Zakonom, jer oni žive u skladu sa Zakonom Gospoda. (str. 722). (k) Da Zakon treba da se uvažava od strane preporođenih kao pravilo religije (str. 596, 717; Dodatak, p. 156). (l) Da preporođeni čine dobra dela, ne pod prinudom, nego spontano i slobodno, kao da nisu primili nikakvu komandu, čuli nikakve pretnje i

ne očekuju nikakvu nagradu (str. 596, 701). (m) Da je kod njih Pravda uvek zauzeta nekim dobrim delom i da je onaj koji ne čini dobra dela lišen istinske vere, jer gde je vera, tu su dobra dela (str. 701). (n) Da dobročinstvo i dobri plodovi slede veru i preporod (str. 121, 122, 171, 188, 692). (o) Vera i dela dobro se slažu međusobno i neraskidivo su povezani, ali sama vera sadrži blagoslov i bez dela, ali ipak nije sama, odakle sledi da je vera bez dela mrtva (str. 692, 693). (p) Da je, pošto je čovek justifikovan verom, njegova vera, sada istinita i živa, operativna u smislu dobročinstva, jer dobra dela uvek slede justifikaciju vere i neosporno su njome otkrivena; zbog toga vera nikada nije sama, nego su joj uvek pridružene nada i dobročinstvo (ljubav prema bližnjem) (str. 586). (q) Mi propovedamo da tamo gde dobra dela ne slede veru, to je lažna, a ne prava vera. (str. 336). (r) Da je jednako nemoguće odvojiti dobra dela od vere, kao toplinu i svetlost od vatre. (str. 701). (s) Da pošto je stari Adam neodvojiv od same naše prirode, preporođeni imaju stalnu potrebu za opomenom, doktrinom, pretnjama, pa čak i kaznama Zakona, jer oni su prekorevani i popravljani od strane Svetog Duha preko Zakona (str. 719, 720, 721). (t) Da preporođeni moraju da se bore sa starim Adamom i da telesnost mora da bude podređena podsticajima, pretnjama i činovima, jer obnavljanje života putem vere samo počinje u ovom životu. (str. 595, 596, 724). (u) Da u odabranima i istinski preporođenima traje neprestana borba između tela i duha (str. 675, 679). (x) Da je razlog zbog koga Hristos obećava oproštenje grehova preko dobrih dela, to što ona dolaze nakon pokajanja i takođe to što dobri plodovi neminovno moraju da slede, kao i to što su znaci obećanja (str. 116, 117). (y) Da vera koja spasava nije u onima koji nemaju milosrđe (dobrotoljublje, ljubav prema bližnjem), jer milosrđe je plod koji svakako i neminovno prati istinsku veru (str. 688). (z) Da su dobra dela potrebna u mnogim slučajevima, ali ne kao uzrok za vrednovanje zasluga. (str. 11, 17, 64, 95, 133, 589, 590, 702; Dodatak, str. 172). (aa). Da je preporođena osoba upućena da saraduje sa Svetim Duhom, pomoću novih moći i darova koje je primila, ali na određeni način (str. 582, 583, 674, 675; Dodatak, p. 144). (bb) U propovedi crkava u Nižim Zemljama, primljenog na Sinodu u Dortu, čitamo sledeće: “Sveta vera ne može da bude neaktivna u čoveku, jer to je vera koju dobročinstvo (milosrđe) čini delotvornom; a dela su, što proizlazi iz dobro ukorenjene vere, dobra i prihvatljiva pred Bogom, kao plodovi dobrog drveta; jer mi smo od Boga povezani sa dobrim delima, ali ne i Bog sa nama, ma koliko Bog bio taj koji ih u nama čini.

14. U vezi sa zaslugama, iz *Formula Concordiae*. (a) Da je pogrešno da naša dela imaju zaslugu za oprostaj grehova; pogrešno, da se ljudi proglašavaju pravednim pravdom razuma; i pogrešno, da razum sopstvenom snagom može da voli Boga iznad svega i čini Božji zakon (str. 64). (b) Da vera ne opravdava, jer je sama po sebi tako dobro delo i tako odlična vrlina, već zato što sadrži zaslugu Hrista u

obećanju Jevanđelja (str. 76, 684). (c) Da obećanje oprostaja grehova i justifikacije radi Hrista, ne uključuje nijedan kvalitet zasluge, jer je slobodno ponuđeno (str. 67). (d) Da grešnik biva justifikovan pred Bogom ili oslobođen svojih grehova i najpravednije kazne prokletstva i ubrojan među sinove Boga, bez ikakve svoje zasluge i bez svojih dela, bilo prošlih, sadašnjih ili budućih, čistom milošću i samo na račun jedinstvene zasluge Hrista, koja mu se pravedno pripisuje. (p. 684). (e) Da dobra dela slede veru, oprostaj grehova i preporod; i šta god da u njima ima od zagađenja ili nesavršenosti, ne smatra se grešnim ili neispravnim, a sve to Hrista radi; i da je zbog toga čovek u celini, jednako u vezi sa svojom ličnošću i delima, prikazan i proglašen pravednim i svetim, samo iz čiste milosti i milosrđa u Hristu, rasut na sve strane, izložen i uvećan prema nama; zbog čega mi ne možemo da se proslavimo na osnovu dela (str. 74, 92, 93, 336). (f) Onaj koji veruje u dela, misleći da može bilo kakve zasluge da stekne odatle, bez obzira na zaslugu i milost Hristovu i traži put do neba bez Hrista, ljudskom snagom (str. 16–19). (g) Ko god želi da pripiše nešto dobrim delima u pogledu justifikacije, i da time zasluži Božju milost, takvom čoveku dela nisu samo beskorisna, nego čak i pogubna. (str. 708). (h) Dela u Dekalogu su nabrojana, kao i druga potrebna činjenja, koja se Bog udostojava da nagradi (str. 176, 198). (i) Mi podučavamo da su dobra dela povezana sa zaslugom, ali ne zaista kod oprostaja grehova, milosti i justifikacije, već drugih privremenih nagrada i čak duhovnih nagrada u ovom životu i posle ovog života, jer Pavle kaže: “Svako će primiti nagradu u skladu sa svojim radom”; a Hristos kaže “Velika će biti vaša nagrada u nebu!; i često se kaže “Svakome će biti učinjeno prema njegovim delima”; odatle prihvatamo večni život kao nagradu, jer je to naša dužnost u skladu sa obećanjem i zato što Gospod kruniše svoje darove, ali ne zbog naših zasluga (str. 96, 133–138). (k) Da dobra dela vernika, kada su činjena iz pravih razloga i usmerena prema pravim ciljevima, kao što Bog traži od preporođenih, jesu znaci večnog spasenja; i da ih Bog Otac ubraja u prihvatljive i zadovoljavajuće Hrista radi i obećava im sjajne nagrade za sadašnji život i onaj koji će doći (str. 708). (l) Da iako dobra dela zaslužuju nagrade, ipak ni njihovom dostojnošću niti podobnošću ne zaslužuju oprostaj grehova ili slavu večnog (str. 96, 135, 139 seq.; Dodatak, str. 174). (m) Da će Hristos u vreme poslednjeg suda saopštiti presudu za dobra i zla dela, kao odgovarajuće efekte i dokaze ljudske (str. 134; Dodatak, str. 187). (n) Da Bog nagrađuje dobra dela, ali da je od milosti to što kruniše svoje darove, istaknuto je u Konfesiji Crkava Nižih Zemalja.

15. U vezi sa slobodnom voljom, iz *Formula Concordiae*. (a) Da čovek poseduje potpunu nesposobnost u duhovnim stvarima (str. 15, 18, 219, 318, 579, 656 seq.; Dodatak, str. 141). (b) Da je čovek padom svojih prvih roditelja postao tako totalno iskvaren, da je po prirodi slep u odnosu na duhovne stvari koje su povezane sa

preobraćanjem i spasenjem i prosuđuje da je Božja Reč glupost; i da je on, kao što i nastavlja da bude, neprijatelj Boga, dok snagom Svetog Duha, kroz propovedanje i slušanje Reči, ne dostigne samu milost, bez i najmanje saradnje sa svoje strane, preobraćen, darovan verom, preporođen i obnovljen. (str. 656, 657). (c) Da je čovek u potpunosti iskvaren i mrtav za ono što je dobro, te tako u prirodi čoveka, od pada, a pre preporoda, ne postoji ni koliko iskra duhovne snage koja preostaje, odakle bi se mogao pripremiti za milost Boga ili je shvatiti kad bude ponuđena ili sam od sebe bude sposoban da je primi ili razume, veruje, prigrlji, misli, želi, započne, usavrši, čini, deluje, saraduje u duhovnim stvarima ili se preporuči ili prilagodi milosti ili bilo čime doprinese svom preobraćanju, niti celini, niti polovini ili ostatku (str. 656, 658). (d) Da je čovek u duhovnim ili Božanskim stvarima, koje su povezane sa spasenjem, poput kipa soli u koji se pretvorila Lotova žena ili marva ili kamen bez života, koji ne može da koristi ni oči, ni usta niti bilo koje čulo. (str. 661, 662). (e) Da čovek ipak ima pokretačku snagu, zahvaljujući kojoj može da upravlja spoljnim udovima, prisustvuje javnim skupovima i čuje Reč i Jevanđelja; ali da u svojim privatnim mislima on to prezire kao budalaštinu; u tom smislu je gori od marve, osim ako je Sveti Duh u njemu efikasan. (str. 662, 671, 672, 673). (f) Da ona (snaga) nije kod čoveka u njegovom preobraćanju, kao ni u njegovom oblikovanju kamena u kip ili otisku slike u vosku, koji nemaju ni znanje, ni čula niti volju (str. 662, 681). (g) Da je čovek u svom preobraćanju puki pasivni subjekat, a ne aktivni (str. 662, 681). (h) Da čovek u svom preobraćanju ni u kom smislu ne saraduje sa Svetim Duhom (str. 219, 579, 583, 672, 676; Dodatak, str. 143, 144). (i) Da čovek od pada nadalje zadržava i poseduje sposobnost saznavanja prirodnih stvari, kao i slobodnu volju u meri dovoljnoj da izabere prirodno i civilno dobro. (str. 14, 218, 641, 664; Dodatak, str. 142). (j) Da primedbe pojedinih sveštenika i modernih doktora, da Bog izvlači čoveka, ali ga izvlači shodno njegovoj volji, nisu u skladu sa Svetim Spisima (str. 582, 583). (k) Da čovek, kad se ponovo rodi snagom Svetog Duha, saraduje, mada uz mnoge slabosti, zahvaljujući novim moćima i darovima, kojima je Sveti Duh počeo da barata u njemu od trenutka preobraćanja, nikako pod prisilom, nego spontano. (str. 582, seq., 673–675; Dodatak, str. 144). (l) Da kod preporođenih, ne samo Božji darovi, nego isto tako i sam Hristos, obitavaju zahvaljujući veri, kao u svojim hramovima. (str. 695, 697, 698; Dodatak, str. 130). (m) Postoji ogromna razlika između krštenih i nekrštenih ljudi; jer Pavlovo je učenje da su svi koji su kršteni stavili na sebe Hrista i da su istinski preporođeni, odakle su dobili slobodu volje, što će reći, bili ponovno učinjeni slobodnim, kao što Hristos svedoči, gde ne samo da mogu da čuju Reč Boga, nego su isto tako osposobljeni, mada sa mnogim slabostima, da se saglase i prigrlje je verom. (str. 675).

Prikladno je primetiti da su prethodni odlomci uzeti iz knjige naslovljene *Formula Concordiae*, koju su sastavili ljudi povezani sa Augsburškom Konfesijom; ali da su ipak slična učenja koja podrazumevaju justifikaciju samom verom održavana i podučavana od strane Reformisanih u Engleskoj i Holandiji; zbog čega je traktat koji sledi namenjen svima. (br. 17, 18).

Nacrt Učenja Nove Crkve

16. Sada sledi kratka ekspozicija učenja nove crkve, koju označava novi Jerusolim u Otkrovenju (pogl. 21 and 22). Ovo učenje (doktrina), koje nije samo doktrina vere, nego i života, biće podeljeno na tri dela.

Prvi deo odnosiće se na:

1. Gospoda Boga spasitelja i Sveto trojstvo u njemu.
2. Svete Spise i njihova dva smisla, prirodni i duhovni i njihovu svetost koja odatle sledi.
3. Ljubav prema Bogu i ljubav prema bližnjem i njihovo slaganje.
4. Veru i njenu povezanost sa ovim dvema ljubavima.
5. Doktrinu o životu iz zapovesti Dekaloga.
6. Preobraćenje i preporod.
7. Slobodnu volju i čovekovu saradnju sa Gospodom od nje.
8. Krštenje.
9. Svetu pričest.
10. Nebo i pakao.
11. Čovekovo pripajanje na osnovu toga i stanje čovekovog života posle smrti u skladu sa tom sponom.
12. Večni život.

Drugi deo obuhvatiće:

1. Iscrpljivanje doba ili kraj postojeće crkve.
2. Dolazak Gospoda.
3. Poslednji sud.
4. Novu crkvu, koja je novi Jerusalim

Treći deo ukazaće na tačke neslaganja između dogmi sadašnje crkve i nove crkve. Malo ćemo se zadržati na njima, jer i sveštenstvo i građanstvo veruje da je sadašnja crkva sama svetlost Jevanđelja i u njegovim istinama, koje se nikako ne mogu pobiti, preokrenuti ili osporiti, čak ni od anđela ako bi se spustio iz neba; ni sadašnja crkva ne vidi ništa drugačije, jer je izvukla razumevanje iz vere, a svoje dogme potvrđivala vrstom uvida ispod razumevanja, da bi obmane u njima mogle da budu potvrđene toliko da se pojavljuju kao istine; a obmane tu potvrđene zahtevaju obmanjujuću svetlost, pred kojom se svetlost istine pojavljuje kao gusta tama.

Iz tog razloga malo ćemo da se zadržimo na ovom predmetu, poinjući neslaganja i ilustrujući ih sažetim opaskama, da bi oni čije razumevanje nije zatvoreno slepom verom, mogli da ih vide, najpre kao u sumraku, a kasnije u jutarnjoj svetlosti i nadalje, u samom delu, na dnevnoj svetlosti. Opšta neslaganja su sledeća:

1

17. Crkve koje su se Reformacijom odvojile od Rimokatoličke crkve, razlikuju se u raznim stvarima; ali sve se one slažu po predmetu trojstva ličnosti u božanskom, prvobitnog greha Adama, pripisivanju zasluga Hrista i justifikaciji (opravdanju) samom verom.

Kratka analiza

18. Crkve koje su se Reformacijom odvojile od Rimokatoličke Crkve, čine oni koji sebe nazivaju Evangelistima i Reformisanima, kao i Protestantima ili po imenima svojih lidera, Luteranima i Calvinistima, među kojima Anglikanska crkva zauzima srednju poziciju. Ovde nećemo reći ništa o Grčkoj crkvi, koja se odavno odvojila od Rimokatoličke crkve. Da se Protestantske crkve razlikuju u raznim stvarima, a posebno u vezi sa Svetom Pričešću, krštenjem, izbornošću i ličnošću Hristosa, poznato je mnogima; ali da se svi oni slažu po predmetu trojstva ličnosti u

božanskom, prvobitnog greha, pripisivanju zasluga Hrista i justifikaciji samom verom, nije opštepoznato. Razlog za to je što malo ko proučava razlike u dogmama između crkava i posledične sporazume. Samo sveštenstvo proučava dogme njihove crkve, a građanstvo retko ulazi duboko u njih, pa tako ni u njihove razlike. Da se oni ipak slažu po pitanju četiri gore nabrojana predmeta, jednako u njihovim opštim principima i većini delova, prikazaće se jasno bilo kome ko konsultuje njihove knjige ili prisustvuje njihovim propovedima. Ovo je, dakle, pretpostavljeno i izneseno u smislu onoga što sledi.

2

19. Rimokatolici, pre Reformacije, podučavali su potpuno iste stvari kao Reformisani posle njih, u vezi sa četiri gorepomenuta predmeta, naime, trojstvu ličnosti u božanstvu, prvobitnom grehu, pripisivanju Hristovih zasluga i justifikaciji putem tako stečene vere, sa samo jednom razlikom, što su sjedinjavali tu veru sa dobročinstvom ili dobrim delima.

Kratka analiza

20. Da postoji takva usaglašenost između Rimokatolika i Protestanata po ova četiri pitanja, da skoro da nema nikakve važne razlike, osim što ovi prvi spajaju veru i dobročinstvo, dok ih drugi razdvajaju, retko kome je poznato i uistinu je toliko nepoznato da bi učeni ljudi bili zatečeni tom tvrdnjom. Razlog ovom neznanju leži u tome što se Rimokatolici retko obraćaju Bogu našem spasitelju, već, umesto njemu, Papi kao njegovom vikaru i na sličan način svecima; zbog toga su oni duboko u zaborav zakopali svoje dogme u vezi sa imputacijom Hristovih zasluga i justifikacijom putem vere. Ipak, da su ove dogme primljene i prihvaćene od njih, jasno se pokazuje u dekretima Tridentskog sabora, gore citiranim (br. 3-8) i potvrđenim od strane Pape Pija IV (br. 2). Ako bi ove bile upoređene sa dogmama izvučenim iz Augsburške Konfesije i odatle izvedenim *Formula Concordiae* (br. 9-12), otkrilo bi se da je razlika među njima više verbalna nego stvarna. Doktori crkve, čitajući i upoređujući gorenavedene odlomke, mogli bi da vide izvesne usaglašenosti među njima, ali i dalje prilično maglovito; da bi oni, dakle, kao i drugi koji su manje učeni, pa i neuki, mogli ovo da uvide, predmet će biti jasnije ilustrovan u onome što sledi.

3

21. Vodeći reformisti Luter, Melanhton i Kalvin, zadržali su sve dogme u vezi sa trojstvom ličnosti u božanstvu, prvobitnim grehom, imputacijom Hristovih zasluga

i justifikacijom putem vere, onakvim kakve su bile kod Rimokatolika; ali odvojili su dobročinstvo ili dobra dela od te vere i objavili da ona ne spasavaju, sa ciljem da budu potpuno odsečeni od Rimokatolika po pitanju suštinskih elemenata crkve, kao što su vera i dobročinstvo.

Kratka analiza

22. Da četiri predmeta gore pomenuta, kao što danas podučava u crkvama Reformisanih, nisu bila nova niti prvo prikazana od strane trojice pomenutih lidera, nego su prenošena od vremena Nikejskog sabora i podučavana od strane kasnijih pisaca, pa tako i čuvana unutar Rimokatoličke crkve evidentno je iz knjiga crkvene istorije. Razlog što se Rimokatolici i Reformisani slažu po pitanju trojstva ličnosti u božanstvu, jeste što i jedni i drugi prihvataju tri nauka vere, Apostolski, Nikejski i Atanasijanski, koji podučavaju o trojstvu. Da se slažu po pitanju imputacije Hristovih zasluga, očigledno je iz odlomaka sa Tridentskog sabora (br 3-8) kad se uporede sa onima iz *Formula Concordiae* (br. 10-15). Njihovo slaganje po pitanju justifikacije biće sada predmet rasprave.

23. Tridentski sabor donosi sledeće u vezi sa verom koja opravdava (justifikuje): “Oduvek je bio konsenzus Katoličke crkve, da je vera početak čovekovog spasenja, temelj i koren svake justifikacije, bez koje je nemoguće ugoditi Bogu i dostići društvo njegovih sinova” (videti gore, br 5) (a) Takođe, ”da vera dolazi kad čujemo Reč Božiju” (br. 4). (c) Dalje, da je Rimokatolički koncil spojio veru i dobročinstvo ili veru i dobra dela, može se jasno videti iz gornjih navoda (br. 4, 5, 7, 8). Ali da su ih Reformisane crkve, preko svojih lidera, razdvojile, proglasivši da se spasenje sastoji u veri, ali ne istovremeno i u dobročinstvu i delima, po cenu da budu potpuno odsečeni od Rimokatolika po pitanju suštinskih elemenata crkve, kao što su vera i dobročinstvo, to sam često čuo od gorenavedenih lidera lično. Kao i da su takvo odvajanje uspostavili na osnovu sledećih razmatranja, naime, “da niko ne može da čini dobro koje njemu samom dodeljuje spasenje, niti može da ispuni zakon”; i štaviše, da odatle nikakva zasluga ne treba da ulazi u veru. Da su na osnovu ovih principa i takvog gledišta uklonili dobro dobročinstva iz vere, pa tako i iz spasenja, jasno je iz gornjih navoda iz *Formula Concordiae* (br.12); među kojima su i sledeći: Da vera ne justifikuje, jer je oblikovana dobročinstvom, kao što Papisti tvrde (n. 12). (b) Da stav da su dobra dela potrebna za spasenje treba da bude odbačen iz mnogih razloga, između ostalog zato što je bio prihvaćen od strane Papista da bi podržali zlu stvar (br. 12). (h) Da dekret Tridentskog sabora koji kaže da dobra dela čuvaju i zadržavaju spasenje i veru, zaslužuje da bude odbačen (br. 12); (n) pored mnogih drugih stvari tamo. Da ipak Reformisani

spajaju veru i dobročinstvo u jedno, koje uz to i spasava i samo se razlikuju od Rimokatolika u smislu kvaliteta dela, biće pokazano u sledećem članku.

4

24. Ipak, vodeći reformatori priključili su dobra dela i takođe ih spojili sa svojom verom, ali u čoveku kao pasivnom subjektu; dok ih Rimokatolici spajaju u čoveku kao aktivnom subjektu; I da uprkos ovome stvarno postoji slaganje između jednih I drugih po pitanju vere, dela i zasluga.

Kratka analiza

25. Da su vodeći reformisti, iako su razdvojili veru i dobročinstvo, njih ipak priključivali i čak spajali, ali nisu želeli da priznaju da su ona ujedinjena u jedno, u smislu da oba spasavaju, evidentno je iz njihovih knjiga, propovedi i deklaracija; jer pošto su ih razdvojili spajaju ih i čak izražavaju to spajanje jasnim terminima i ne takvim koji priznaju samo dva čula; kao na primer u sledećem. Da vera posle justifikacije nikada nije sama, nego u društvu dobročinstva ili dobrih dela, a ako nije, takva vera nije živa nego mrtva (vidi gore, br. 13 (o) (p) (q) (r) (y) (bb)). Da dobra dela neminovno prate veru (br. 13 (x) (y) (z)). Da onda preporođena osoba, novom snagom i darovima, saraduje sa Svetim Duhom (br. 13 (aa)). Da Rimokatolici podučavaju potpuno isto očigledno je iz odlomaka prikupljenih sa Tridentskog sabora (br. 4–8).

26. Da reformisti ispovedaju gotovo iste stvari sa Rimokatolicima u vezi sa zaslugama na osnovu dela, evidentno je iz sledećih navoda iz *Formula Concordiae*. Da su dobra dela nagrađena obećanjem i milošću i da odatle jednako zaslužuju privremene i duhovne nagrade (br. 14 (i) (k) (l) (n)). Da Bog kruniše svoje darove nagradom (br. 14 (n)). Slično se tvrdi i na Tridentskog saboru, naime, da Bog svojom milošću čini da jegovi sopstveni darovi budu zasluga (n. 5 (f)). i, štaviše, da spasenje nije od činjenja (dela), nego od obećanja i milosti, jer Bog njima upravlja preko Svetog Duha (br. 5 (e) (f) (g) (h) (i) (k)).

27. Iz poređenja jednog sa drugim, na prvi pogled deluje kao da među njima vlada potpuna saglasnost; da ne bi bilo tako, reformisti su pravili razliku između dela zakona koja proizlaze iz čovekove namere i volje i dela duha koja proizlaze iz slobodnog i spontanog izvora, koja su kasnija nazvali plodovima vere, kao što može da se vidi gore, br. 11. (h) (l) i br. 13 (a) (i) (l) i br. 15 (k).

Zato, posle pouzdanog ispitivanja i upoređivanja, ne pojavljuje se nikakva razlika među samim delima, nego samo u njihovom kvalitetu, naime, da potonja vrsta

proizlazi iz čoveka kao iz pasivnog subjekta, a prva kao iz aktivnog subjekta; posledično tome, ona su spontana kad proizlaze iz čovekovog razumevanja, a ne istovremeno i iz njegove volje. Ovo je rečeno, jer čovek, kad čini dobra dela, ne može da ne bude svestan da ih čini, a svest je od razuma (razumevanja). Ipak, pošto Reformisani na sličan način propovedaju i praksu pokajanja i rvanja sa telesnim, br. 13 (d) (e) (f) (g) (h) (k), a ove čovek ne može da čini osim iz svoje namere i volje, pa time kao od samoga sebe, sledi da stvarna saglasnost postoji.

28. U pogledu slobodne volje u preobraćanju ili činu justifikacije, deluje kao da su njihove dogme u potpunosti suprotne jedna drugoj; ali da se ipak slažu, može se videti ako pažljivo proučimo i uporedimo odlomke preuzete sa Tridentskog sabora, br. 6 (a) (b), sa onima iz *Formula Concordiae*, br. 15 (m); jer u Hrišćanskim zemljama svi su kršteni i time u stanju slobodne volje, da bi bili osposobljeni ne samo da čuju Reč Božju, nego i da se slože sa njom i prigrle je verom; posledično tome, niko u Hrišćanskom svetu nije poput marve.

29. Odatle dalje deluje kao istina ono što se tvrdi (br. 19 in. 21), naime, da su reformisani izvukli svoja mišljenja u vezi sa trojstvom ličnosti u božanstvu, prvobitnim grehom, imputacijom Hristovih zasluga i justifikacijom verom, od Rimokatolika. Ove stvari bile su unapređivane, da bi se istaklo poreklo njihovih dogmi, posebno poreklo odvajanja vere od dobrih dela ili doktrine same vere i da se pokaže da to nije ni iz kakvih drugih pobuda osim da mogu da budu odsečeni od Rimokatolika i da je, posle svega, njihovo neslaganje više na rečima nego u realnosti. Iz gorenavedenog odlomka, evidentno se pokazuje na kom temelju je podignuta vera Reformisanih crkava i iz koje inspiracije se uzdigla.

5

30. Kompletan system teologije u hrišćanskom svetu danas je zasnovan na ideji o tri Boga, koja izrasta iz doktrine o trojstvu ličnosti.

Kratka analiza

31. Najpre ćemo nešto reći u vezi sa poreklom ili izvorom odakle je proizašla ideja o trojstvu ličnosti u božanstvu i odatle o tri Boga. Postoje tri veroispovesti, koje se nazivaju Apostolskom, Nikejskom i Atanasijanskom, koje posebno podučavaju u vezi sa trojstvom: Apostolska i Nikejska jednostavno navode trojstvo, ali Atanasijanska trojstvo ličnosti. Ove tri veroispovesti mogu se naći u mnogim psaltirima, Apostolska pored Psalma koji se peva, Nikejska posle Dekaloga a

Atanasijanska odvojeno, sama za sebe. Apostolska veroispovest (vera) napisana je posle doba apostola; Nikejska na Nikejskom saboru, u gradu Bitinija, gde je Car Konstantin 325. godine sazvaio sve biskupe Azije, Afrike i Evrope; ali Atanasijanska je bila sačinjena posle tog sabora od strane jedne ili više osoba, sa čvrstom namerom da obori Arijanice² i kasnije je primljena u crkvama kao ekumenska. U dvema prethodnim ispovestima vere ispovedanje trojstva je očigledno, ali od treće ili Atanasijanske Vere priznavanje trojstva ličnosti raširilo se dalje; da je odatle iznikla ideja o tri Boga, biće sada pokazano.

32. Da postoji Božansko trojstvo očigledno je iz Gospodovih reči u Jevanđelju po Mateju:

Idite dakle i naučite sve narode krsteći ih va ime Oca i Sina i Svetog Duha (Matej 28:19);

I krstivši se Isus iziđe odmah iz vode; i gle, otvoriše Mu se nebesa, i vide Duha Božjeg gde silazi kao golub i dođe na Njega. I gle, glas s neba koji govori: Ovo je Sin moj ljubazni koji je po mojoj volji. (Matej 3:16, 17).

Razlog zbog koga je Gospod poslao svoje ulenike da krštavaju u ime Oca, Sina i Svetog Duha, jeste što je u njemu, tada glorifikovanom, bilo Božansko Trojstvo; jer u 18om stihu kaže:

I pristupivši Isus reče im govoreći: Dade mi se svaka vlast na nebu i na zemlji (Matej 28:18).

A u 20om:

... i evo ja sam s vama u sve dane do svršetka veka. (Matej 28:20).

Tu je govorio o samom sebi, a ne o trojici.

I kod Jovana:

... Duh Sveti još ne beše na njima, jer Isus još ne beše proslavljen. (Jovan, 7:39).

Prethodne reči izgovorio je posle glorifikacije (proslavljenja), a njegova glorifikacija bilo je potpuno sjedinjenje sa Ocem, Koji je bio Božansko po sebi u

² Arijanizam je učenje koje se pripisuje aleksandrijskom biskupu Ariju (256 – 336 n.e). Tvrdi da Božji Sin nije večan poput Boga Oca i da je različit od Oca (pa mu je zato podređen).

njemu od začeca; a Sveti Duh je Božansko proizlazeće iz njega proslavljenog³ (Jovan 20:22)

33. Razlog što je ideja o tri Boga pre svega iznikla iz Atanasijanske Vere, gde se podučava trojstvo ličnosti, jeste što izraz “osoba” proizvodi takvu ideju, koja se kasnije usađuje u um sledećim rečima iz iste Veroispovest: “Postoji jedna ličnost Oca, druga Sina i još jedna Svetog Duha”; i dalje: “Otac je Bog i Gospod, Sin je Bog i Gospod i Sveti Duh je Bog i Gospod”; ali posebno iz sledećeg: Kao što smo primorani hrišćanskom istinom da priznamo svaku ličnost za sebe kao Boga i Gospoda, tako nam je isto zabranjeno Katoličkom religijom da kažemo ili imenujemo tri Boga i Gospoda; posledično tome, možemo imati ideju o tri Boga i Gospoda, ali ne i oralno ispovedanje. Ipak, doktrina Atanasijanske Vere mogla bi se složiti sa istinom samo ako bi trojstvo ličnosti bilo zamenjeno trojstvom unutar jedne ličnosti, koje trojstvo je u Bogu spasitelju Isusu Hristosu, što se može videti iz *Nauka Novog Jerusalima o Gospodu* objavljenog u Amsterdamu, godine 1763 (br. 55–61).

34. Potrebno je primetiti da je u Apostolskoj Veri rečeno: “Verujem u Boga Oca, u Isusa Hristosa i u Svetog Duha”; u Nikejskoj Veri, “Verujem u jednog Boga Oca, u jednog Gospoda Isusa Hristosa i u Svetog Duha”, zbog toga samo u jednog Boga; ali u Atanasijanskoj Veri stoji: “U Boga Oca, Boga Sina i Boga Svetog Duha”, zbog toga u tri Boga. Ali, obzirom na to da su autori i propagatori ove vere jasno videli da će ideja o tri Boga neminovno rezultirati iz njihovog načina izražavanja, da bi to zalečili, ubacili su tvrdnju da jedna supstanca ili suština pripada svoj trojici; ali ni odatle ne izrasta nikakva druga ideja osim da postoje tri Boga, jedinstvena i usaglašena u zajedništvu; jer kada se o trojici kaže da je njihova supstanca ili suština jedna i nedeljiva, to ne uklanja ideju o tri, nego je čini zbunjujućom, jer izraz je metafizički, a nauka metafizike, sa svom svojom ingenioznošću, ne može od tri osobe, od kojih je svaka Bog, načiniti jednu; može ih načiniti jednim u govoru, ali nikada u ideji.

35. Da je kompletna Hrišćanska teologija današnjice zasnovana na ideji o tri Boga, evidentno je iz doktrine justifikacije, koja je glavna doktrina Hrišćanske crkve, jednako među Rimokatolicima i Protestantima. Ta doktrina ističe da je Bog Otac poslao svoga Sina da iskupi i spase ljude, te prepusti Svetom Duhu da čini isto; svaki čovek koji čuje, pročita ili ponovi ovo, ne može, u svojoj misli, to jest, svojoj ideji da ne podeli Boga na tri i razume da je jedan Bog poslao drugog, a deluje preko trećeg. Da je ista misao o Božanskom trojstvu, razdvojenom na tri osobe, od

³ 22 I ovo rekavši dunu, i reče im: Primate Duh Sveti.

kojih je svaka Bog, nastavljena kroz ostatak doktrina današnje crkve, kao od glave ka telu, biće demonstrirano na odgovarajućem mestu. U međuvremenu konsultujte ono što je bilo pretpostavljeno u vezi sa justifikacijom, konsultujte teologiju, u opštem i posebnom smislu, a istovremeno konsultujte se sa sobom, dok slušate propovedi u hramovima ili se molite kod kuće, da li imate bilo kakvu drugu percepciju i misao odatle proizlazeću, osim one o tri Boga; posebno kad molite ili pevate najpre prvom, a zatim ostaloj dvojici odvojeno, kao što se obično čini. Zbog toga je ustanovljena istinitost tvrdnje da je sva teologija u Hrišćanskom svetu današnjice, zasnovana na ideji o tri Boga.

36. Poznato je da je trojstvo Bogova suprotno Svetim Spisima, jer tamo čitamo:

Nisam li ja, Gospod? Nema osim mene drugog Boga, nema Boga pravednog i Spasitelja drugog osim mene. Pogledajte u mene, i spašćete se svi krajevi zemaljski; jer sam ja Bog, i nema drugog. (Isaija 45:21, 22).

A ja sam Gospod Bog tvoj od zemlje misirske, i Boga osim mene nisi poznao, i osim mene nema ko bi spasao. (Osija 13:4).

Da bi poznali od istoka sunčanog i od zapada da nema drugog osim mene; ja sam Gospod i nema drugog. (Isaija 45:6).

... ime Mu je Gospod nad vojskama, i Izbavitelj ti je Svetac Izrailjev, Bog svoj zemlji zvaće se. (Isaija 54:5).

I Gospod će biti car nad svom zemljom, u onaj dan biće Gospod jedan i ime Njegovo jedno. (Zaharija 14:9).

Pored mnogih drugih odlomaka.

37. Da je trojstvo Bogova u suprotnosti sa prosvetljenim umom, može se videti iz mnogih razmatranja. Koji čovek zdravog razuma može podneti da čuje da su tri Boga stvorila svet; ili da stvaranje i održavanje, iskupljenje i spasenje, zajedno sa preobraćanjem i preporodom, jeste delo tri Boga, a ne jednog Boga? A sa druge strane, koji čovek zdravog razuma ne želi da čuje da nas je iskupio (izbavio) isti Bog koji nas je stvorio i koji nas preporuča i spasava? Pošto potonje osećanje, a ne prethodno, ulazi u razum, zbog toga nema nacije na licu celoga sveta, koja poseduje religiju i zdrav razum, a da ne priznaje jednog Boga. Poznato je da se Muhamedanci i neke nacije Afrike i Azije gnušaju Hrišćana, jer veruju da oni obožavaju tri Boga; a jedini odgovor Hrišćana je da sva trojica imaju istu suštinu, pa su zato jedan Bog. Mogu da potvrdim na osnovu razuma koji mi je dat, da ni

svet, ni anđeosko nebo, niti crkva, niti išta od nje, ne bi mogli postojati, niti opstajati, osim od jednog Boga.

38. Ovde ću dodati nešto od konfesije Holandskih crkava, primljene na Sinodu u Dortu, što je sledeće: “Verujem u jednog Boga, koji je jedna suština, u kome su tri Osobe, istinski i stvarno posebne, nedokučiva dobra od večnosti, naime, Otac, Sin i Sveti Duh; Otac je otac svih stvari, vidljivih i nevidljivih, uzrok, izvor i početak; Sin je Reč, mudrost i slika Oca; Sveti Duh je večita vrlina i moć koja proizlazi iz Oca i Sina. Međutim, mora se priznati da ova doktrina daleko nadilazi sposobnost razumevanja ljudskog uma; moramo stoga sačekati dok ne dođemo u nebo da bismo dobili savršeno znanje o tome.”

6

39. Dogme ove teologije deluju pogrešno kad ideja o trojstvu ličnosti i odatle tri Boga, biva odbačena, a ideja o jednom Bogu u kome je Božansko trojstvo primljena umesto nje.

Kratka analiza

40. Razlog zbog koga se dogme današnje crkve, koje su zasnovane na ideji o tri Boga, izvučenoj iz doktrine trojstva ličnosti shvaćene doslovno, pojavljuju kao pogrešne, kad ideja o jednom Bogu u kome je Božansko trojstvo bude primljena umesto nje, jeste to što, pre nego što ova istina bude primljena, ne možemo da vidimo šta je pogrešno. Isti je slučaj sa osobom, koja u noći, samo pod svetlošću nekoliko Zvezda, vidi različite objekte, posebno slike i veruje da su to živi ljudi; ili kao onaj koji u praskozorje pre svitanja, dok leži u krevetu, uobražava da vidi prikaze u vazduhu i veruje da su to anđeli; ili kao osoba koja vidi mnoge stvari u zaludujućoj svetlosti fantazije i veruje da su stvarne; takve stvari, poznato je, ne pojavljuju se shodno svojim istinskim kvalitetima, dok osoba ne izađe na svetlost dana, to jest, dok ne dođe u svetlost budnog razuma. Isti je slučaj sa duhovnim stvarima crkve, koje su bile netačno i pogrešno shvaćene, a takođe i potvrđene, kad se stvarne istine predstave u sopstvenoj svetlosti, koja je svetlost neba. Ko ne može da razume da sve dogme zasnovane na ideji o tri Boga moraju biti iznutra netačne i pogrešne? Kažem iznutra, jer ideja o Bogu ulazi u sve stvari crkve, religije i bogoslužjenja; a teološke stvari borave iznad svih ostalih u ljudskom umu, a ideja o Bogu je tu na vrhovnom mestu; zbog toga, ako bi to bilo pogrešno, sve ispod toga, posledično principu iz koga proističu, mora u istom smislu biti pogrešno ili falsifikovano; jer ono što je vrhovno, budući istovremeno i unutarne, sačinjava suštinu svega što je izvedeno iz njega, a suština ih, poput duše, oblikuje u telo,

prema svom liku; i kada pod svojim uglom osvetli istine, inficira ih svojim sopstvenim Manama i zabludama. Ideja o tri Boga u teologiji može da bude upoređena sa bolešću smeštenom u srcu ili plućima, tokom koje pacijent uobražava da je zdrav, jer ga njegov lekar, ne znajući za bolest, uverava da jeste; ali ako lekar zna, a i dalje uverava, mogao bi biti pravedno optužen za duboku zlonamernost.

7

41. Tada istinski spasavajuća vera, koja je vera u jednog Boga, sjedinjena sa dobrim delima, biva primljena i prihvaćena.

Kratka analiza

42. Razlog što ova vera, koja je vera u jednog Boga, jeste primljena i prihvaćena kao istinski spasavajuća, kada prethodna vera, koja je vera u tri Boga, bude odbačena, je što dok se to ne dogodi, ona ne može da bude viđena u svom stvarnom obliku; jer vera današnjice je istaknuta kao jedina spasavajuća vera, jer je to vera u jednog Boga i vera u spasitelja; ali i dalje postoje dva lica te vere, jedno unutarne, a drugo spoljašnje; unutrašnje lice formirano je na osnovu percepcije tri Boga, jer ko shvata ili misli drukčije? Neka se svako posavetuje sa samim sobom; ali njegovo spoljašnje lice je formirano na konfesiji jednog Boga, jer ko ispoveda ili govori drukčije? Neka se svako posavetuje sa sobom. Ova dva lica su u međusobnom neskladu; tako da spoljašnje nije potvrđeno od unutrašnjeg, niti je unutrašnje poznato spoljašnjem. Iz ovog neslaganja i iščezavanja jednog iz vidokruga drugog, zbunjujuća ideja o stvarima vezanim za spasenje bila je začeta i istaknuta u crkvi. Drukčije je kad se unutrašnje i spoljašnje lice slažu i međusobno se uvažavaju i prihvataju kao jedna jedinstvena stvar; samo je po sebi evidentno da je takav slučaj, kad jedan Bog, u kome je Božansko trojstvo, ne bude samo prihvaćen umom, nego na isti način i usnama (govorom). Da dogma o Ocu otuđenom od čovečanstva tada biva poništena, pa tako i ona o njegovom oproštenju; i da potpuno drugačija doktrina izbija u vezi sa pripisivanjem, oprostajem grehova, preporodom i spasenjem na osnovu njega, biće jasno viđena u samom delu, u svetlosti razuma ilustrovanoj Božanskim istinama iz Svetih Spisa. Ova vera zove se verom sjedinjenom sa dobrim delima, jer vera u jednog Boga bez jedinstva sa dobrim delima nije data.

8

43. A ova vera je u Boga spasitelja Isusa Hristosa koja u jednostavnoj formi ovako izgleda: 1. Da postoji jedan Bog u kome je Božansko trojstvo i on je Gospod Isus

Hristos. 2. Spasavajuća vera je da se veruje u njega 3. Zla treba da budu izbegavana, jer su đavolska i od đavola. 4. Dobra treba da se čine, jer su Božanska i od Boga. 5. Čovek treba da ih čini *kao od sebe*, ali da veruje da su ona od Gospoda, sa njim i kroz njega.

Kratka analiza

44. Ovo je vera nove crkve u jednostavnoj formi, što će se potpunije pojaviti u Dodatku, a u punoj formi u prvom delu konačnog dela⁴; gde ćemo se baviti Gospodom Bogom spasiteljem i njegovim trojstvom; ljubavlju prema Gospodu i ljubavlju prema bližnjem; verom i njenom povezanošću sa ovim dvema ljubavima; takođe i u drugim delovima, po svom redu. Ali neophodno je da ovaj uvod u vezi sa tom verom bude ukratko ilustrovan. Njegovo prvo, naime, da postoji jedan Bog, u kome je Božansko trojstvo i da je on Gospod Isus Hristos, zbirno je ilustrovan na sledeći način. Sigurna je i prihvaćena istina da je Gospod jedan, a njegova suština je nedeljiva i da postoji trojstvo; pošto je, dakle, Bog jedan i njegova suština nedeljiva, sledi da je Bog jedna osoba, a kada je jedna osoba, trojstvo je u toj osobi. Da je to Gospod Isus Hristos pojavljuje se na osnovu toga što je začet od Boga Oca (Luka 1:34, 35); I zbog toga, u smislu svoje duše i samog života, on je Bog; i zbog toga, kako je on sam rekao, Otac i on su Jedno (Jovan 10:30). On je u Ocu i Otac u njemu (Jovan 14:10, 11).

Kad biste mene znali onda biste znali i Oca mog; i odsele poznajete Ga, i videste Ga... Koji vide mene, vide Oca (Jovan 14:7, 9).

Boga niko nije video nikad: Jedinorodni Sin koji je u naručju Očevom, On Ga javi. (Jovan 1:18).

Jer Otac ljubi Sina, i sve daje u ruke Njegove... Sve što ima Otac moje je (Jovan 3:35; 16:15).

Isus mu reče: Ja sam put i istina i život; niko neće doći k Ocu do kroza me. (Jovan 14:6); dakle, od njega, jer on je u njemu i zato je on to što jeste;

I prema Pavlu:

Jer u Njemu živi svaka punina Božanstva telesno. (Kološanima 2:9).

⁴ Misli se, kao i drugde, na delo *Apokalipsa otkrivena*

I prema Isaiji:

Jer nam se rodi Dete, Sin nam se daje, kome je vlast na ramenu, i ime će Mu biti: ... Bog silni... Otac večni. (Isaija 9:6).

Kao što si Mu dao vlast nad svakim telom da svemu što si Mu dao da život večni. (Jovan 17:2).

I pristupivši Isus reče im govoreći: Dade mi se svaka vlast na nebu i na zemlji. (Matej 28:18).

Odatle sledi da je on Bog neba i zemlje.

Drugo, da je spasavajuća vera da se veruje u njega, ilustrovano je sledećim:

A Isus joj reče: Ja sam vaskrsenje i život; koji veruje mene ako i umre živeće. I nijedan koji živi i veruje mene neće umreti vavek. (Jovan 11:25, 26).

A ovo je volja Onog koji me posla da svaki koji vidi Sina i veruje Ga ima život večni (Jovan 6:40).

Da nijedan koji Ga veruje ne pogine, nego da ima život večni: Jer Bogu tako omile svet da je i Sina svog Jedinorodnog dao, da nijedan koji Ga veruje ne pogine, nego da ima život večni. (Jovan 3:15, 16).

Ko veruje Sina, ima život večni; a ko ne veruje Sina, neće videti život, nego gnev Božji ostaje na njemu. (Jovan 3:36).

Tri preostala navoda, naime, da zla treba da budu izbegavana, jer su đavolska i od đavola; I da dobra treba činiti, zato što su Božanska i od Boga, ali da treba verovati da su ona od Gospoda, sa njim i kroz njega. Ovo nema potrebe ilustrovati i demonstrirati; jer čitavi Sveti Spisi, od početka do kraja, dokazuju ih i, ukratko, ne podučavaju ništa drugo nego da izbegavamo zlo i činimo dobro i verujemo u Gospoda Boga. Pored toga, bez ta tri nema nikakve religije, jer religija je od života; a život je izbegavati zlo i činiti dobro, a čovek ne može da čini dobro i izbegava zlo osim kao od sebe. Zbog toga, ako bi ova tri bila uklonjena iz crkve, Sveti Spisi, zajedno sa religijom, istovremeno bi bili uklonjeni; a kad se to ukloni, crkva nije crkva. Za dalje u smislu vere nove crkve, u njenoj univerzalnoj i posebnoj formi, vidite dole (br. 116, 117); sve će biti demonstrirano u konačnom delu.

45. Vera današnjice odvojila je religiju od crkve, pošto se religija sastoji od priznavanje jednog Boga i bogoslužnju njemu na osnovu vere dobročinstva.

Kratka analiza

46. Koja nacija u celom svetu koja ima religiju i zdrav razum ne zna i ne veruje da postoji jedan Bog i da je činiti zlo suprotno njemu, da je činiti dobro u skladu sa njim i da čovek to treba da čini iz svoje duše, iz svog srca i svojom snagom, iako se ulivaju od Boga i da se u tome sastoji religija? Ko dakle ne vidi, da ispovedati tri osobe u trojstvu i tvrditi da u dobrim delima nema ničega od spasenja, jeste odvajati religiju od crkve? Jer navedeno je da u dobrim delima nema spasenja u ovim rečima: Da vera opravdava (justifikuje) bez dobrih dela, br. 12 (a) (b); da dela nisu neophodna za spasenje, niti za veru, jer spasenje i vera nisu ni sačuvani niti zadržani dobrim delima br. 12 (g) (h) (m) (n); posledično, da nema spone za spajanje vere i dobrih dela. Zaista je rečeno potom da dobra dela ipak spontano slede veru, kao što voće uspeva na drveću br. 13 (i) (n). Ali onda, ko ih čini, ko misli o njima ili ko je spontano vođen da ih čini, ako zna i veruje da ona ničim ne doprinose spasenju i, takođe, da niko sam ne može ništa dobro da uradi u vezi sa sopstvenim spasenjem i tome slično? Ako je rečeno da su oni ipak povezali veru sa dobrim delima, mi odgovaramo, da ta povezanost, kad se izbliza ispita, nije povezanost nego puko pridruživanje, a i to samo kao izlišni dodatak, koji niti povezuje niti pristaje u bilo kom drugom smislu osim kao tamna pozadina slike, zbog koje slika izgleda življe.

I pošto je religija od života, a on se sastoji iz dobrih dela u skladu sa istinama vere, evidentno je da je religija sama slika, a ne samo puki dodatak; da, za mnoge je to kao rep od konja, koji se, pošto od njega nema koristi, može odseći po želji. Ko može racionalno da zaključi drugačije, dok shvata izraze poput ovih shodno njihovom očiglednom značenju: da je ludost sanjati da dela na drugoj tablici Dekaloga justifikuju pred Bogom br. 12 (d); kao I ovo: da svako ko veruje da odatle može dobiti spasenje, jer je tako imao dobročinstvo, vređa Hrista br. 12 (e); kao i ovo: da dobra dela treba u potpunosti da budu isključena kad je reč o justifikaciji i večnom životu br. 12 (f); I još u istom smislu.

Ko će, zbog toga, kad kasnije pročita da dobra dela neminovno prate veru i da ako ne prate vera je lažna i nije istinska vera br. 13 (p) (q) (y) i još u istom smislu, ostati u tome? Ako i ostane, ko razume da li se takvim delima prilazi sa bilo kakvom percepcijom? A dobro pak koje teče iz čoveka bez percepcije, jeste neživo kao da je iz statue. Ali ako istražimo dublje uspon ove doktrine, delovaće kao da su vodeći reformisti prvo ustanovili samu veru kao svoje pravilo, da bi bili otcepljeni

od Rimokatolika, kao što je gore navedeno (br. 21–23); i da su posle toga priključili dela dobročinstva, da ne bi izgledalo u suprotnosti sa Svetim Spisima, nego da liči na religiju i tako bude isceljeno.

10

47. Vera današnje crkve ne može da bude spojena sa dobročinstvom i donese plodove koji su dobra dela.

Kratka analiza

48. Pre nego što demonstriramo ovo, objasnićemo poreklo i prirodu dobročinstva i poreklo i prirodu vere, pa tako poreklo i prirodu dobrih dela, koja se nazivaju plodovima. Vera je istina, pri čemu je doktrina vere doktrina istine; a doktrina istine je od razumevanja, pa zbog toga od misli, a odatle od govora; zato ona podučava šta treba želiti i šta treba činiti; dakle, da zla treba izbegavati i posebno koja, kao i da dobra treba činiti i koja posebno. Kad čovek čini dobro, tada dobra sjedinjuju sebe sa istinama, jer je volja povezana sa razumevanjem; iz ove povezanosti dolazi naklonost prema dobru, koja je u svojoj suštini dobročinstvo i naklonost prema istini, koja je u svojoj suštini vera, a ovo dvoje sjedinjeni zajedno čine brak. U tom braku proizvode se dobra dela, kao plodovi sa drveta; i zbog toga su oni plodovi dobra i plodovi istine; potonji su u Reči označeni groždem, a prethodni maslinama.

49. Iz ove generacije dobrih dela evidentno je da vera sama nikako ne može da proizvede ili rodi bilo kakva dela koja se mogu nazvati plodovima, ništa više nego što žena sama, bez muža, može da proizvede ikakvo potomstvo; zbog toga su plodovi vere prazan izraz i reč. Osim toga, u čitavom svetu ništa nikada nije niti će biti proizvedeno, osim iz braka, u kome se jedan odnosi na dobro, a drugi na istinu, ili u suprotnom smislu, jedan na zlo, a drugi na obmanu; posledično tome, nijedno delo ne može biti začeto, a još manje rođeno osim iz takvog braka, dobra dela iz braka dobra i istine, a zla dela iz braka zla i obmane.

50. Razlog zbog koga dobročinstvo ne može da bude sjedinjeno sa verom današnje crkve i, posledično, zašto se dobra dela ne mogu roditi ni iz jednog braka, jeste u tome što imputacija (Hristovih zasluga – p.p.) obezbeđuje sve, oprašta grehe, justifikuje (opravdava), preporuča, posvećuje, pruža život u nebu i zbog toga spasenje, a sve to slobodno (besplatno), bez ikakvog rada sa čovekove strane; šta je onda dobročinstvo, koje bi trebalo da je sjedinjeno sa verom, nego nešto suvišno i uzaludno i puki dodatak i dopuna imputaciji i justifikaciji, kojima ionako nije ni od

kakve koristi? Pored toga, vera zasnovana na ideji o tri Boga je pogrešna, kao što je bilo pokazano gore (br. 39, 40); a sa pogrešnom verom dobročinstvo koje je po sebi dobročinstvo, ne može se sjediniti. Data su dva razloga da se veruje da nema sponse ili jedinstva između vere i dobročinstva; jedan je to što oni čine svoju veru duhovnom, ali svoja dobročinstva puko prirodnim i moralnim; zbog toga smatraju da nikakva veza nije moguća između onoga što je duhovno i onoga što je prirodno. Drugi razlog je strah da sve od čoveka, pa tako i sve od zasluga, treba da se ulije u njihovu samu veru, kao spasavajuću. Dalje, između dobročinstva i takve vere nema sponse, ali je ima sa novom verom, što se može videti dole. (br. 116, 117).

11

51. Iz vere današnje crkve nastaje bogosluženje usnama (deklarativno – p.p.), a ne životom, iako je bogosluženje usnama prihvaćeno od Gospoda shodno bogoslužanju životom.

Kratka analiza

52. Ovo je osvedočeno iskustvom. Koliko ih ima danas, koji žive u skladu sa zapovestima Dekaloga i ostalih Gospodovih propisa, iz religije? I Koliko ih danas ima koji žele da pogledaju sopstvena zla u lice i zaista se pokaju, ulazeći tako u bogosluženje životom? I koji od onih koji neguju pobožnost, čine bilo kakvo pokajanje osim oralnog i govorničkog, priznajući za sebe da su grešnici i moleći se, shodno doktrini svoje crkve, da će Bog Otac, zbog svog Sina, koji je patio na krstu za njihove grehe, uklonio njihovo prokletstvo i iskupio ih svojom krvlju, milosrdno oprostiti njihove prestupe, tako da mogu da budu predstavljeni bez mrlje i mane pred prestolom njegovog suda? Ko ne vidi da je to bogosluženje samo od pluća, a ne i od srca, posledično, da je spoljašnje bogosluženje, a ne unutarne? Jer on se moli za oprostjenje grehova, a ne poznaje nijedan greh koji je sa njim; a i kad bi ga poznao, prekrpio bi ga dozvolom i popustljivošću ili verom koja treba da ga očisti i oslobodi, bez ikakvih činjenja s njegove strane. Ali ovo je, u poređenju, kao sluga koji odlazi svom majstoru lica i odeće umazane garom i prljavštinom i kaže: Gospodine, operite me. Zar mu majstor ne bi rekao, glupavi slugo, šta govoriš? Vidi! Ovde su voda, sapun i peškir; zar nemaš ruke i sposobnost da ih koristiš? Operi se. Isto tako će i Gospod reći, sredstva očišćenja (purifikacije) su od mene i od mene imate volju i snagu, zbog toga koristite moje darove i talente kao svoje i bićete očišćeni. Uzmite još jedan primer u smislu ilustracije. Pretpostavimo da treba da se molite hiljadu puta, kod kuće i u hramovima da vas Bog Otac, zbog svog Sina, sačuva od đavola, a ne da istovremeno, iz slobode u kojoj se neprestano nalazite od Gospoda, sačuvate sebe od zla, pa tako i od đavola; ne biste u takvom

slučaju mogli biti zaštićeni ni legijama anđela poslatih od Gospoda; jer Gospod ne može da deluje suprotno svom sopstvenom Božanskom redu, a taj red je da čovek treba da preispituje sebe, uvidi svoja zla, odoli im kao od sebe, a ustvari od Gospoda. To se do današnjeg dana ne pojavljuje kao Jevanđelje, iako jeste Jevanđelje, jer Jevanđelje jeste spasenje od Gospoda. Razlog što je bogoslužjenje usnama prihvaćeno od Gospoda u skladu sa bogoslužjenjem životom, jeste u tome što ljudski govor, pre svega Gospodom i anđelima, dobija zvuk od osećanja njegove ljubavi i vere, a to dvoje su u čoveku shodno njegovom životu; zbog toga, ako je tu ljubav prema Gospodu i vera u Njega u vašem životu, zvuk vašeg glasa biće poput golubičinog; ali ako su samoljublje i okrenutost sebi prisutni u vašem životu, zvuk vašeg glasa nalikovaće sovynom, iako možete izobličiti svoj glas tako da imitira glas golubice. Duhovno, koje je unutar zvuka, izaziva ovo.

12

53. Doktrina sadašnje crkve isprepletana je sa mnogim paradoksima, koje treba prigrliti verom; I zbog toga njene dogme bivaju primljene samo u pamćenje, a ne u bilo koji deo razumevanja iznad pamćenja, nego samo u potvrđivanje preko onoga ispod.

Kratka analiza

54. Vladari crkve insistiraju da razumevanje treba da bude držano u pokornosti prema veri, a da vera, pravilno rečeno, jeste vera u ono što je nepoznato, što je slepa vera ili vera noći. Ovo je prvi paradoks; jer vera je od istine, a istina je od vere; a istina, pre nego što može da postane objekat vere, treba da bude u sopstvenoj svetlosti i da bude viđena; u suprotnom, može se poverovati u ono što je lažno. Paradoksi koji slede iz takve vere su mnogobrojni; kao da je Bog Otac stvorio sina od večnosti i da Sveti Duh proizlazi iz obojice i da je svaki od njih osoba za sebe i Bog; da je Gospod, u pogledu svoje duše i tela, od majke; da su te tri osobe, posledično tri Boga, stvorila univerzum; i da je jedan od njih sišao i preuzeo ljudskost, da bi postigao izmirenje (ljudi) sa Ocem i tako spasio ljude; i da su oni koji preko milosti dođu do vere i koji veruju u ove paradokse, spaseni imputacijom, primenom i prilagođavanjem ove vere njima; i da čovek, kad prvi put primi ovu veru, jeste poput kipa, marve ili kamena i da se vera uliva pukim slušanjem Reči; i da sama vera, bez činjenja zakona, a ne formirana iz dobročinstva, spasava; i da proizvodi oproštenje grehova bez ikakvog prethodnog pokajanja; i da su, samo zahvaljujući takvom opraštanju grehova, oni najokoreliji justifikovani, prepороđeni i posvećeni; i da nakon toga dobročinstvo, dobra dela i

pokajanje spontano slede. Pored mnogih sličnih stvari koje, poput potomstva iz nezakonitog kreveta, sve ishode iz doktrine zasnovane na ideji o tri Boga.

55. Koji mudar čovek ne vidi da takve stvari ulaze samo u pamćenje, a ne i u razumevanje iznad pamćenja, mada mogu da budu potvrđene rezonovanjem na osnovu pojava i obmana ispod njega? Jer za ljudsko razumevanje postoje dve vrste svetlosti, jedna od neba, a druga od sveta. Svetlost od neba, koja je duhovna, uliva se u ljudski um iznad pamćenja, ali svetlost od sveta, koja je prirodna, ispod njega. Da čovek, od potonje svetlosti, može da potvrdi šta god mu se sviđa, obmane podjednako kao istine i da, posle potvrđivanja, sve obmane vidi kao istine, bilo je pokazano u iskustvenom izveštaju umetnutom u knjigu Bračna ljubav (br. 233)

56. Ovome će biti dodata ova arkana (tajna) iz neba. Svi ovi paradoksi, u skladu sa njihovim potvrdama, borave u umovima ljudi, kao spojeni u jedan svežanj, ili umotani kao u loptu i oni u isto vreme ulaze u svaku ličnu tvrdnju iznesenu na osnovu doktrine crkve; na taj način, kad se pomene vera, dobročinstvo ili pokajanje, a još više imputacija i justifikacija, oni svi ulaze i sadržani su u svakom deliću. Sam čovek ne uočava gomilu ili masu paradoksa u svakom individualnom tvrđenju; ali anđeli koji su sa ljudima uočavaju ih i nazivaju ih *malua*, to jest, konfuzija i tama.

57. Predviđam da bi mnogi, premazani paradoksima ove vere, rekli, kako teološke stvari mogu da budu shvaćene razumom? Zar one nisu duhovne, što nadmašuje (razum)? Objasnite, zbog toga, ako možete, misteriju iskupljenja i justifikacije, tako da razum može da ih vidi i prikloni se. Misterija će tada biti otvorena na sledeći način. Ko ne zna da je Bog jedan i da osim njega nema drugog i da je Bog sama ljubav i sama mudrost ili da je on dobro samo i istina sama: i da je sam Bog lično, kao Božanska istina, sišao i i preuzeo ljudskost da bi uklonio paklove i posledično tome prokletstvo od čoveka, koje je izazvao borbama sa i pobedama nad đavolom, to jest, nad svim paklovima, koji su u to vreme zagadili i duhovno ubili svakog čoveka koji je dolazio na svet; i da je kasnije glorifikovao svoje ljudsko, sjedinivši u njemu Božansku istinu sa Božanskim dobrom i tako se vratio Ocu od koga je i došao? Kad se ove stvari uvide, mogu se razumeti sledeći odlomci iz Jevanđelja po Jovanu:

Reč beše u Boga, i Bog beše Reč... I reč postade telo (Jovan 1:1, 14).

Iziđoh od Oca, i dođoh na svet; i opet ostavljam svet, i idem k Ocu. (Jovan 16:28).

Zbog toga je takođe evidentno da bez Gospodovog dolaska u svet, nijedan smrtnik ne bi mogao da bude spasen i da su spaseni oni koji veruju u njega i žive ispravno. Ovo lice vere predstavlja se jasnim kao dan onima koji su prosvetljeni Rečju i to je lice vere nove crkve. Vidite dole veru novog neba i nove crkve u njihovoj univerzalnoj i pojedinačnoj formi (br. 116, 117).

13

58. Dogme današnje crkve ne mogu da budu naučene i sačuvane bez velikih teškoća, niti mogu da budu propovedane ili naučavane bez velike brige i obazrivosti da se sakrije njihova nagost, jer ih istinski razum ne shvata niti prima.

Kratka analiza

59. Da razumevanje mora da se drži u pokornosti prema veri, postavljeno je kao moto ispred dogmi savremene crkve, da označi da su njihove unutarne misterije ili arkane koje, pošto ih nadmašuju, ne mogu da se uliju u superiornu oblast razumevanja i tamo budu shvaćene, vidite gore (br. 54). Oni sveštenici crkve koji imaju ambiciju da budu značajni zbog svoje reputacije mudrosti i žele da budu viđeni kao proroci u duhovnim stvarima, upijaju i gutaju u školama takve stvari, posebno u smislu nadmašivanja razumevanja drugih, što čine sa pohlepom, ali ipak i sa teškoćama. I pošto su zbog toga proglašeni mudrima, a oni koji su se izdvojili i obogatili iz takvih skrivenih skladišta čašćavani su doktorskim kapama i episkopalnim odorama, oni u svojim mislima obrću i sa svojih predikaonica podučavaju jedva nešto drugo osim misterija vezanih za justifikaciju samom verom i dobrim delima kao njenim poniznim pratiocima.

A iz svoje erudicije jednako povezane sa verom i dobrim delima, oni ih na čudesan način ponekad razdvajaju, a ponekad spajaju; kao da su držali veru u jednoj ruci, a dela dobročinstva u drugoj i u nekom trenutku rašire ruke i tako ih razdvajaju, a u drugom sklope ruke i tako ih sjedinjuju. Ali ovo će biti ilustrovano primerima. Oni podučavaju da dobra dela nisu neophodna za spasenje, jer čim ih čovek čini postaju zasluge; istovremeno podučavaju takođe da dobra dela obavezno slede veru i da oboje zajedno čine jedno u predmetu spasenja. Oni podučavaju da vera bez dobrih dela, pošto je živa, opravdava; i istovremeno, da vera bez dobrih dela, pošto je mrtva, ne opravdava. Oni podučavaju da vera nije ni zaštićena ni sačuvana dobrim delima; i istovremeno, da dobra dela proizlaze od vere, kao plod od drveta, svetlost od sunca i toplina od vatre. Oni podučavaju da dobra dela čine veru savršenom kad joj se pridruže; i istovremeno, da sjedinjavanjem kao u braku ili u jednom obliku, lišavaju veru njene spasavajuće suštine.

Oni podučavaju da Hrišćanin ne odgovara zakonu; a istovremeno, da mora da bude u dnevnoj primeni zakona. Podučavaju da ako su dobra dela umešana u rad spasenja verom, kao kod oprosta grehova, justifikacije, preporoda, oživljavanja i spasenja, onda su ona štetna; ali ako nisu umešana, korisna su. Oni podučavaju da Bog kruniše svoje darove, koji su dobra dela, nagradama takođe duhovnim, ali ne i spasenjem i večnim životom. Jer je veri bez dela, kako kažu, namenjena kruna večnog života. Podučavaju da je sama vera kao kraljica, koja hoda na primeren način sa dobrim delima kao svitom pomoćnika iza sebe; ali ako joj se oni pridruže tamo napred i ljube je, ona je zbačena sa prestola i nazvana preljubnicom. Ali posebno, kada podučavaju veru i dobra dela istovremeno, vide zaslugu na jednoj strani i nezasluženu na drugoj, čineći izbor načina obraćanja koji koriste u dva različita smisla; jedan za pastvu, a drugi za sveštenstvo. Za pastvu, tako da se njena nagost ne pokazuje i za sveštenstvo, tako da se pokazuje.

Razmotrite sada, da li iko ko čuje takve stvari može iz njih da izvuče bilo kakvu doktrinu koja vodi spasenju, ili će pre, od očiglednih suprotnosti odatle, postati slep i onda pipati tražeći objekte spasenja, kao onaj koji hoda u mraku. Ko u ovom slučaju može iz evidencije dobrih dela da kaže da li on ima išta vere ili ne; i da li je bolje izbeći dobra dela zbog opasnosti od traženja zasluga ili ih činiti u strahu od gubitka vere? Ali ako ti, prijatelju, odvajáš sebe od takvih suprotnosti i izbegavaš zla kao grehe i činiš dobro i veruješ u Gospoda, spasavajuća justifikacija će ti biti data.

14

60. Doktrina vere današnje crkve pripisuje ljudske osobine Bogu; kao, da je čoveku pristupio iz besa, da je želeo izmirenje, da je namiren kroz ljubav koju je pokazivao prema Sinu i njegovim posredovanjem; i da je želeo da bude namiren prizorom patnji svoga sina i tako vraćen milosti; i da pripisuje pravdu svoga Sina nepravednom čoveku koji se za nju moli iz same vere; i da ga zbog toga od neprijatelja čini prijateljem i od deteta gneva, detetom milosti.

Kratka analiza

61. Ko ne zna da je Bog sama milost i blagost, jer je on sama ljubav i samo dobro i da su je to njegova *esse* ili suština? I ko na osnovu toga ne vidi da je kotradikcija reći da sama milost ili samo dobro, može da gleda na čoveka iz gneva, da postane njegov neprijatelj, da se okrene od njega i odlučuje o njegovom prokletstvu, a da i dalje nastavi da bude isto Božansko *esse* ili Bog? Takve stvari teško se mogu vezati za čestitog čoveka, nego samo za zlog čoveka, niti za anđela neba, nego

samo za anđela pakla; zbog toga je gnusno pripisivati ih Bogu. Da su mu pripisivane vidi se iz izjava mnogih crkvenih očeva, koncila i crkava, od prvog doba do današnjih dana; a takođe i iz zaključaka koji su neminovno sledili put od svojih prvih stvari (principa) u derivate, ili od uzroka u njihove efekte, kao iz glave u udove; kao, da želi da postigne smirenje, da je postigao smirenje kroz ljubav prema Sinu i kroz njegovo posredništvo i medijaciju; da želi da bude namiren pogledom na ekstremne patnje svoga Sina i tako vraćen nazad i, kao, prisiljen na milost i da tako od neprijatelja postane prijatelj i usvoji one koji su bili sinovi gneva kao sinove milosti. Da je pripisivanje pravde i zasluge Sina nepravednom čoveku, koji se moli iz same vere, takođe isključivo ljudsko, videće se u poslednjoj analizi ovog malog dela.

62. Oni koji su videli da su puke ljudske osobine nedostojne Boga, a ipak su mu pripisane, da bi se odbranio ustanovljeni sistem justifikacije i zaklonila ta pojava, rekli su da su bes, osveta, prokletstvo i slično, pridodati njegovoj pravdi i zato pominjani u mnogim delovima Reči i, kao, prikladni Bogu. Besom Boga u Reči označeno je zlo u čoveku, koje, zato što je protiv Boga, nazvano besom Božjim; ne da je Bog besan na čoveka, nego da je čovek, iz svog zla, besan na Boga; a zbog toga što se u zlu nalazi njegova sopstvena kazna, kao u dobru njegova sopstvena nagrada, zbog toga dok zlo kažnjava onoga koji ga čini, izgleda kao da je Bog to uradio. Jer to je kao kriminalac, koji svoju kaznu pripisuje zakonu ili onaj ko okrivljuje vatru što gori, a on ju je zapalio ili kao potegnuti mač što ga je ranio kad je srljao njegovoj oštrici, dok je bio u rukama nekoga ko se brani. Takva je pravda Boga. Ali više o ovome može se videti u *Apokalipsi Otkrivenoj*, tamo gde se bavi pravdom i sudjenjem u Bogu i od Boga. (br. 668). Da mu se pripisuje bes može se videti (br. 635); tako isto i osveta (n. 658); ali to se nalazi u doslovnom smislu, jer je taj smisao napisan u pojavama i korespondencijama, a ne u duhovnom smislu, gde je istina u sopstvenoj svetlosti. Ovo mogu da tvrdim, da kad god anđeli čuju da neko kaže da je Bog iz besa odlučivao o prokletstvu ljudske rase i kao da je njegov Sin učinio pomirenje sa neprijateljem, kao neki drugi Bog rođen od njega, na njih to deluje kao na one koje uznemirenost u utrobi i stomaku navodi na povraćanje; govoreći, šta može biti bezumnije nego tvrditi tako nešto o Bogu?

63. Razlog zbog koga su pripisivali ljudske osobine Bogu je u tome što je sva duhovna percepcija i objašnjenje od samog Gospoda; jer Gospod je Reč ili Božanska istina i:

⁹ Beše Videlo istinito koje obasjava svakog čoveka koji dolazi na svet. (Jovan 1:9).

⁴⁶ Ja dođoh videlo na svet, da nijedan koji me veruje ne ostane u tami. (Jovan 12:46).

A ova svetlost (videlo) i percepcija iz nje izvedena, uliva se kod onih koji ga priznaju kao Boga neba i zemlje i pristupaju mu sami, a ne sa onima koji prihvataju ideju o tri Boga, što je bio slučaj od vremena osnivanja Hrišćanske crkve. Ova ideja o tri Boga, budući puko prirodna ideja, ne prima nikakvu svetlost osim prirodne i ne može se otvoriti prema prilivu i prijemu duhovne svetlosti; zbog toga nisu mogli da vide nikakve druge osobine u Bogu, osim prirodnih. Dalje, da su videli u kakvom su neskladu ove ljudske osobine sa Božanskom suštinom i da su ih uklonili iz rasprave o justifikaciji, morali bi se potpuno odvojiti od religije, koja je od početka zasnovana na obožavanju tri Boga, sve do vremena određenog za novu crkvu, kada će se dogoditi ispunjenje i obnova.

15

64. Iz vere sadašnje crkve proizašla su čudovišna rođenja i još proizlaze, kao trenutno spasenje od neposredne milosti; predodređenost (predestinacija); utisak da Bog ne obraća pažnju na ljudske akcije, nego na samu veru; da nema povezanosti između dobročinstva i vere; da je čovek kod preobraćanja kao živina, uz još mnogo jeresi iste vrste; isto tako u vezi sa svetim tajnama Krštenja i Svete Pričesti, kao u smislu prednosti koje se iz njih mogu razumno očekivati, kada se razmatraju u skladu sa doktrinom justifikacije samom verom; takođe i u odnosu na ličnost Hrista. Jeresi od najranijih davnina do današnjih dana, koje nisu iznikle ni iz jednog drugog izvora osim doktrine zasnovane na ideji o tri Boga.

Kratka analiza

65. Da se ne veruje ni u jedno spasenje osim trenutnog spasenja neposrednom milošću, evidentno je iz ovoga, da se veruje da oralna vera sama, povezana sa plućima, a ne istovremeno sa dobročinstvom, pri čemu oralna vera postaje stvarna i povezanost sa plućima se prenosi na srce, upotpunjuje sva činjenja za spasenje; jer ako se saradnja ukloni, što se postiže kroz upražnjavanje dobročinstva od strane čoveka kao od sebe, spontana saradnja za koju se kaže da sama od sebe prati veru, postaje pasivna akcija, što je neozbiljan izraz. Jer zašto bi bilo potrebe za bilo čim osim ove trenutne i neposredne molitve; "Spasi me Bože, radi patnji tvoga Sina, koji me je oprao od grehova sopstvenom krvlju i predstavlja me čistog, pravednog i svetog, pred tvojim prestolom"? A ova kratka usna molitva može biti od koristi čak i času smrti, ako ne ranije, kao seme justifikacije. Da je to ipak trenutno spasenje, neposrednom milošću, u današnje vreme vatrena zmija u crkvi i da je

njome religija poništena, uverenost prouzrokovana i prokletstvo pripisano Gospodu, može se videti u delu *Božanska promissao*, objavljenom u Amsterdamu, godine 1764 (n. 340).

66. Predodređenost je takođe potomstvo vere sadašnje crkve, jer je rođeno iz verovanja u trenutno spasenje neposrednom milošću i iz verovanja u potpunu nesposobnost i odsustvo slobodne volje u duhovnim stvarima, u vezi sa čim vidite dole (br. 68, 69). Da ovo sledi iz njih, kao jedna vatrena zmija od druge ili jedan pauk od drugog, može se videti gore. Predodređenost takođe sledi iz pretpostavke da je čovek kao neživ u činu preobraćanja, da je kao sirovina i da je posle toga nesvestan da li je sirovina oživljena činom milosti ili ne; jer rečeno je da Bog, preko slušanja Reči, daje veru, kada i gde on to želi br. 11 (a), posledično, po svom dobrom zadovoljstvu; isto tako da je izabranost od same milosti Božje, nezavisno od bilo kakve akcije sa čovekove strane, bez obzira da li takva aktivnost proističe iz moći prirode ili milosti: *Formula Concordiae* (str. 821; Dodatak, str. 182). Dela koja prate veru kao svedočanstva otuda, pokazuju se umu dok on razmišlja o njima kao o delima tela, dok im duh koji ih pokreće ne otkriva kog su porekla, nego ih čini, poput vere, efektima milosti i zato onim što je Bogu drago. Zbog toga je jasno da je dogma o predodređenosti (predestinaciji) iznikla iz vere sadašnje crkve, kao izdanak iz korena; i mogu da kažem da je sledila kao gotovo neizbežna posledica takve vere. Ovo je najpre uzdignuto na vrh crkve od strane Predestrijanaca⁵, posle toga od Gotčalka⁶, zatim od Kalvina i njegovih sledbenika, da bi konačno bila postavljena i potvrđena od strane Sinoda u Dordrehtu⁷, pošto je uneta u crkvu od strane Supra i Infralapsarijanaca⁸, kao paladijum religije ili radije kao glava Gorgone ili Meduze izgravirana na štitu Palanta⁹. Ali koja pogubnija ili okrutnija misao je mogla da se izlegne i u nju da se veruje, nego da je bilo koji deo ljudske rase predodređen za prokletstvo.

Jer bilo bi okrutno verovanje da je Gospod, koji je ljubav sama i milost sama, želeo da mnoštvo ljudi bude rođeno za pakao ili da mirijade i mirijade treba da budu rođene i predate uništenju ili, drugim rečima, rođene da budu đavoli i sotone; i da, iz njegove Božanske mudrosti, koja je beskrajna, on niti bi niti jeste obezbedio da oni koji žive ispravno i priznaju Boga, ne budu bačeni u večnu vatru i mučenje; zbog čega je Gospod tvorac i spasitelj svih i samo on vodi sve i ne želi smrt nikome. Šta onda čudovišnije može da se veruje i misli, nego da mnoštva nacija i naroda, treba da, pod njegovim okriljem i pred njegovim očima, nekakvim ukazom

⁵ Jeres koja sve pripisuje predodređenosti, negirajući ljudsko učešće. Prvi put se pojavila u petom veku.

⁶ Gotčalk od Orboa, teolog iz devetog veka, kome se pripisuje obnova doktrine predestinacije

⁷ Protestantski Sinod održan u holandskom gradu Dordrehtu (ili Dortu) 1618-1619

⁸ Reformističke teološke struje, Supra (iznad, pre) smatra da Božja težnja za spasenjem prethodi stvaranju sveta, a Infra (ispod, posle) da dolazi posle stvaranja.

⁹ Jedan od titana

o predodređenosti, budu isporučeni đavolu kao plen, da zasite njegove čeljusti? Ipak, ovo je potomstvo vere sadašnje crkve; ali vera nove crkve gnuša se toga kao čudovišta.

67. Da Bog ne uvažava akcije ljudi, nego samo samu veru, jeste nova jeres, potomak prethodne dve, o kojima smo već govorili gore (n. 64, 65); a najčudesnije je što je izvučena iz same vere duboko istražene i pažljivo razmotrene, što je učinjeno od strane najoštroumnijih ovog doba i jeste treći potomak, začet od te vere i iznesen na videlo od strane predestinacije, te vučice, kao majke; ali pošto je bezumna, bezbožna i makijavelijanska, bila je do sada držana u, kao, omotaču materice ili posteljici, koja je došla od majke, da se njen gnusni oblik ne bi prikazao, ali njena bezumnost i bezbožnost mogu se naći opisane i rasprsnute u knjizi *Apokalipsa otkrivena* (n. 463).

68. Da ne postoji nikakva veza između dobročinstva i vere, sledi iz ovih odlomaka iz njihove doktrine justifikacije, naime: Da je vera pripisana pravdi bez činjenja br. 12 (a). Da vera ne justifikuje (opravdava) kad je oblikovana dobročinstvom br. 12 (b). Da dobra dela treba da budu u potpunosti isključena iz tretiranja justifikacije i večnog života br. 12 (f). Da dobra dela nisu potrebna za spasenje i da tvrdnja o njihovoj neophodnosti treba da bude potpuno odbačena od strane crkve br. 12 (g) (h) (i) (k). Da spasenje i vera nisu ni zaštićeni ni sačuvani dobročinstvom i činjenjem na osnovu njega br. 12 (m) (n). Da su dobra dela kad se pomešaju sa poslom justifikacije pogubna br. 14 (g). Da činjenja duha ili milosti, koja prate veru kao njeni plodovi, ničim ne doprinose čovekovom spasenju br. 14 (d), i na drugim mestima; iz toga neminovno sledi da ova vera nema nikakvu vezu sa dobročinstvom, a kad bi je imala, postala bi štetna za spasenje, jer je štetna za veru, koja onda više ne bi bila jedino sredstvo spasenja. Da nikakva veza između dobročinstva i te vere ne može zaista da postoji, bilo je pokazano gore (br. 47–50); Zbog čega se može reći, da je bilo providenjem određeno da reformisti budu toliko poneseni zilom da izbace dobročinstvo i dobra dela iz njihove vere; jer kada bi ih sjedinili, bilo bi to kao sjedinjavanje leoparda sa ovcom, vuka sa jagnjetom ili sokola sa golubicom. Da je ova vera takođe opisana u Otkrovenju kao leopard, može se videti (pogl. 13:2); a takođe i u objašnjenju toga, u *Apokalipsi otkrivenoj* (n. 572). Ali šta je crkva bez vere i šta je vera bez dobročinstva, posledično tome šta je crkva bez braka vere i dobročinstva (br. 48)? Ovaj brak je sama crkva i to je nova crkva koja se sada uspostavlja od Gospoda.

69. Da je čovek u svom preobraćanju kao marva (ili roba), vera sadašnje crkve potvrđuje kao svoje prirodno potomstvo u tim jasnim rečima. Da je čovek u potpunosti nemoćan u duhovnim stvarima br. 15 (a) (b) (c). Da je u preobraćanju

kao marva, kamen i kip; i da ne može više nego da se prilagodi i priloži da bi primio milost, ali da je kao nešto što ne upotrebljava nijedno od čula br. 15 (c) (d). Da čovek ima samo pokretnu silu, od koje je sposoban da odlazi na skupove da bi čuo Reč i Jevanđelje br. 15 (e). Ali da osoba koja je preporođena zahvaljujući Svetom Duhu, od novih moći i darova koje je primila, u izvesnom smislu saraduje br. 15 (k), pored mnogih drugih odlomaka. Ovaj opis čoveka tokom njegovog preobraćanja i njegovog pokajanja za zla dela, takođe je potomak iz istog jajeta ili utrobe, to jest, iz justifikacije samom verom, u svrhu totalnog poništavanja čovekovih dela, bez ikakve veze sa verom, čak ni dodira. Ali zbog toga što su takve ideje mrske zajedničkoj percepciji svih ljudi u vezi sa čovekovim preobraćanjem i pokajanjem, dodali su sledeće reči: “Postoji ogromna razlika između krštenog i nekrštenog čoveka, jer je u skladu sa Pavlovom doktrinom da su svi koji su kršteni stavili na sebe Hrista i istinski su preporođeni; oni su tada obdareni slobodom volje, zbog čega ne samo da mogu da čuju Reč Božju, nego i da se sa njom saglase i prigrle je verom” br. 15 (m), i u *Formula Concordiae* (str.675). Apelujem na mudre da razmotre da li ovaj poslednji citat može u bilo kom smislu da bude usklađen sa prethodnim i zar ne bi bila kontradikcija reći da je Hrišćanin u stanju preobraćanja kao marva ili kamen, tako da nije u stanju da učini ništa više osim da se prilagodi primanju milosti, kad je svaki Hrišćanin kršten i krštenjem je došao u posed ne samo moći da čuje Reč Božju, nego i da se sa njom saglasi i prigrli je verom; zbog toga je upoređivanje hrišćanskog čoveka sa marvom ili kamenom poređenje koje treba da bude prognano iz svih crkava Hrišćanskog sveta i uklonjeno, poput meteora koji nestaje pred očima čoveka probuđenog iz sna; jer šta bi moglo da bude mrskije razumu? Ali u svrhu osvetljavanja doktrine nove crkve u vezi sa čovekovim preobraćanjem, preneću sledeći odlomak iz određenog iskustva u *Apokalipsi otkrivenoj*.

“Ko ne može da vidi da svaki čovek ima slobodu da misli o Bogu ili ne misli o njemu, posledično da svaki čovek ima istovetnu slobodu u duhovnim stvarima, kao što ima i u građanskim i moralnim stvarima? Gospod ovu slobodu daje neprestano svima; zbog toga čovek postaje kriv ili ne-kriv kad misli. Čovek je čovek zahvaljujući ovoj moći; zbog toga zver i jeste zver, kao posledica nemanja takve moći; tako da je čovek sposoban da se preobrati i preporodi kao od sebe, samo pod uslovom da u srcu prizna da je ta sposobnost od Gospoda. Svaki čovek koji čini pokajanje, jeste preobraćen i preporođen. Oboje mora da bude učinjeno od strane čoveka kao od sebe, ali i to *kao od sebe* je od Gospoda, jer Gospod daje moć da se želi i deluje i nikada je ne oduzima nikome. Istina je da čovek ne može ništa da doprinese pri tom, ali ipak nije stvoren kao kip, nego kao čovek, da čini dela pokajanja od Gospoda, a kao od sebe. Jedino u ovome se sastoji uzajamnost ljubavi i vere, kao i od sjedinjavanja na osnovu toga, što Gospod u potpunosti želi da bude

učinjeno od strane čoveka, od Njega. Jednom rečju, činite od sebe i verujte da je to od Gospoda, jer ćete tako delovati kao od sebe.

“Ali moć da se čini nije ugrađena u čoveka od stvaranja, jer činiti od sebe pripada samo Gospodu, nego se daje kontinuirano; i u ovom slučaju u proporciji sa čovekovim činjenjem dobra i saznavanjem istine kao od sebe, čovek je anđeo neba; ali u proporciji sa činjenjem zla i potvrđivanjem obmane, što se takođe čini kao od sebe, on je duh pakla. Da u ovom potonjem slučaju čovek takođe čini kao od sebe, evidentno je iz njegovih molitvi, kada se moli da bude sačuvan od đavola, da ga ovaj ne bi zaveo i predao mu svoja zla. Svako, dakle, uzima na sebe krivicu, ko veruje da od samog sebe čini dobro ili zlo; ali ne i onaj koji veruje da čini *kao od sebe*. Jer šta god da čovek veruje da čini od samoga sebe, to sebi i prisvaja; ako veruje da čini dobro sam od sebe, prisvaja sebi to dobro i čini ga svojim, iako je to Božansko i od Boga; a ako veruje da čini zlo sam od sebe, takođe prisvaja sebi to zlo i čini ga svojim, iako je đavolsko i od đavola.”

Da se mnoge druge lažne dogme, u koje čak spadaju sakramenti Krštenja i Svete Pričesti, u smislu koristi koja se od njih može u razumnoj meri očekivati, kada su uzete u obzir u skladu sa doktrinom justifikacije samom verom; jednako kao u vezi sa Ličnošću Hrista; zajedno sa svim jeresima od najranijeg doba da današnjeg dana; nisu ulile ni iz jednog drugog izvora osim doktrine zasnovane na ideji o tri Boga. Nemamo dovoljno prostora da to prikažemo unutar ograničenja ovog sažetog prikaza; ali biće mnogo šire pokazano i dokazano u samom delu.

16

70. Na poslednje stanje sadašnje crkve, kada je ona na kraju, misli se pod iscrpljivanjem doba i, zatim, dolaskom Gospoda (Mat. 24:3).

Kratka analiza

71. U Jevanđelju po Mateju čitamo:

¹ I izišavši Isus iđашe od crkve, i pristupiše k Njemu učenici Njegovi da Mu pokažu građevinu crkvenu.² A Isus reče im: Ne vidite li sve ovo? Zaista vam kažem: neće ostati ovde ni kamen na kamenu koji se neće razmetnuti.³ A kad seđашe na gori Maslinskoj pristupiše k Njemu učenici nasamo govoreći: Kaži nam kad će to biti? I kakav je znak Tvog dolaska i kraja veka? (Mat. 24:1–3).

U današnje vreme učeno sveštenstvo i laici pod uništenjem hrama razumeju njegovo uništenje od strane Vespazijana, a pod dolaskom Gospoda i krajem veka

(iscrpljivanjem doba), razumeju kraj i uništenje sveta. Ali pod uništenjem hrama ne misli se samo na rušenje od strane Rimljana, nego i uništenje postojeće crkve; a pod krajem veka i dolaskom Gospoda misli se na kraj postojeće crkve i uspostavljanje nove crkve od Gospoda.

Da se tu misli na takve stvari, evidentno je iz celine tog poglavlja od početka do kraja, koje se bavi isključivo sukcesivnim opadanjem i kvarenjem Hrišćanske crkve, sve do uništenja, kad dođe do kraja. Da se pod “hramom” u delimičnom smislu misli na hram u Jerusalimu; u širem smislu na crkvu Gospodnju; u još širem smislu na anđeosko nebo; a u najširem smislu na Gospoda u smislu njegovog ljudskog, može se videti u *Apokalipsi otkrivenoj* (br. 529). Da se pod “krajem veka” misli na kraj crkve, koji dolazi kad nema više ničega od doktrine iz Reči što nije falsifikovano, pa se tako iscrpljuje (br. 658, 676, 750, isto delo). Da se pod “dolaskom Gospoda” misli na njegov dolazak u Reči, a u isto vreme na uspostavljanje nove crkve umesto prethodne iscrpljene, evidentno se pokazuje u njegovim sopstvenim rečima u istom poglavlju, od stiha 30 do 34; na isti način iz poslednja dva poglavlja, 21 i 22, Otkrovenja, gde se takođe nalaze sledeće reči:

Ja Isus poslah anđela svog da vam ovo posvedoči u crkvama. Ja sam koren i rod Davidov, i sjajna zvezda Danica. I Duh i nevesta govore: Dođi. I koji čuje neka govori: Dođi. I ko je žedan neka dođe, i ko hoće neka uzme vodu života za badava. Govori Onaj koji svedoči ovo: Da, doći ću skoro! Amin. Da, dođi, Gospode Isuse. (Otkr. 22:16–17, 20).

72. Da je crkva onda na kraju, kad u njoj više nema nimalo istina vere, pa zbog toga ni dobra dobročinstva, očigledno je. Da obmane vere zatiru istine doktrine, a zla života sažižu dobra dobročinstva i da tamo gde su obmane vere isto tako jesu i zla života i da tamo gde su zla života istovremeno jesu i obmane vere, biće do detalja prikazano u posebnom poglavlju.

Razlog zbog koga je do sada bilo nepoznato da se pod “krajem veka” podrazumeva kraj crkve, jeste to što kad obmane bivaju podučavane i kada se u doktrinu koja iz njih proizlazi veruje i poštuje se kao pravoverna, tada se nikako ne može znati da će crkva bito dovedena do iscrpljenja (kraja), jer se obmane uzimaju kao istine, a istine kao obmane, a onda obmana iskorenjuje istinu i zacrnjuje je, kao mastilo kad se ulije u čistu vodu ili čađ bačena na beli papir. Jer se veruje, a najučeniji ljudi današnjice to proklamuju, da su u najčistijoj svetlosti Jevanđelja, dok su u zapravo potpunosti u gustoj tami; zbog toga je bela mrlja navučena preko zenica njihovih očiju.

73. Da u Jevanđeljima po Mateju 24, Marku 13 i Luki 21, gde se slični odlomci pojavljuju, nije opisano uništenje hrama u Jerusalimu, nego sukcesivne promene

stanja Hrišćanske crkve najavljena, po regularnom redu, sve do njenog poslednjeg stanja, gde je njen kraj, biće pokazano u samom delu, u kome će ta poglavlja biti objašnjena; u međuvremenu to se pojavljuje u sledećim rečima kod istih jevanđelista:

I tada će se pokazati znak Sina čovečijeg na nebu; i tada će proplakati sva plemena na zemlji; i ugledaće Sina čovečijeg gde ide na oblacima nebeskim sa silom i slavom velikom. I poslaće anđele svoje s velikim glasom trubnim; i sabraće izbrane Njegove od četiri vetra, od kraja do kraja nebesa. I tada će ugledati Sina čovečjeg gde ide na oblacima sa silom i slavom velikom. I tada će poslati anđele svoje i sabraće izabrane svoje od četiri vetra, od kraja zemlje do kraja neba. I tada će ugledati Sina čovečijeg gde ide na oblacima sa silom i slavom velikom. (Matej 24:30, 31; Marko 13:26, 27; Luka 21:27).

Poznato je da se ove stvari nisu mogle ni videti ni čuti kod uništenja Jerusalima i da se danas veruje da će se dogoditi u vreme poslednjeg suda. Isto tako čitamo o sličnim stvarima u Otkrovenju, koje se od početka do kraja bave isključivo poslednjim stanjem crkve, gde nalazimo sledeće reči:

I od Isusa Hrista, koji je Svedok verni, i Prvenac iz mrtvih, i Knez nad carevima zemaljskim, koji nas ljubi, i umi nas od greha naših krvlju svojom; Eno, ide s oblacima, i ugledaće Ga svako oko, i koji Ga probodoše; i zaplakaće za Njim sva kolena zemaljska. Da, zaista. (1:5, 7).

Posebno objašnjenje ovih reči može se videti u *Apokalipsi otkrivenoj* (br. 24–28); takođe i ono što je označeno “kolenima (plemenima) zemaljskim” i njihovim “plakanjem” (br. 27, 348, 349).

17

74. Na zagađenje obmanama i zbog toga iscrpljivanje svake istine ili pustošenje, koje danas preovlađuje u Hrišćanskim crkvama misli se pod “Jer će biti nevolja velika kakva nije bila od postanja sveta dosad niti će biti” (Matej 24:21).

Kratka analiza

75. Da je sukcesivno propadanje i izopačenje Hrišćanske crkve najavljeno i opisano od Gospoda u Jevanđelju po Mateju 24 može se videti gore (n. 73). Pošto je govorio o lažnim prorocima koji će se pojaviti i o gnusobi pustoši koju prave (stihovi 11, 15), kaže:

Jer će biti nevolja velika kakva nije bila od postanja sveta dosad niti će biti; (stih 21).

Odatle je evidentno da se pod “nevoljom velikom”, na ovom kao i drugim mestima širom Reči, misli na zagađenje istine obmanama, sve dok ne ostane nimalo stvarne istine iz Reči koja nije falsifikovana i zbog toga iscrpljena. Ovo se dogodilo, jer crkve nisu priznale jedinstvo Boga u trojstvu i njegovo trojstvo u jedinstvu, u jednoj osobi, nego u tri, zbog čega su zasnovali crkvu u umu na ideji o tri Boga, a na usnama na ispovedanju jednog Boga; jer tim sredstvima su sebe odvojili od Gospoda, na duže staze u takvom stepenu da više nemaju ničega od ideje o Božanskom u njegovoj ljudskoj prirodi (vidite *Apokalipsa otkrivena* br. 294), dok bez obzira na to Gospod u odnosu na svoje ljudsko jeste Božanska istina sama i Božanska svetlost sama, kao što u potpunosti uči u Reči; zato je to velika nevolja u sadašnje vreme. Da je ovo pre svega doneto preko doktrine justifikacije I imputacije sredstvima same vere, biće pokazano na stranicama koje slede.

76. Ova nevolja, ili zagađenje istine obmanama, obrađena je u sedam poglavlja Otkrovenja i jeste ono što se misli kad se kaže:

Konj vran i konj bled koji izlaze iz knjige, čije je pečate Jagnje otvorilo (6:5–8).

Zver koja se diže iz ambisa, koja je zaratila protiv dvoje svedoka i ubila ih (11:7 sek.).

Aždaha koji je stajala pred ženom spremnom za porođaj, da bi proždrala njen plod i izgnala je u pustinju i tamo izlila iz svojih usta vodu kao poplavu, da može da je proguta (12).

Zver iz mora, čije je telo bilo kao u leoparda, noge kao u medveda, a usta kao u lava (13:2).

Tri nečista duha kao žabe koja su izašla iz usta aždaha, usta zveri i usta lažnog proroka (16:13).

I dalje u ovim odlomcima:

Pošto je sedam anđela izlilo bočice gneva Božjeg, u kojima je bilo sedam poslednjih pošasti, po zemlji, po moru, po rekama i fontanama, po suncu, po

prestolu zveri, po Eufratu i dalje po vazduhu, bio je veliki zemljotres, kakvog nije bilo od kada je čovek stvoren na zemlji (16).

“Zemljotres” ovde označava inverziju crkve, izazvanu obmanama i falsifikovanjem istine. Ovde se misli na slične stvari:

¹⁹ I baci anđeo srp svoj na zemlju, i obra vinograd zemaljski, i metnu u kacu velikog gneva Božijeg. ²⁰ I otoči se kaca izvan grada, i iziđe krv iz kace, tja do uzda konjima, hiljadu i šest stotina potrkališta. (14:19, 20).

Ovde “krv” označava falsifikovanu istinu; pored mnogih drugih stvari u tih sedam poglavlja. Ali pogledajte, ako želite, objašnjenja i iskustvene izveštaje na krajevima poglavlja.

18

77. Da neće biti ni ljubavi, niti vere, niti znanja o dobru i istini u poslednjim vremenima Hrišćanske Crkve, kad bude dovedena do kraja, misli se pod sledećim rečima:

I odmah će po nevolji dana tih sunce pomrčati, i mesec svoju svetlost izgubiti, i zvezde s neba spasti, i sile nebeske pokrenuti se. (Matej 24:29).

Kratka analiza

78. U proročkoj Reči, slične stvari su rečene o „suncu“, „mesecu“ i „zvezdama“, kao i ovde (Matej 24:29).

Tako u knjizi proroka Isaije:

Evo, ide dan Gospodnji ljuti s gnevom i jarošću da obrati zemlju u pustoš, i grešnike da istrebi iz nje. Jer zvezde nebeske i prilike nebeske neće pustiti svetlost svoju, sunce će pomrčati o rađanju svom, i mesec neće pustiti svetlost svoju. (13:9, 10)

Kod Jezekilja:

I kad te ugasim, zastreću nebo, i zvezde na njemu pomračiti, sunce ću zakloniti oblakom, i mesec neće svetliti svetlošću svojom. Sva ću svetla videla na nebu pomračiti za tobom, i pustiću tamu na tvoju zemlju... (32:7, 8).

Kod Joila:

Ide dan Gospodnji, jer je blizu. Dan, kad je mrak i tama... Pred njima će se zemlja tresti, nebasa će se pokolebati, sunce će i mesec pomrknuti i zvezde će ustegnuti svetlost svoju. (2:1, 2, 10).

Sunce će i mesec pomrknuti, i zvezde će ustegnuti svoju svetlost. (3:15).

U Otkrovenju:

I četvrti anđeo zatrubi, i udarena bi trećina sunca, i trećina meseca, i trećina zvezda, da pomrča trećina njihova, i trećina dana da ne svetli, tako i noći. (8:12).

I sunce posta crno kao vreća od kostreti, i mesec posta kao krv; (6:12).

U svim ovim odlomcima govori se o poslednjim danima Jevrejske Crkve, što je bilo kad je Gospod došao u svet; na sličan način ovde kod Mateja i u Otkrovenju, samo u odnosu na poslednje dane Hrišćanske Crkve, kad će Gospod doći ponovo, ali u Reči, koja je on sam i u kojoj je On; zbog toga, odmah posle ovih reči (Matej 24:29), sledi:

I tada će se pokazati znak Sina čovečijeg na nebu; i ugledaće Sina čovečijeg gde ide na oblacima nebeskim sa silom i slavom velikom. (stih 30).

Pod “suncem” u gornjim odlomcima podrazumeva se ljubav; pod “mesećem” vera, a pod “zvezdama” znanja o dobru i zlu, a pod “silom nebeskom” to troje kao podrška i nebeski svod neba gde su anđeli i crkve gde su ljudi; pod gorenavedenim, zbog toga, sažetim u jedan smisao, misli se da neće biti ljubavi, niti vere, niti znanja o dobru i istini preostalih u Hrišćanskoj Crkvi, kad dođe poslednje vreme, kad se primakne kraju. Da “sunce” označava ljubav, bilo je pokazano u *Apokalipsi otkrivenoj* (br. 53, 54, 413, 796, 831, 961). Da “mesec” označava veru (br. 53, 332, 413, 423, 533). Da “zvezde” označavaju znanja o dobru i istini (n. 51, 74, 333, 408, 419, 954).

79. Da, u skladu sa gorenavedenim predskazanjem, u današnje vreme postoji tako gusta tama širom Hrišćanskih crkava, da sunce ne daje svetlost danju, niti mesec i zvezde daju ikakvu svetlost noću, izazvano je isključivo doktrinom justifikacije

samom verom; jer ona uči da je vera jedino sredstvo spasenja; od inflaksa, napretka, prebivališta, delovanja i efikasnosti niko do sada nije video nikakav znak; i u koju ni Zakon Dekaloga, niti dobročinstvo, ni dobra dela, niti pokajanje, ni težnja za novim životom, nemaju nikakav pristup ili su u najmanjem stepenu sa njom povezani; jer je istaknuto da oni spontano slede, bez upotrebne vrednosti bilo u smislu sadržavanja vere ili pribavljanja spasenja. Gorenavedena doktrina podučava da samo sama vera daje preporođenima ili onima koji je imaju, punu slobodu, tako da više ne budu pod zakonom; i još da Hrist pokriva njihove grehe pred Bogom Ocem, koji ih oprašta kao da nisu viđeni i kruniše obnavljanjem, svetošću i večnim životom. Ove i mnoge druge stvari slične prirode jesu unutrašnje stvari te doktrine; spoljašnje stvari, koje nemaju pristup, jesu vredna kazivanja u vezi sa dobročinstvom, dobrim delima, činovima pokajanja i primenama zakona; ipak, njih oni uzimaju u obzir kao obični robovi i težaci, koji slede svoju gospodaricu, veru, bez dodirivanja. Ali pošto znaju da pastva smatra te stvari jednako važnim za spasenje uz veru, pažljivo ih uklapaju u svoje propovedi i predavanja i pretvaraju se da ih spajaju sa njima i uključuju ih u justifikaciju. Ovo, međutim, čine samo da bi zagolicali sluh običnih ljudi i da bi branili svoja proročanstva, da ne deluju kao puke zagonetke ili kao zaludni odgovori proroka.

80. Da bih potvrdio gorenavedene tvrdnje, navešću sledeće odlomke iz *Formula Concordiae* (u vezi sa čime vidite br. 9), da neko ne bi pomislio da su za ove stvari nepravedno optuženi. Da su dela druge table Dekaloga građanske dužnosti i da pripadaju spoljnom bogoslužnju, što čovek može sam da čini; i da je ludost sanjati da oni justifikuju (opravdavaju) (str. 84, 85, 102). Da dobra dela treba da budu u potpunosti isključena iz justifikacije verom (str. 589–591, 704–708). Da dobra dela ni u kom smislu ne ulaze u justifikaciju (str. 589, 702; Dodatak, 62, 173). Da dobra dela ne štite ni spasenje ni veru (str. 590, 705; Dodatak, str. 174). Da ni pokajanje ne ulazi u justifikaciju verom (str. 165, 320; Dodatak, str. 158). Da pokajanje nije ništa drugo do prizivati Boga, ispovedati Jevanđelje, zahvaljivati, biti pokoran sudskoj upravi i slediti svoje zanimanje (str. 12, 198; Dodatak, 158, 159, 172, 266). Da obnavljanje života takođe nema ništa sa justifikacijom (str. 585, 685, 688, 689; Dodatak, str. 170). Da težnja za novom poslušnošću niti ulazi u veru, niti justifikuje (str. 90, 91, 690; Dodatak, str. 167). Da preporođeni nisu pod zakonom, nego su oslobođeni od njegovih stega i samo su unutar zakona, a pod milošću (str. 722 i drugde). Da su gresi preporođenih pokriveni Hristovim zaslugama (str. 641, 686, 687, 719, 720); pored mnogih drugih odlomaka sličnog smisla. Potrebno je znati da svi Protestanti, Evangelisti kao i Reformisani, na sličan način podučavaju samoju veri, o čemu vidite gore (n. 17, 18).

81. Čudesno je da doktrina justifikacije samom verom preovlađuje u današnje vreme nad svakom drugom doktrinom širom Reformisanog Hrišćanskog sveta i uvažavana je u svetom redu kao gotovo jedina važna tačka teologije. To je ono što svi mladi studenti teologije pohlepno uče i upijaju na univerzitetima i što kasnije podučavaju u hramovima i objavljuju u knjigama, kao da su inspirisani nebeskom mudrošću i odakle teže da sebi obezbede ime i reputaciju superiorne učenosti, kao i diplome, licence i druge počasne nagrade.

I te stvari čine, bez obzira na to šta duguju isključivo ovoj doktrini, da je sunce danas zamračeno, mesec lišen svetlosti, a nebeske zvezde pale, to jest, nestale. Potvrđeno mi je da je doktrina o veri u imputiranoj pravednosti zaslepila umove današnjih ljudi do takvog stepena da neće videti nimalo Božanske istine pod svetlošću sunca, niti pod svetlošću meseca, nego samo u svetlosti kamina noću; na osnovu toga usudiću se da tvrdim da kad bi Božanske istine u vezi sa sjedinjenošću dobročinstva i vere, u vezi sa nebom, Gospodom i večnom srećom, bile poslate s neba uklesane srebrnim slovima, ne bi bile smatrane vrednim da ih cepidlake čitaju za justifikaciju; ali bi slučaj bio upravo suprotan kada bi tekst čiji bi predmet bila justifikacija samom verom bio poslat iz pakla. Takođe je rečeno u *Formula Concordiae*, da je rasprava o justifikaciji samom verom ili pravednosti vere, glavna rasprava u čitavoj Hrišćanskoj doktrini; i da činjenja zakona treba da budu u potpunosti isključena iz ove rasprave (str. 17, 61, 62, 72, 89, 683; Dodatak, str. 164).

19

82. Na one koji su u sadašnjoj justifikujućoj veri misli se pod “jarcima” u knjizi proroka Danila i Jevanđelju po Mateju.

Kratka analiza

83. Pisano je kod Danila:

I videh u utvari; a bejah u Susanu u gradu koji je u zemlji Elamu, kad videh, i videh u utvari i bejah na vodi Ulaju. I podigoh oči svoje i videh, i gle, stajaše kraj vode ovan, koji imaše dva roga, a rogovi behu visoki, ali jedan viši od drugog, i viši naraste posle. Videh ovna gde bode na zapad i na sever i na jug, i nijedna zver ne mogaše mu doleteti, i ne beše nikoga ko bi izbavio od njega, nego činjaše šta hoćaše, i osili. A kad ja motrah, gle, idaše jarac od zapada povrh sve zemlje, a ne doticaše se zemlje; i taj jarac imaše rog znamenit među očima svojim. I dođe do ovna koji imaše dva roga, kog videh gde stoji kraj vode, i potrča na nj gnevno

silom svojom. I videh ga gde dođe do ovna, i razgnevivši se na nj udari ovna, te mu slomi oba roga i ne beše sile u ovnu da mu odoli, nego ga obori na zemlju i pogazi ga, i ne beše nikoga da izbavi ovna od njega. I jarac posta vrlo velik; a kad osili, slomi se veliki rog, i mesto njega narastoše znamenita četiri roga prema četiri vetra nebeska. I iz jednog od njih iziđe jedan rog malen i naraste vrlo velik prema jugu i istoku i prema krasnoj zemlji. I naraste dori do vojske nebeske, i obori na zemlju neke od vojske i od zvezda, i pogazi ih. I naraste dori do poglavara toj vojsci, i uze Mu svagdašnju žrtvu, i sveti stan Njegov obori. I vojska bi dana u otpad od žrtve svagdašnje, i obori istinu na zemlju, i šta činjaše napredovaše mu. Tada čuh jednog sveca gde govoraše; i jedan svetac reče nekome koji govoraše: Dokle će trajati ta utvara za svagdašnju žrtvu i za otpad pustošni da se gazi svetinja i vojska? I reče mi: Do dve hiljade i tri stotine dana i noći; onda će se svetinja očistiti. (Danilo 8:2–14).

Da je ova vizija predskazanje budućih stanja crkve veoma je evidentno, jer ona objavljuje da “uze Mu svagdašnju žrtvu, i sveti stan Njegov obori. I vojska bi dana u otpad od žrtve svagdašnje, i obori istinu na zemlju”; I još da “jedan svetac reče nekome koji govoraše: Dokle će trajati ta utvara za svagdašnju žrtvu i za otpad pustošni da se gazi svetinja i vojska?” I da će ovo biti “do dve hiljade i tri stotine dana i noći; (*odnosno “do večeri jutra” p.p*) onda će se svetinja očistiti”. Pod “večeri jutra” misli se na kraj stare crkve, kad nova crkva započne.

84. Čitamo sledeće reči u Jevanđelju po Mateju:

Tada će (*Sin čovečiji – p.p.*) reći i onima (*u srpskom prevodu izostavljena je reč “jarcima” – p.p.*) što Mu stoje s leve strane: Idite od mene prokleti u oganj večni pripravljen đavolu i anđelima njegovim. Jer ogladneh, i ne dadoste mi da jedem; ožedneh, i ne napojiste me; Gost bejah, i ne primiste me; go bejah, i ne odenuste me; bolestan i u tamnici bejah, i ne obidoste me. I ovi će otići u muku večnu... (Matej 25:41–43, 46).

Da se na iste misli ovde pod “jarcima” i “ovcama” kao pod “jarcima” i “ovnom” kod Danila veoma je evidentno. Da se pod “jarcima” misli na one koji su u današnjoj justifikujućoj veri, pojavljuje se iz ovoga, da su kod ovaca nabrojana dela dobročinstva i rečeno je da su ih učinile; a da su kod jaraca nabrojana ista dela dobročinstva, ali je rečeno da ih nisu učinili i da su stoga prokleti. Jer oni koji su u današnjoj justifikujućoj veri zanemaruju dela, zato što odriču bilo šta od spasenja ili od crkve u njima. Kada je dobročinstvo na taj način uklonjeno, dobra dela, koja

su od dobročinstva, odvajaju se od uma i bivaju izbrisana; tako da ih se nikada ne sećaju, niti se i najmanji napor čini da budu ponovo prizvana u um iz Zakona Dekaloga. Opšte je pravilo religije da u onoj meri u kojoj neko ne želi dobra, pa ih zbog toga ne čini, u tom meri želi zla i zbog toga ih čini; i u suprotnom, da u onoj meri u kojoj neko ne želi zla i zbog toga ih ne čini, u toj meri želi dobra i zbog toga ih čini. Ovi potonji su “ovce”, dok su prethodni “jarci”. Da se ovde pod “jarcima”, mislilo na sva zla, umesto dela dobročinstva koja oni nisu činili, zla koja su činili bila bi nabrojana.

85. Da se ni na koga drugog osim gore opisanih ne misli pod „jarcima“ pokazano mi je iskustvom u duhovnom svetu. U tom svetu pojavljuju se sve stvari koje su u prirodnom svetu, poput kuća i palata, rajeva i vrtova, sa drvećem svih vrsta; isto tako polja i neobrađena zemljišta, kao i ravnice i zeleni pašnjaci, a takođe i stada i jata; sve liči na isto na našoj zemlji; nema nikakve druge razlike osim da su u prirodnom svetu oni prirodnog porekla, a u duhovnom svetu duhovnog porekla. Tamo sam često viđao ovce i jarce i borbe između njih, kao što je opisano u knjizi proroka Danila (pogl. 8). Video sam jarce sa rogovima savijenim prema napred i prema nazad, kako besno nasrću na ovce; video sam neke jarce sa dva i druge sa četiri roga, koje kojima su žestoko udarali ovce; i kad sam tražio da otkrijem šta to znači, video sam neke osobe koje međusobno raspravljaju o veri sjedinjenoj sa dobročinstvom i veri odvojenoj od dobročinstva; odatle se jasno videlo, da sadašnja justifikujuća vera, koja posmatrana u sebi jeste vera odvojena od dobročinstva, jeste “jarac”, a da vera sjedinjena sa dobročinstvom jeste “ovca”.

86. Na slično se misli pod “jarcima” kod proroka Zaharije:

Gnev se moj raspali na pastire, i pokarah jarce; (10:3).

I kod proroka Jezekilja:

Evo ja ću suditi između ovce i ovce, između ovnova i jaraca. Malo li vam je što pasete na dobroj paši, nego ostatak paše svoje gazite nogama svojim? I što pijete bistru vodu, nego ostatak mutite nogama svojim? Što bocima i ramenima otiskujete i rozima svojim bodete sve bolesne tako da ih razagnaste napolje. Zato ću izbaviti stado svoje da ne bude više grabež (34:17, 18, 21, 22)

87. Na one koji su se potvrdili u sadašnjoj justifikujućoj veri misli se u Otkrovenju pod “aždahom i njenim dvema zverima” i pod “skakavcima”; na istu tu veru, kad je potvrđena, misli se pod “velikim gradom koji se duhovno naziva Sodomom i Egiptom, gde su dva svedoka ubijena”, kao i pod “jamom bezdana, iz koje su izleteli skakavci”

Kratka analiza

88. Da se u sedam poglavlja Otrovenja govori o izopačenom stanju crkve pod Reformistima, a u dva poglavlja o izopačenom stanju crkve pod Rimokatolicima i da su stanja obe crkve, kakve postoje u današnje vreme, prokleta, pokazano je u objašnjenju u radu naslovljenom *Apokalipsa otkrivena* i to ne zaludnim nagađanjem, nego punim dokazima. Da se pod “aždahom (zmajem)” u Poglavlju 12 misli na one u Reformističkoj crkvi koji od Boga prave tri, a od Gospoda dva i koji odvajaju dobročinstvo od vere, čineći svoju veru, a ne dobročinstvo, duhovnom i spasavajućom vidite br. 532–565, kao i pridodati iskustveni izveštaj (br. 566). Da su oni dalje opisani kao “dve zveri”, jedna koja se uzdiže iz mora, a druga iz zemlje (kao u pogl. 13), vidite br. 567–610 i izveštaj (br. 611). Da su takođe opisani kao “skakavci” koji su izleteli iz jame ambisa (kao što je pomenuto u 9. Poglavlju) vidite br. 419–42. Da se na ovu istu veru, kad je potvrđena, misli pod “velikim gradom, koji se duhovno naziva Sodomom i Egiptom” gde su dva verna svedoka ubijena (kao u Poglavlju 11), vidite br. 485–530, a posebno br. 500–503 i izveštaj (br. 531). Da se na njih misli pod “jamom ambisa” iz koje je kuljao dim kao iz ogromne peći i sunce i vazduh su pomračeni i skakavci su izleteli (pogl. 9), vidite br. 421–424.

89. Mogu da budem potvrđen i potpuno uveren u to, da se pod “jamom ambisa” ne misli ni na šta drugo nego na tu drakonsku veru, koja je vera izvedena iz ideje o tri Boga i odsustva svake ideje o Božanskoj prirodi Hrista i koja se naziva samom verom, justifikujućom, preporučujućom, ubrzavajućom, posvećujućom i spasavajućom; bilo mi je dato da pogledam u taj ambis, zatim i da razgovaram sa onima koji se tu nalaze, kao i da vidim skakavce koji su odatle izletali; na osnovu te vidljive demonstracije, jamu zajedno sa ambisom opisao sam u *Apokalipsi otkrivenoj*; i pošto opis na osnovu vidljive demonstracije svedoči ono što je izvesno, on će biti biće prenesen iz tog rada, gde je sve opisano na sledeći način:

“Ta jama, koja je nalik otvoru peći, pojavljuje se u južnoj četvrti; a ambis ispod nje prostire se daleko na istok; tamo čak imaju svetlost, ali ako se unutra pusti svetlost iz neba, nastupa trenutna tama; zbog toga je jama zatvorena na vrhu. U ambisu se pojavljuju kolibe kao napravljene od cigala, koje su izdeljene na odvojene ćelije,

gde se u svakoj nalazi sto, na kome leže papiri, sa nešto knjiga. Svako tamo sedi za svojim stolom, ko se u ovom svetu potvrdio u justifikaciji spasenju samom verom, čineći dobročinstvo puko prirodnim i moralnim činom, a dela odatle samo delima građanskog života, pri čemu ljudi mogu žnjeti nagrade u svetu; ali ako se čine u svrhu spasenja, osuđuju ih, neke čak rogorozno, jer se u njima nalaze ljudska volja i razum. Svi koji su u ovom ambisu bili su učenjaci i obrazovani ljudi u svetu; među njima su neki metafizičari i sholastici, koji su cenjeni više od drugih. Ali njihovo mnoštvo je ovakvo kako sledi: kad prvi put dođu tamo, zauzimaju mesta u prvim ćelijama, ali, kako potvrđuju veru isključivanjem dela dobročinstva, napuštaju prve ćelije i ulaze u ćelije najbliže istoku i tako sukcesivno dok ne dođu do kraja, gde su oni koji potvrđuju te dogmatske stvari iz Reči; i zato što tada ne mogu ništa drugo osim da falsifikuju Reč, njihove kolibe iščezavaju i oni se nađu u pustinji. Postoji takođe i ambis ispod tog ambisa, gde se nalaze oni koji su potvrdili veru i spasenje samom verom, ali koji su u duhu odbacili Boga, a u svojim srcima napravili lakrdiju od svetih stvari crkve; oni tu ne rade ništa osim što se svađaju, cepaju svoju odeću, penju se na stolove, lupaju nogama i napadaju jedni druge prekorima; a pošto im nije dozvoljeno da čine zlo drugima, prete usnama i pesnicama.

90. Da bih se mogao potvrditi i uveriti da se na one koji su se utvrdili u sadašnjoj justifikujućoj veri misli pod aždahom, bilo mi je dato da vidim mnogo hiljada njih okupljenih zajedno, a oni su se iz daljine videli kao aždaha sa dugim repom, koji je izgledao pun bodlji nalik na trnove, koji su označavali obmane. Jednom se takođe pojavila još veća aždaha, koji je, izdižući leđa, podigla rep prema nebu nastojeći da povuče dole zvezde odatle; “zvezde” tu označavaju istine.

21

91. Osim ako nova crkva ne bude uspostavljena od Gospoda, niko ne može da bude spasen; na to se misli u rečima “I da se oni dani ne skrate, niko ne bi ostao;” (Matej 24:22).

Kratka analiza

92. Pod “skraćivanjem dana” misli se na okončanje sadašnje crkve i uspostavljanje nove crkve; jer, kao što je gore rečeno u Jevanđelju po Mateju 24, to se odnosi na sukcesivno opadanje i izopačenje Hrišćanske crkve, čak do iscrpljivanja i kraja, a onda na dolazak Gospoda. Razlog zbog koga “niko ne bi ostao”, osim ako se ti dani ne skrate, jeste to što je vera današnje crkve zasnovana na ideji o tri Boga, a sa tom idejom niko ne može ući u nebo; posledično tome, niko ne može ući u nebo sa

verom sadašnje crkve, jer ideja o tri Boga sačinjava nju u celini i svaki njen deo; pored toga, u toj veri nema života od dela dobročinstva. Da se vera sadašnje crkve ne može sjediniti sa dobročinstvom i proizvesti bilo kakve plodove koji su dobra dela, bilo je pokazano gore (br. 47–50). Postoje dve stvari koje tvore nebo u čoveku, naime, istine vere i dobra dobročinstva; istine vere odražavaju se na prisustvo Gospoda i pokazuju put u nebo, a dobra dobročinstva odražavaju se na sjedinjavanje sa Gospodom i uvode u nebo. A svako je tamo uveden u svetlost shodno svome osećanju prema istini, a u toplinu shodno osećanju prema dobru. Da je osećanje (ljubavi) prema istini vera u svojoj suštini, a osećanje prema dobru dobročinstvo u svojoj suštini i da brak između njih čini crkvu, može se videti gore (br. 48). Crkva i nebo čine jedno. Da ovo troje nije u crkvi današnjeg doba, koja je izrađena na samoj veri, u potpunosti je pokazano na prethodnim stranicama.

93. Ponekad sam u duhovnom svetu razgovarao sa justifikatorima ljudi preko same vere i rekao im da je njihova doktrina pogrešna i u istom smislu apsurdna, da ona donosi bezbednost, slepilo, uspavanost i noć u vezi sa duhovnim stvarima, pa dakle i smrt duše, stoga ih podstičući da od nje odustanu. Ali sam dobijao odgovor: Zašto bismo odustajali? Zar najistaknutije sveštenstvo, koje je po učenosti iznad laika (pastve), ne zavisi od te doktrine? Na to sam odgovarao da oni zbog toga ne mare za spasenje duše, nego sopstveni prestiž; i da zato što su primenili istine Reči na svoje sopstvene lažne principe i tako ih oskrnavili, oni su bili anđeli ambisa, nazvani “Avadoni” i “Apolioni” (Otkrovenje 9:11); njima su označeni uništitelji crkve putem potpunog falsifikovanja Reči. Vidite objašnjenje u vezi s tim (br. 440) i pripadajući iskustveni izveštaj (br. 566), u *Apokalipsi otkrivenoj*. Ali oni su odgovarali: Šta je ovo? Zar mi nismo, preko poznavanja misterija te doktrine, proroci? I zar mi na osnovu te doktrine ne dajemo odgovore kao iz svetilišta? Zbog toga mi nismo “Apolioni” nego “Apoloni”. Ogorčen ovim rekao sam: Ako ste Apoloni, onda ste i Levijatani, vaša prva klasa su iskrivljeni Levijatani, a druga klasa među vama su izduženi Levijatani, koje će Gospod posetiti (u srp prevodu: *pokarati – p.p.*) sa svojim ljutim i velikim mačem (Isaija 27:1). Ali oni su se smejali ovim stvarima. Na šta se misli pod “biti posećen i stradati od mača” može se videti u *Apokalipsi otkrivenoj* (br. 52).

94. Velika tajna (*arkana*) da ako nova crkva ne bude uspostavljena od Gospoda niko neće biti spasen je u ovome: da dokle god aždaha sa svojom pratnjom bude ostala u svetu duhova, u koji je izgnana iz neba, dotle nimalo Božanske istine ujedinjene sa Božanskim dobrom, ne može proći od Gospoda do ljudi na zemlji, a da ne bude uništena ili izopačena, odakle nema spasenja. Na ovo se misli kad se u Otkrovenju kaže:

I zbačena bi aždaha... i zbačena bi na zemlju, i anđeli njeni zbačeni biše s njom; Teško vama koji živite na zemlji i moru, jer đavo siđe k vama, i vrlo se rasrdio... i gonjaše ženu koja rodi muško. (Rev. 12:9, 12, 13).

Ali pošto je aždaha bila bačena u pakao (20:10), Jovan je video novo nebo i novu zemlju i novi sveti Jerusolim kako silazi od Boga iz neba (Otkrovenje 21:1, 2). Na šta se misli pod "aždahom" (zmajem) i ko su aždahe može se videti gore (br. 87).

22

95. Otvaranje i odbacivanje dogmi vere sadašnje crkve i otkrovenje i primanje načela vere nove crkve, podrazumeva se pod ovim rečima u Otkrovenju:

I reče Onaj što seđaše na prestolu: Evo sve novo tvorim. I reče mi: Napiši, jer su ove reči istinite i verne. (pogl. 21:5).

Kratka analiza

96. "Onaj što seđaše na prestolu", to jest, Gospod, rekao je te stvari Jovanu, kad je ovaj video „novi Jerusolim koji silazi s neba od Gospoda“. Da se pod „novim Jerusolimom“ misli na novu crkvu, biće pokazano u sledećem poglavlju. Razlog zbog koga obmane dogmi vere sadašnje crkve moraju najpre biti otvorene i odbačene, pre nego što istine dogmi nove crkve mogu biti otkrivene i primljene, je taj što se one ne slažu međusobno, ni u jednoj tački ili delu; jer dogme sadašnje crkve zasnovane su na veri gde je nepoznato da li se u njoj nalazi ijedna suštinska stvar crkve ili ne. Suštinske stvari crkve, koje se sjedinjuju sa verom u jednog Boga, jesu dobročinstvo, dobra dela, pokajanje i život u skladu sa Božanskim zakonima; i zbog toga što one zajedno sa verom utiču i pokreću volju i misao čoveka, one sjedinjuju čoveka sa Gospodom i Gospoda sa čovekom. Pošto, dakle, nijedna od ovih suštinskih stvari ne ulazi u veru sadašnje crkve pri prvom pristupu, koji se naziva činom justifikacije, ne može se nikako znati da li je ova vera u čoveku ili ne, posledično tome, da li je ona bilo šta ili je samo ideja; jer rečeno je da je čovek u tom činu kao marva ili kamen i da on ne može ni da želi, ni da misli, sarađuje, ne, čak ni da se priključi ili prilagodi prijemu odatle ni u najmanjem stepenu, vidite gore br. 15 (c) (d). Pošto je, zato, slučaj takav da niko ne može ni da nagađa, a kamoli zna da li je ta vera u njemu, pa zbog toga ni da li je ona u njemu kao naslikani cvet ili kao cvet u polju ili da li je kao ptica koja leti u njemu ili kao ptica koja je svila svoje gnezdo u njemu; pitam pomoću kojih simbola ili znakova bi se to moglo znati? Ako se na to odgovori, da se može znati po dobročinstvu,

dobrim delima, pokajanju ili primeni zakona, koji slede iz ove vere, a ipak nemaju vezu sa njom; ostavljam oštroumnim ljudima da odluče da li stvari koje nemaju nikakve veze sa verom ikako mogu biti znaci koji odatle svedoče. Da ta njihova vera, kako kažu, nije ni zaštićena niti zadržana stvarima gore navedenim, vidite gore br. 12 (*m*) (*n*). Iz onoga što je rečeno možemo izvući sledeći zaključak, da u crkvi današnjeg vremena nema ničega od crkve i da zbog toga ona nije nešto, nego samo ideja o nečemu. Pošto je ta vera takve prirode, ona zasluženno treba da bude odbačena, da, ona sama sebe odbacuje, kao nešto sa čime ništa od crkve ne može da bude povezano.

97. Ali potpuno različit je slučaj sa dogmama i učenjima nove crkve; sve su to suštinske stvari, u svakoj od kojih su nebo i crkva; i one uvažavaju to kao svoj cilj, da čovek može da bude u Gospodu i Gospod u čoveku, shodno Njegovim sopstvenim rečima u Jevanđelju po Jovanu (14:20; 15:4–6). Samo ova sjedinjenost čini Hrišćansku Crkvu. Iz ovih nekoliko opservacija može se jasno videti na šta se misli u ovim Gospodovim rečima:

I reče Onaj što seđase na prestolu: Evo sve novo tvorim. I reče mi: Napiši, jer su ove reči istinite i verne. (Otkrovenje 21:5).

98. Jedini razlog zbog koga je Hrišćanska crkva posrnula u veru koja je od sebe odgurnula sva dobra i istine neba i crkve, čak do razdvajanja, jeste to što su podelili Boga na tri i nisu verovali da je Gospod Bog spasitelj jedno sa Bogom Ocem, pa mu zbog toga nisu pristupili trenutno; kad je uprkos tome samo on u smislu svog ljudskog sama Božanska istina:

Reč beše u Boga, i Bog beše Reč, ² Ona beše u početku u Boga. Beše Videlo istinito I reč postade telo i useli se u nas puno blagodati i istine; i videsmo slavu Njegovu, slavu, kao Jedinorodnoga od Oca (Jovan 1:1, 2, 9, 14).

Da je on istina sama, pa zbog toga i svetlost sama, takođe je posvedočeno na drugim mestima; jer On kaže:

Videlo sam svetu. (Jovan 9:5).

Dok videlo imate verujte videlo, da budete sinovi videla. Ja dođoh videlo na svet, da nijedan koji me veruje ne ostane u tami (Jovan 12:36, 46).

U Otkrovenju:

Ja sam Alfa i Omega, Početak i Svršetak, Prvi i Poslednji, sjajna zvezda Danica. (Otkrovenje 22:13, 16).

I u Jevanđelju po Mateju:

I preobrazi se pred njima, i zasja se lice Njegovo kao sunce a haljine Njegove postadoše bele kao svetlost. (Matej 17:1, 2).

Iz ovoga se vidi zašto i kako je ta imaginarna vera došla u ovaj svet, naime, zbog toga što nisu pristupili Gospodu. A ja mogu, iz sveg svog iskustva pa tako i svedočanstva iz neba, da objavim sa sigurnošću, da je nemoguće izvući makar i jednu stvarnu teološku istinu iz bilo kog drugog izvora osim od samog Gospoda; čak da izvući je iz bilo kog drugog izvora jeste jednako nemoguće kao ploviti od Engleske ili Holandije do Plejada ili jahati na konju od Nemačke do Oriona na nebu.

23

99. Nova crkva koja će biti uspostavljena od Gospoda jeste novi Jerusalim, o kome se govori u Otkrovenju (pogl. 21 and 22), koji se tamo naziva “nevestom i ženom jagnjeta”.

Kratka analiza

100. Razlog zbog koga se misli na novu crkvu kad se kaže “novi Jerusalim koji silazi od Boga iz neba” (Otkrovenje 21), jeste to što je Jerusalim bio metropolis zemlje Hananske i tu je bio hram, oltar, žrtve su tu prinošene, pa zbog toga i Božanska služba, kojoj je svaki muškarac širom zemlje bio obavezan da prisustvuje tri puta godišnje. Dalje, zato što je Gospod bio u Jerusalimu i podučavao u njegovom hramu, a zatim glorifikovao svoje ljudsko tamo; zbog toga se “Jerusalimom” označava crkva. Da se pod “Jerusalimom” misli na crkvu, veoma je jasno iz proročanstava u Starom Zavetu u vezi sa novom crkvom koja će biti uspostavljena od Gospoda, gde se ona naziva “Jerusalimom”. Samo će sledeći odlomci biti citirani, iz kojih svako može jasno da vidi da se pod “Jerusalimom” misli na crkvu:

Jer, gle, ja ću stvoriti nova nebesa i novu zemlju, i šta je pre bilo neće se pominjati niti će na um dolaziti. Nego se radujte i veselite se doveka radi onog što ću ja

stvoriti; jer gle, ja ću stvoriti Jerusolim da bude veselje i narod njegov da bude radost. I ja ću se veseliti radi Jerusalima, i radovaću se radi naroda svog, i neće se više čuti u njemu plač ni jauk. Vuk i jagnje zajedno će pasti, neće uditi ni potirati na svoj svetoj gori mojoj, veli Gospod. (Isaija 65:17, 18, 19, 25).

Siona radi neću umuknuti, i Jerusalima radi neću se umiriti, dokle ne izađe kao svetlost pravda njegova i spasenje se njegovo razgori kao sveća. Tada će videti narodi pravdu tvoju i svi carevi slavu tvoju, i prozvaćeš se novim imenom, koje će usta Gospodnja izreći. I bićeš krasan venac u ruci Gospodnjoj i carska kruna u ruci Boga svog. Nećeš se više zvati ostavljena, niti će se zemlja tvoja zvati pustoš, nego ćeš se zvati milina moja i zemlja tvoja udata, jer ćeš biti mio Gospodu i zemlja će tvoja biti udata. Evo, Gospod oglasi do krajeva zemaljskih; recite kćeri sionskoj: evo, Spasitelj tvoj ide; evo, plata je Njegova kod Njega i delo Njegovo pred Njim. I oni će se prozvati narod sveti, iskupljenici Gospodnji; a ti ćeš se prozvati: traženi, grad neostavljeni. (Isaija 62:1–4, 11–12).

Probudi se, probudi se, obuci se u silu svoju, Sione; obuci krasne haljine svoje, Jerusalime grade sveti; Otresi prah sa sebe, ustani, sedi, Jerusalime; skini okove s vrata svog, zarobljena kćeri sionska. Zato će poznati narod moj ime moje, zato će poznati u onaj dan da sam ja koji govorim: Evo me. Klikujte i pevajte, razvaline jerusalimske, jer Gospod uteši narod svoj, izbavi Jerusolim. (Isaija 52:1–2, 6, 9).

Pevaj, kćeri sionska; klikuj, Izrailju; raduj se i veseli se iz svega srca, kćeri jerusalimska! Ukloni Gospod sudove tvoje, odvrati neprijatelje tvoje; car Izrailjev Gospod usred tebe je, nećeš se više bojati zla. U onaj dan reći će se gradu Jerusalmu: Ne boj se; Sionu: Nemoj da ti klonu ruke. Gospod Bog tvoj, koji je usred tebe, silni, spašće te; radovaće ti se veoma, umiriće se u ljubavi svojoj, veseliće se tebe radi pevajući. U ono vreme dovešću vas, u ono vreme sabraću vas; jer ću vam dobiti slavu i hvalu po svim narodima na zemlji. (Sofonija 3:14–17, 20).

Ovako govori Gospod, Izbavitelj tvoj, govorim Jerusalmu: Naselićeš se. (Isaija 44:24, 26).

Ovako veli Gospod: Vratih se u Sion i naselih se usred Jerusalima, i Jerusolim će se zvati grad istiniti, i gora Gospoda nad vojskama sveta gora. Ovako veli Gospod nad vojskama: Još će dolaziti narodi i stanovnici mnogih gradova; Dolaziće

stanovnici jednog u drugi govoreći. Hajdemo da se molimo Gospodu i da tražimo Gospoda nad vojskama; idem i ja. Tako će doći mnogi narodi i silni narodi da traže Gospoda nad vojskama u Jerusalimu i da se mole Gospodu. Ovako veli Gospod nad vojskama: U to će vreme deset ljudi od svih jezika narodnih uhvatiti jednog Judejca za skut govoreći: Idemo s vama, jer čujemo da je Bog s vama. (Zaharija 8:3, 20–23).

I poznaćete da sam ja Gospod Bog vaš, koji nastavam u Sionu, u svetoj gori svojoj; i Jerusalim će biti svet, i tuđinci neće više ići po njemu. I tada će gore kapati slatkim vinom, i humovi će se topiti od mleka, i svim potocima Judinim teći će voda, i izaći će izvor iz doma Gospodnjeg i natopiće dolinu Sitim. Misir će opusteti, i edomska će biti pusta pustinja za nasilje učinjeno sinovima Judinim, jer proliše krv pravu u zemlji njihovoj. A Juda će stajati doveka i Jerusalim od kolena do kolena. I očistiću krv njihovu, koje ne očistih; i Gospod će nastavati u Sionu. (Joilo 3:17–21).

U ono vreme biće klica Gospodnja na slavu i čast, i plod zemaljski na krasotu i diku ostatku Izrailjevom. I ko ostane u Sionu i ko još bude u Jerusalimu, zvaće se svet, svaki ko bude zapisan za život u Jerusalimu. (Isaija 4:2–3).

Ali će u poslednja vremena biti utvrđena gora doma Gospodnjeg navrh gora i uzvišena iznad humova, i narodi će se sticati k njoj. I ići će mnogi narodi govoreći: Hodite, da idemo na goru Gospodnju i u dom Boga Jakovljevog, i učiće nas svojim putevima i hodićemo Njegovim stazama; jer će iz Siona izaći zakon i reč Gospodnja iz Jerusalima. I ti, kulo stadu, steno kćeri sionskoj, tebi će doći, doći će prva vlast, carstvo kćeri jerusalimske. (Mihej 4:1–2, 8).

U to će se vreme Jerusalim zvati presto Gospodnji, i svi će se narodi sabrati u nj, k imenu Gospodnjem u Jerusalimu, i neće više ići po misli srca svog zlog. (Jeremija 3:17).

Pogledaj na Sion, grad praznika naših; oči tvoje neka vide Jerusalim, mirni stan, šator, koji se neće odneti, kome se kolje neće nikada pomeriti, i nijedno mu se uže neće otkinuti. (Isaija 33:20); pored ostalih odlomaka, poput (Isaija 24:23; 37–32; 66:10–14; Zaharija. 12:3, 6–10; 14:8, 11–12, 21; Malahija. 3:2, 4; Psalm 122:1–7; Psalm 130:4–6).

Da se pod “Jerusalimom” u gornjim odlomcima misli na crkvu koja će biti uspostavljena od Gospoda, a ne na (grad) Jerusalim nastanjen Jevrejima, jasno je iz

svakog delića citiranih odlomaka; kao da “Jehova Bog stвориće novo nebesa i novu zemlju” i istovremeno “Jerusalim”; i da će “biti krasan venac u ruci Gospodnjoj i carska kruna”; da će biti nazvan “svetim”, kao i “gradom istine, prestolom Jehovinim”, “mirnim stanom”, “tabernaklom koji neće biti oboren”; da će “vuk i jagnje zajedno pasti (jesti)” i da će “gore kapati slatkim vinom, i humovi će se topiti od mleka” i da će “ostati od pokolenja do pokolenja”; pored ostalih okolnosti, u vezi sa ljudima odatle, oni će biti “sveti, zapisani za život”, treba ih nazivati “otkupljenim od Jehove”. Štaviše, svi ti odlomci bave se dolaskom Gospoda, a posebno drugim dolaskom, kad će Jerusalim biti onakav kakvim je tamo opisan; jer ranije ona¹⁰ nije bila venčana, to jest, nije bila “Nevesta i Žena (supruga) Jagnjetova”, kao što se kaže za “novi Jerusalim” u Otkrovenju. Na prethodnu ili sadašnju crkvu se misli pod “Jerusalimom”, a njen početak opisan je u sledećim rečima iz knjige proroka Danila:

Zato znaj i razumi: Otkada iziđe reč da se Jerusalim opet sazida do pomazanika vojvode biće sedam nedelja, i šezdeset i dve nedelje da se opet pograde ulice i zidovi, i to u teško vreme. (Danilo 9:25).

Ali njegov (njen) kraj opisan je sledećim rečima:

I utvrdiće zavet s mnogima za nedelju dana, a u polovinu nedelje ukinuće žrtvu i prinos; i krilima mrskim, koja pustoše, do svršetka određenog izliće se na pustoš. (Danilo 9:27).

Na ovaj poslednji odlomak misli se u sledećim rečima Gospodovim u Jevanđelju po Mateju:

Kad dakle ugledate mrzost opustošenja, o kojoj govori prorok Danilo, gde stoji na mestu svetom (koji čita da razume) (pogl. 24:15).

Da “Jerusalim” na mestima gore citiranim ne znači Jerusalim nastanjen Jevrejima, može se videti i iz onih mesta u Reči gde se kaže o tom gradu da je bio potpuno uništen i da će biti uništen, kao u: Jeremija 5:1; 6:6–7; 7:17–18 seq.; 8:6–8 seq.; 9:10–11, 13 seq.; 13:9–10, 14; 14:16; Jeremijine tužbalice 1:8–9, 17; Jezekilj 4:1 do kraja; 5:9 do kraja; 12:18–19; 15:6–8; 16:1–63; 23:1–40; Matej 23:37–38; Luka 19:41–44; 21:20–22; 23:28–30; Pored mnogih drugih odlomaka; takođe i tamo gde se naziva “Sodoma (Isaija 3:9; Jeremija 23:14; Jezekilj 16:46, 48); i na drugim mestima.

¹⁰ Imenica „grad“ u nekim jezicima je ženskog roda

101. Da je crkva Gospodova i da se na osnovu duhovnog braka, što je brak dobra i istine, Gospod naziva “ženikom” i “Mužem”, a crkva “Nevestom” i “(udatom) Ženom”, poznato je Hrišćanima širom sveta, posebno iz sledećih odlomaka:

Jovan je rekao o Gospodu:

Ko ima nevestu ženik je, a prijatelj ženikov stoji i sluša ga, i radošću raduje se glasu ženikovom. Ova dakle radost moja ispuni se. (Jovan 3:29).

A Isus reče im: Eda li mogu svatovi plakati dok je s njima ženik? Nego će doći vreme kad će se oteti od njih ženik, i onda će postiti. (Matej 9:15; Marko 2:19, 20; Luka 5:34, 35).

I ja Jovan videh grad sveti, Jerusalim nov, gde silazi od Boga s neba, pripravljen kao nevesta ukrašena mužu svom (Otkrovenje 21:2).

I dođe k meni jedan od sedam anđela koji imahu sedam čaša napunjenih sedam zala poslednjih, i reče mi govoreći: Hodi da ti pokažem nevestu, Jagnjetovu ženu. I odvede me u duhu na goru veliku i visoku, i pokaza mi grad veliki, sveti Jerusalim, gde silazi s neba od Boga. (Otkrovenje 21:9-10).

Da se radujemo i veselimo, i da damo slavu Njemu; jer dođe svadba Jagnjetova, i žena Njegova pripremila se; I reče mi: Napiši: Blago onima koji su pozvani na večeru svadbe Jagnjetove. I reče mi: Ove su reči istinite Božije. (Otkrovenje 19:7, 9).

Ja sam koren i rod Davidov, i sjajna zvezda Danica. I Duh i nevesta govore: Dođi. I koji čuje neka govori: Dođi. I ko je žedan neka dođe, i ko hoće neka uzme vodu života za badava. (Otkrovenje 22:16, 17).

24

102. Vera nove crkve ne može se ni u kom smislu spojiti sa verom prethodne crkve, a kad bi bile zajedno, nastala bi takva kolizija i konflikt da bi sve što je od crkve među ljudima propalo.

Kratka analiza

103. Razlog zbog koga vera nove crkve ne može ni u kom slučaju da bude zajedno sa verom prethodne ili sadašnje crkve je u tome što se one ne slažu ni u trećini, ne, čak ni u desetini. Vera prethodne crkve opisana je u Otkrovenju (pogl. 12) kao “aždaha”, a vera nove crkve kao ”žena obučena u sunce, i mesec pod nogama njenim, i na glavi njenoj venac od dvanaest Zvezda, koja beše trudna, i vikaše od muke, i mučашe se da rodi, pred kojom stajaše crvena aždaha, da joj proždere dete kad rodi”, vidite gore (br. 87–90). Ovo dvoje ne mogu biti zajedno u jednom gradu, još manje u jednoj kući, posledično tome ne mogu biti zajedno u jednom umu; a kad bi i mogle biti zajedno, neizbežna posledica morala bi da bude da bi žena neprestano bila izložena besu i bezumlju aždaha i u strahu da će ona da proždere njenog sina; jer rečeno je u Otkrovenju:

Žena obučena u sunce, i mesec pod nogama njenim, i na glavi njenoj venac od dvanaest Zvezda i aždaha stajaše pred ženom koja htede da se porodi, da joj proždere dete kad rodi, a žena, pošto je rodila, pobeže u pustinju. (Otkrovenje 12:1, 4, 6, 14–17).

Vera prethodne crkve jeste vera noći, jer ljudski razum nema percepciju za nju; zbog toga je takođe rečeno da razumevanje mora biti držano u pokornosti pri tom; da, nije poznato da li je ona u čoveku ili izvan čoveka, jer ništa od ljudske volje i razuma u nju ne ulazi, ne, ni dobročinstvo, niti dobra dela, pokajanje, Zakon Dekaloga, sa mnogim drugim stvarima koja zaista postoje u ljudskom umu. Da je ovo slučaj, može se videti gore (br. 79, 80, 96–98). Ali vera nove crkve ulazi u bračni zavet sa svim tim i sjedinjuje se s njima; i zato što je ona zbog toga u toplini neba takođe je i u svetlosti pa odatle i jeste vera svetlosti. Vera noći i vera svetlosti ne mogu biti zajedno ništa više nego sova i golubica u jednom gnezdu. Jer u tom slučaju sova bi položila svoja jaja, a golubica svoja i pošto bi ležale na njima, izlegli bi se mladi od obe i onda bi sova rastrgla na komade golubičine mladunce i dala ih svojim mladuncima kao hranu; jer sova je ptica grabljivica. Postoji i dalji razlog zbog koga vera prethodne crkve i vera sadašnje crkve ne mogu nikako biti zajedno, a to je što su heterogene; jer vera prethodne crkve potiče iz ideje o tri boga, videti br. 30–38, a vera nove crkve iz ideje o jednom Bogu; i zato što odatle izrasta heterogenost među njima, one neminovno moraju, ako su zajedno, biti u takvoj koliziji i sukobu da bi sve vezano za crkvu propalo, to jest čovek bi pao ili u delirijum ili u besvest, u smislu duhovnih stvari, dok na duže staze jedva da bi znao šta je crkva i da li uopšte postoji ikakva crkva. Iz toga je rečeno, kako sledi, da oni koji su se potvrdili u veri stare crkve, ne mogu, bez ugrožavanja svog duhovnog života, prigrliti veru nove crkve, dok najpre ne opovrgnu sve detalje stare crkve i tako iskorene prethodnu veru, zajedno sa njenim potomstvom ili jajima, to jest,

njenim dogmama; priroda ovoga već je pokazana na prethodnim stranicama, posebno br. 64–69.

104. Slično bi se dogodilo i ako bi neko prigrlio veru nove crkve, a zadržao veru stare crkve u vezi sa imputacijom pravednosti ili zasluge Gospoda; jer iz toga, kao iz njihovog korena, sve njene dogme su, kao mnoštvo izdanaka, iznikle. Kad bi ovo (na početku navedeno) bio slučaj to bi, u poređenju, bilo kao da se neko istrkao iz tri glave aždaha, a zapleo u četiri preostale; ili kao neko ko je umakao leopardu i suočio se s lavom; ili kao neko ko se izvukao iz jame u kojoj nema vode i upao u jamu punu vode u kojoj se utopio. Da je slučaj takav, videće se posle izlaganja sledećeg predloga, čime će doći do izvesnog napretka u vezi sa imputacijom.

25

105. Današnji Rimokatolici ne znaju ništa o imputaciji Hristovih zasluga i justifikaciji verom odatle, u šta je njihova crkva bila prethodno inicirana, jer je ona u potpunosti skrivena ispod spoljašnjih manifestacija njihove vere, kojih ima mnogo; iz tog razloga, stoga, ako skoro sasvim odstupe od spoljašnjih manifestacija svoje vere i odmah pristupe Bogu spasitelju Isusu Hristosu i vrše svetu euharistiju u obema, mogu da budu uvedeni u novi Jerusalim, to jest, u novu crkvu Gospoda, lakše nego Reformisani.

Kratka analiza

106. Da se čelnici i vođe Rimske crkve, prilikom njihove inauguracije u sveštenstvo, zaklinju da će se povinovati dekretima Tridentskog sabora, vidi se iz bule Rimskog pontifa Pija IV, gde, u formi zakletve priznavanja vere, datirane 18. novembra 1564, nalazimo sledeće reči: “Čvrsto verujem i priznajem sve što je sadržano u veroispovesti koju koristi sveta Rimska crkva; I primam, bez imalo sumnje, sve stvari koje su sadržane i proglašene u njenim svetim kanonima i generalnim saborima, a posebno najsvetijem Tridentskom saboru, tako mi Bog pomogao”. Da su isto tako sputali sebe i priznali ono što je Tridentski sabor uspostavio, u vezi sa imputacijom Hristovih zasluga i justifikacijom vere odatle, vidi se iz ovih reči u istoj buli: “Prihvatam i primam svaku i sve stvari o kojima je bilo odlučeno i koje su proglašene na najsvetijem Tridentskom saboru, u vezi sa prvobitnim grehom i justifikacijom”. Koje su to, može se videti iz odlomaka izvučenih iz tog Sabora, pogledajte gore (br. 3–8). Iz ovih principa uspostavljenih na Saboru, sledeće posledice su izvučene, naime: “Da su se Rimokatolici, pre Reformacije, držali potpuno istih doktrina kao i Reformisani posle nje, u smislu

imputacije Hristovih zasluga i justifikacije verom odatle, sa jedinom razlikom što su istu tu veru sjedinjavali sa dobročinstvom i dobrim delima” vidite gore (br. 19–20). Takođe, “Da su vodeći reformisti, Luter, Melanhton i Kalvin, zadržali su sve dogme u vezi sa imputacijom Hristovih zasluga i justifikacijom putem vere, onakve kakve su bile kod Rimokatolika; ali su razdvojili dobročinstvo i dobra dela od te vere i proglasili da one nemaju nikakve korisnosti kod spasenja, s namerom da budu odsečeni od Rimokatolika u odnosu na same suštinske elemente crkve, što su vera i dobročinstvo.” Vidite gore (br. 21–23). Štaviše, da su pomenuti reformisti priključili dobra dela, pa ih čak i prisajedinili svojoj veri, ali u čoveku kao pasivnom subjektu; ali Rimokatolici ih sjedinjuju u njemu kao aktivnom subjektu; i da ipak postoji saglasnost naklonosti između jednog i drugog, u odnosu na veru, dela i zasluge” vidite gore (br. 24–29). Iz ovoga što je pokazano, dakle, evidentno je da je ova vera vera kojoj se Rimokatolici zaklinju na poštovanje, baš kao i Reformisani.

107. Uprkos tome, ova vera je u toj meri izbrisana kod Rimokatolika današnjice, da jedva znaju i jednu jotu o njoj; ne zato što je bila osuđena nekakvim papskim dekretom, nego zato što je bila skrivena spoljašnjim izrazima vere, kao što su, generalno, obožavanje Hristovog vikara, invokacija svetaca, duboko uvažavanje slika; štaviše i takvim stvarima koje, budući smatrane svetim, deluju na čula, kao što su mise na nepoznatom jeziku, odore, svetla, mirisi, pompeznost procesija; takođe i misterije u vezi sa Euharistijom. Pomoću ovih stvari, kao i drugih slične prirode, vera justifikujuća putem imputacije Hristovih zasluga, mada osnovno načelo Rimske crkve, bila je u toj meri sklonjena iz vidokruga i uklonjena iz pamćenja, da je kao nešto zakopano u zemlju i pokriveno kamenom, koji su monasi postavljeni da nadgledaju; da spreče da bude iskopana i obnovljena; jer da je bila obnovljena, verovanje u njihovo posedovanje natprirodnih moći praštanja grehova i na taj način opravdavanja, posvećivanja i spasavanja prestala bi, a time i sva njihova svetost, nadmoć i ogromni dobici.

108. Prvi razlog zbog koga Rimokatolici mogu biti uvedeni u novi Jerusalim ili novu crkvu, lakše nego Reformisani, jeste to što je vera justifikacije preko imputacije Hristovih zasluga, koja je pogrešna vera i ne može biti zajedno sa verom nove crkve (br. 102–104), kod njih izbrisana, da, treba da bude u potpunosti izbrisana; ali je kao ugravirana na Reformisanima, utoliko koliko je osnovno načelo njihove crkve. Drugi razlog je što se Rimokatolici zanimaju za ideju Božanske visosti u Gospodovom ljudskom, više nego što je to slučaj kod Reformisanih, kao što se vidi iz njihovog odanog uvažavanja hostije. Treći razlog je što oni drže da su dobročinstvo, dobra dela, pokajanje i posvećivanje pažnje popravljaju života, suštinski elementi spasenja, a to su isto i suštinski činoci nove

crkve; ali drugačiji je slučaj sa Reformisanima, koji su utvrđeni u samoj veri: kod takvih se gorenavedeni ne uvažavaju ni kao suštinski činioци niti formalnosti koje pripadaju veri i posledično tome ničim ne doprinose spasenju. Ovo su tri razoga zbog kojih Rimokatolici, ako pristupe Bogu spasitelju samom, ne posredno nego neposredno i isto tako obavljaju Svetu Euharistiju u obema, mogu lakše nego Reformisani da prime živu veru na mesto mrtve vere i budu vođeni Gospodovim anđelima do vratnica novog Jerusalima ili nove crkve i budu uvedeni s radošću i poklicima.

109. Imputacija pravednosti ili zasluga Hristovih, ulazi danas kao duša u celinu sistema teologije širom Reformističkog Hrišćanskog sveta. Od imputacije dolazi to što je ta vera, koja se ovde smatra jednim sredstvom spasenja, utvrđena kao Pravda pre Bogom, vidite gore br. 11 (*d*); od imputacije je što je rečeno da je čovek, posredstvom te vere, odeven u darove pravde, kao kralj koji, kad je odabran, biva odeven u insignije kraljevskog položaja. Ali ipak imputacija, pukom tvrdnjom da je čovek pravedan, ne utiče ni na šta, jer prolazi samo kroz uši i ne deluje u čoveku, osim ako imputacija pravednosti nije i primena pravde, tako što je ona saopštena (komunicirana) i time pobuđena. Ove sledi iz njenih efekata, za koje se kaže da su oprostjenje grehova, preporod, obnavljanje, posvećenje i zbog toga spasenje. Tvrdi se dalje da posredstvom te vere Hrist obitava u čoveku i Sveti Duh u njemu deluje i da se stoga preporođeni ne samo nazivaju pravednim, nego takođe i jesu pravedni. Da ne samo Božji darovi, nego isto tako i Hristos sam, da, celo sveto trojstvo, obitava preko vere u preporođenima, kao svojim hramovima, vidite gore br. 15 (*l*); i da čovek i u smislu svoje ličnosti i svojih dela jeste pravedan i tako se naziva, vidite gore br. 14 (*e*). Iz čega jasno sledi, da se pod imputacijom pravednosti Hrista misli na njenu primenu i na taj način njeno indukovanje, čime je čovek učinjen učesnikom. Dakle, zato što je imputacija koren, početak i temelj vere i svih njenih radnji prema spasenju, pa je zbog toga kao svetilište ili sveta niša u Hrišćanskim hramovima današnjice, potrebno je ovde priložiti nešto u vezi sa imputacijom putem prirodnog zaključka; ali to će biti odvojeno raspoređeno u članke sledećim redom:

1. Da se svakome posle smrti imputira zlo u kome je i na isti način dobro.
2. Da je uvođenje dobra od jednog u drugog nemoguće.
3. Da vera u imputaciju ili primenu pravednosti ili zasluga Hristovih, zato što je nemoguća, jeste imaginarna vera.

110. (1) *Da je svakome posle smrti imputirano zlo u kome je i na isti način dobro.* Da bismo ilustrovali ovo sa određenim stepenom dokaza, razmotrićemo ga sa sledećim osobitostima: (a) Da svako ima vlastiti život (b) Da njegov vlastiti život ostaje sa svakim posle smrti (c) Da se zlom tada imputira zlo njegovog života, a dobrom se imputira njegovo dobro.

(a) Da svako ima vlastiti život, pa zbog toga život različit od drugog, poznato je. Jer postoji stalna raznolikost i ne postoje dve stvari koje su jednake; zbog toga svako ima svoje. Ovo se manifestuje na licima ljudi; nije dato nijedno lice koje je potpuno isto kao drugo, niti može da bude sve do večnosti, jer ne postoje dva ista uma, a lice je od uma, jer ono je, kaže se, tip uma, a um izvodi svoje poreklo i oblik iz života. Da čovek nema vlastiti život, kao što ima vlastiti um i lice, ne bi imao nikakav život posle smrti koji se razlikuje od drugih; ne, nebo ne bi moglo da postoji, jer ono se sastoji iz večitih raznolikosti; njegov oblik u potpunosti potiče od varijacija duša i umova raspoređenih po takvom redu da čine jedno; oni čine jedno od onog Jednog čiji život je i u celini i u svim delovima tamo, kao što je duša u čoveku. Kad to ne bi bio slučaj, nebo bi se raspršilo, jer bi se njegova forma raspala. Onaj od koga proizlazi život svih i svakoga i od koga oblik ima koherentnost, jeste Gospod.

(b) Da svačiji život ostaje sa njim posle smrti, poznato je u crkvi iz Reči, a posebno iz sledećih odlomaka:

Jer će doći Sin čovečiji u slavi Oca svog s anđelima svojim, i tada će se vratiti svakome po delima njegovim. (Matej 16:27).

I videh knjige se otvoriše i sud primiše po delima svojim. (Otkrovenje 20:12, 13).

Koji će dati svakome po delima njegovim... da primimo svaki šta je koji u telu činio (Rimljanima 2:6; 2 Korinćanima 5:10).

Dela, shodno kojima će biti dato svakome, jesu život, jer život deluje na njih i ona su usklađena sa životom. Pošto mi je bilo dato da mnogo godina budem sa anđelima i razgovaram sa pridošlicama iz ovoga sveta, mogu da posvedočim sa punom sigurnošću, da je svako tamo ispitivan u smislu kvaliteta svog prošlog života i da život koji je usvojio u svetu, ostaje sa njim do večnosti. Razgovarao sam sa onima koji su živeli pre mnogo vekova i našao sam da odgovaraju opisu. Takođe sam čuo od anđela da se ničiji život ne može promeniti posle smrti, jer je uređen shodno njegovoj ljubavi i veri, pa zbog toga shodno njegovim delima; i da bi, kad bi se život promenio, uređenje bilo uništeno, što se nikada ne čini. Još su

dodali da promena uređenja može da se sprovede samo u materijalnom telu, a nikako u duhovnom telu, pošto se prethodno (telo) odbaci.

(c) Da se zlo tada imputira zlo njegovog života, a dobrom njegovo dobro. Imputacija zla posle smrti ne sastoji se u optuživanju, krivici, osudi ili izricanju presude, kao u svetu; nego je to posledica samog zla. Jer ih zlo saglasno sebi odvaja od dobra, pošto ne mogu da budu zajedno; zadovoljstva ljubavi prema zlu protivna su zadovoljstvima ljubavi prema dobru, a zadovoljstva isparavaju iz svakoga, kao mirisi iz svake biljke na svetu; jer oni nisu više upijena i skrivena materijalnim telom kao ranije, nego slobodno ističu u duhovnu atmosferu iz njihovih ljubavi; i u meri u kojoj se zlo tamo opaža kao po svom mirisu, ono je to što optužuje, krivi, okrivljuje i osuđuje; ne pred bilo kakvim sudijom, nego pred svakim ko je dobar; na to se misli pod imputacijom. Imputacija dobra vrši se na isti način; to se događa sa onima koji su u svetu priznali da je svako dobro u njima bilo i jeste od Gospoda, a ništa od njih samih. Takvi se, pošto su bili pripremljeni, uvode u unutrašnja zadovoljstva vlastitog dobra i tada im je otvoren put prema određenom društvu u nebu, čija su zadovoljstva homogena. Ovo čini Gospod.

111. (2) *Da je uvođenje dobra od jedne osobe u drugu nemoguće.* Dokaz o tome može se takođe videti iz sledećih opservacija redom: (a) Da je svaki čovek rođen u zlo (b) Da se čovek uvodi u dobro preko preporoda od strane Gospoda (c) Da se to postiže verom u Gospoda i životom u skladu sa njegovim zapovestima (d) Zbog toga dobro jednoga ne može apliciranjem biti preneseno drugome i tako imputirano.

(a) Da se svaki čovek rađa u zlo, poznato je u crkvi. Kaže se da je ovo zlo nasledno od Adama; ali ono je od roditelja, od kojih svako dobija svoj karakter ili sklonosti. Da je tako potvrđuju iskustvo i razum; jer sličnosti sa roditeljima mogu se uočiti u licima, karakterima i držanju njihove dece i njihovih potomaka. Zbog toga se porodice razlikuju od drugih i prosuđuje se o njihovim sklonostima; zato se zla koja su roditelji usvojili, razmnožavanjem prenose njihovom potomstvu, putem vrsta sklonosti prema njima; tako se prenose zla u koja se ljudi rađaju.

(b) Da je čovek uvođen u dobro preko preporoda od Gospoda. Da postoji preporod i da onaj ko nije preporođen ne može ući u nebo, veoma je evidentno iz Gospodovih reči u Jevanđelju po Jovanu 3:3, 5. Da je preporod očišćenje od zala i tako obnavljanje života, ne može ležati skriveno u Hrišćanskom svetu, jer razum to takođe vidi, dok potvrđuje da je svako rođen u zlo i da se zlo ne može oprati i obrisati, poput prljavštine, sapunom i vodom, nego pokajanjem.

(c) Da se ovo postiže verom u Gospoda i životom u skladu sa njegovim zapovestima. Pravila preporoda ima pet, kao što se može videti gore (br. 43, 44); među kojima su sledeća: da zla treba da budu izbegavana, jer su đavolska i od đavola; da dobra treba da budu činjena, jer su Božija i od Boga; i da treba pristupiti Bogu, da bi nas on mogao voditi ka činjenju toga. Neka svako razmotri i proceni sam sa sobom, da li dobro može da bude preneseno čoveku iz bilo kog drugog izvora; a ako (u sebi) nema dobra ne može da bude spasen.

(d) Zbog toga dobro jednoga ne može apliciranjem da bude preneseno na drugoga i tako imputirano. Iz onoga što je gore rečeno sledi da je čovek preporodom obnovljen u smislu svoga duha i da se to postiže verom u Gospoda i istovremeno životom u skladu sa njegovim zapovestima. Ko ne vidi da se na ovu obnovu može uticati samo s vremena na vreme, približno načinu kojim drvo pušta koren i postepeno raste iz semena i biva usavršavano? Oni koji imaju drugačiju predstavu o preporodu i obnovi, ne znaju ništa o stanju čoveka, niti bilo šta o zlu i dobru, kao da su ona dijametralno suprotstavljena jedno drugom i da se dobro ne može usaditi osim u proporciji prema uklanjanju zla; ne znaju ni da, dokle god je neko u zlu on je protivan dobru koje je u sebi stvarno dobro; zbog toga ako bi dobro jednoga bilo aplicirano i indukovano u drugoga koji je u zlu, to bi bilo kao oblikovati jagnje kao vuka ili vezivati biser za svinjsku njušku. Iz onoga što je rečeno evidentno je da je uvođenje dobra jednog (čoveka) u drugog nemoguće.

112. (3) *Da je vera u imputaciju ili aplikaciju pravednosti ili zasluga Hrista, zbog toga što je takva imputacija ili aplikacija nemoguća, imaginarna vera*

Da se svakome imputira zlo u kome je on i na sličan način dobro, prikazano je gore. (n. 110). Iz toga je evidentno da ako se pod imputacijom misli na aplikaciju i na taj način uvođenje dobra jednog (čoveka) u drugog, to je imaginarna misao. U svetu, zasluge mogu delovati kao da su prepisane od strane ljudi, to jest, koristi mogu biti dodeljene deci zbog njihovih roditelja ili prijateljima onih koji su pristalice favorizovanja; ipak, dobro zasluge ne može se upisati u njihove duše, nego samo priključiti spolja.

Slične stvari ne mogu postojati kod ljudi u odnosu na njihov duhovni život. Ovo, kako je gore pokazano, mora biti usađeno, a ako nije usađeno životom shodno životu u skladu sa gorenavedenim pravilima Gospoda, čovek ostaje o zlu u koje je bio rođen. Dok ovo ne bude učinjeno, nikakvo dobro mu ne može pristupiti, a ako to i učini, trenutno je odbijeno i odskače kao elastična lopta koja pada na stenu ili biva upijeno kao dijamant bačen u močvaru. Nепreobraćen čovek je, u smislu svog duha, kao panter ili sova i može biti upoređen sa trnom ili koprivom; ali

preporođen čovek je kao ovca ili golubica i može biti upoređen sa drvetom masline ili vinovom lozom.

Razmotrite onda, molim vas, ako ste tome skloni, kako može čovek koji je poput pantera da bude promenjen u čoveka koji je poput ovce ili sova u golubicu ili trn u maslinovo drvo ili kopriva u vinovu lozu preko bilo kakve imputacije, ako se pod tim misli na prenošenje? Da bi razgovor mogao da bude nastavljen, zar ne bi divlja priroda pantera i sove i škodljiva svojstva trna i koprive najpre trebalo da budu uklonjene i na taj način istinski ljudska i neškodljiva svojstva budu usađena? Kako se ovo postiže Gospod takođe podučava u Jevanđelju po Jovanu (15:1–7).

113. Ovome gore biće dodata sledeća zapažanja. Rečeno je u crkvi, da niko ne može da ispuni zakon, posebno zbog toga što ko god povredi jednu zapovest Dekaloga, povredio je sve. Ova forma govora, međutim, nije onakva kao što zvuči; jer ovo treba razumeti u tom smislu ko god namerno ili iz potvrđenog uverenja deluje protiv jedne zapovesti, deluje protiv svih ostalih, zato što delovati iz namere ili potvrđenog uverenja jeste u potpunosti odbacivati da je to greh, a onaj ko negira da je to greh, čini da bude lakše delovati protiv svih ostalih zapovesti. Ko ne zna da razvratnik nije zbog toga i ubica, lopov ili lažni svedok, niti čak želi da to bude? Ali onaj ko je preljubnik/prestupnik iz namere i potvrđenog uverenja posledično tome ne pridaje nikavu važnost ubistvima, krađama i lažnom svedočenju, ne uzdržavajući se od njih zato što su gresi, nego iz straha od zakona ili gubitka reputacije.

Slučaj je sličan ako neko iz namere ili potvrđenog uverenja deluje protiv bilo koje druge zapovesti Dekaloga; on tada takođe povređuje i ostale, jer ništa ne smatra grehom.

Vrlo je slično i sa onima koji su dobru od Gospoda. Takvi, ako se na osnovu volje i razumevanja ili iz namere i potvrđenog uverenja, uzdržavaju od određenog zla zato što je ono greh, uzdržavaju se od svih, a još više ako se uzdržavaju od mnogih (zala); jer kad god se neko uzdrži, iz namere i potvrđenog uverenja, od bilo kog zla zato što je ono greh, Gospod ga podržava u nameri uzdržavanja od ostalih; zbog toga ako zbog neznanja ili neke preovlađujuće telesne žudnje, učini zlo, ono mu se ipak ne imputira, jer nije imao takvu nameru u sebi niti je u sebi potvrdio. Čovek dolazi u ovu vrstu namere ako se preispituje jednom ili dva puta godišnje i kaje zbog zla koje otkrije u sebi.

Drugačije je sa onim ko se nikada ne preispituje. Dopušteno je potvrditi ovo onim što sledi. Sreo sam se mnogima u duhovnom svetu, koji su živeli kao ostali ljudi u prirodnom svetu, raskošno se gosteći, sjajno se odevajući, ostvarujući interes trgovinom kao i ostali, često posećujući mesta zabave, šaleći se u vezi sa ljubavnim aferama kao od požude, uz ostale stvari slične prirode, a ipak su anđeli osuđivali te stvari kao zla grehova kod jednih, a nisu ih imputirali drugima, proglašavajući

potonje nevinim, a prethodne krivim. Upitani za razlog takvog razdvajanja, iako su se i jedni i drugi odavali sličnim praksama, odgovarali su da oni svakome pristupaju shodno njegovoj svrsi, nameri i cilju i u skladu s tim ih razdvajaju; i da stoga pravdaju ili optužuju one koje cilj opravdava ili optužuje, u tolikoj meri u kolikoj je dobro cilj koji utiče na sve koji su u nebu, a zlo je cilj koji utiče na sve koji su u paklu. Iz onoga što je rečeno sada se jasno otkriva kome se greh imputira, a kome se ne imputira.

114. Ovome gore biće dodata dva iskustvena izveštaja preuzeta iz *Apokalipse otkrivene*. Prvi je ovaj: Bio sam iznenada pogođen bolešću, gotovo smrtonosnom. Čitava glava bila mi je obuzeta bolom; kužni dim ušao je iz velikog grada koji se duhovno naziva Sodomom ili Egiptom (Otkrovenje 11:8). Bio sam polumrtav od žestoke muke; očekivao sam kraj. Zato sam ležao u krevetu tri i po dana, u tako je velikoj meri moj duh bio ugrožen, a od njega i moje telo. Tada sam čuo glasove oko sebe, koji su govorili, “Gledajte! Onaj koji je propovedao pokajanje za oproštaj grehova i Hrista čoveka kao jedinog Boga, leži mrtav na ulici našeg grada.” I pitali su neke sveštenike da li je on dostojan pogreba, kao što je rečeno u vezi sa dva svedoka pogubljena u tom gradu (Otkrovenje 11:8-10). A oni su odgovorili, “Ne, neka leži, neka ga gledaju”; i prolazili su tamo amo i podsmevali se. Ovo me je zadesilo kao istina, kad je to poglavlje Otkrovenja bilo objašnjavano. Zatim su se od njih čuli žestoki govori, poput sledećih: “kako se pokajanje može sprovesti bez vere? I kako Hristos, čovek, može da bude obožavan kao Bog? Dokle god smo spasavani slobodno, bez ikakve sopstvene zasluge, kakve potrebe ima za bilo čim osim same vere u to da je Bog Otac poslao Sina da ukloni prokletstvo zakona, da nam imputira svoje zasluge i da nas justifikuje (opravda) u svojim očima i razreši nas naših grehova i zatim prepusti Svetom Duhu da barata svim dobrima u nama? Nisu li ove stvari u skladu sa Svetim Spisima, a takođe i sa razumom?” Gomila koja je okolo stajala aplaudirala je ovim stvarima. Čuo sam sve to potpuno nemoćan da odgovorim, gotovo mrtav. Ali posle tri i po dana moj duh se oporavio i u duhu sam stupio sa ulice u grad i ponovo rekao, “Pokajte se i verujte u Hrista i vaši gresi biće oprošteni, a vi ćete biti spaseni, a u suprotnom ćete propasti.

“Nije li sam Gospod propovedao pokajanja za oproštaj grehova i da ljudi treba da veruju u Njega? Nije li zapovedio svojim učenicima da čine isto? Zar potpuna bezbednost života ne prati dogmu vaše vere?” Ali oni su rekli: “Kakva zaludna priča! Zar Sin nije doneo zadovoljenje? I zar nam Otac to ne imputira i justifikuje nas koji smo u to verovali? Zbog toga smo vođeni duhom milosti, pa kakav je onda greh u nama, kakva je smrt sa nama? Nije li ti to dovoljno da razumeš ovo jevanđelje, ti propovedniče greha i pokajanja?” Ali tada se začuo glas iz neba, govoreći, “Šta je vera okorelog čoveka, nego mrtva vera? Došao je kraj, kraj je

došao vama koji ste sigurni u sebe, neokrivljivi u vašim sopstvenim očima, justifikovani u vašoj sopstvenoj veri, đavoli.” I iznenada se otvorio dubok jaz usred tog grada, šireći se uzduž i popreko i kuće su popadale jedne preko drugih i bile progutane; i prisutna voda počela je da vri iz ogromnog vrtloga i preplavila pustoš.

Kad su na taj način bili preplavljeni i delovali potopljeno, želeo sam da saznam njihovu sudbinu u dubini; i rečeno mi je iz neba, “videćeš i čućeš.” I iznenada voda u kojoj su izgledali potopljene nestala je, jer su vode u duhovnom svetu korespondencije i posledično tome pojavila se oko onih koji su u obmanama; a oni su se tada preda mnogom pojavili na peskovitom dnu, gde je bila i gomila kamenja, između kojih su bežali i žalili se da su izgnani iz svog velikog grada, vikali su i plakali, “Zašto nas je sve ovo snašlo? Zar mi nismo, kroz našu veru, očišćeni, čisti, pravedni i sveti?” Drugi su uzvikivali, “Zar nismo mi kroz našu veru, učinjeni dostojnim da budemo procenjeni i držani očišćenim, čistim, pravednim i svetim pred Bogom Ocem i pred celim trojstvom i takvima proglašeni pred anđelima? Zar nismo dobili pomirenje i bili iskupljeni, ispošćeni i na taj način razrešeni, oprani i očišćeni od grehova? I nije li kletva zakona uklonjena od strane Hrista? Zašto smo onda bačeni ovamo dole kao prokletnici? Čuli smo od odvažnog propovednika greha u našem sopstvenom gradu, Verujte u Hrista i činite dela pokajanja. Zar nismo verovali u Hrista, verujući u njegove zasluge? I nismo li činili dela pokajanja, priznajući da smo grešnici? Zašto nas je onda sve ovo snašlo?” Ali onda im je glas sa jedne strane rekao, “Znate li ijedan greh u kome ste? Jeste li ikada preispitali sebe? Da li ste, kao posledicu toga, izbegavali bilo koje zlo kao greh protiv Boga? A onaj ko ga ne izbegava, ostaje u njemu. Nije li greh đavo? Na osnovu toga, vi ste oni za koje Gospod kaže: “Tada ćete stati govoriti: Mi jedosmo pred Tobom i pismo, i po ulicama našim učio si. A On će reći: Kažem vam: ne poznajem vas otkuda ste; odstupite od mene svi koji nepravdu činite. (Luka13:26, 27; Matej 7:22, 23).

“Odlazite stoga svako na svoje mesto; vidite otvore u one pećine, uđite tamo i svakome od vas biće dato nešto da radite, a zatim i hrana proporcionalno vašem radu; ali i ako nećete, bićete glađu primorani da uđete.”

Zatim se začuo glas iz neba za neke koji su bili izvan velikog grada, a koji su takođe opisani u Otkrovenju (11:13), glasno uzvikujući: “Budite pažljivi, budite pažljivi kako se povezujete sa takvim osobama. Zar ne možete da razumete da zla, koja se nazivaju gresima i bezakonjima, čine čoveka nečistim i prljavim? Kako može čovek da bude očišćen od njih, osim stvarnim pokajanjem i verom u Gospoda Boga spasitelja? Stvarno pokajanje sastoji se u čovekovom preispitivanju

sebe, u saznavanju i priznavanju njegovih grehova, u proglašavanju sebe krivim, ispovedanju (grehova) pred Gospodom, preklinjanju za pomoć i snagu da im se odupre i na taj način odolevanju njima i vođenju novog života, a činjenjem svega toga kao od sebe. Činite to jednom ili dvaput godišnje, kada pristupate Svetoj Pričesti; a posle, kada se gresi zbog kojih ste se proglasili krivim, vratite se, recite sebi, nećemo im se povinovati, jer to su gresi protiv Boga; to je stvarno pokajanje. Ko ne može da razume da onaj koji ne preispituje sebe i ne uviđa svoje grehe, ostaje u njima? Jer sva zla deluju divno čoveku od rođenja; zadovoljstvo je svetiti se, činiti kurvarluk, varati i bogohuliti; zar ih zadovoljstvo ne čini nevidljivima? A ako možda bude rečeno da su to gresi, zar ih za račun tog zadovoljstva ne opravdavamo?

“Da, zar ih ne potvrđujete obmanama i ubeđujete sebe da to nisu gresi, pa tako ostajete u njima i zatim ih činite više nego pre; sve dok više ne znate šta je greh i da li uopšte ima nekog greha? Ali slučaj je drugačiji sa svakim ko čini stvarno pokajanje; zla koja je saznao i priznao on naziva gresima¹¹ i zbog toga počinje da ih izbegava i postaje odbojan prema njima i da oseća njihova zadovoljstva kao neprijatna; u meri u kojoj je slučaj takav, on u toj meri uviđa i voli dobra, a u daljem toku stvari oseća zadovoljstva od njih, što su zadovoljstva neba. Jednom rečju, onoliko koliko neko odbacuje đavola nazad, toliko je usvojen od Gospoda i biva od Njega podučavan, vođen, zadržavan od zala i držan u dobru. To je put i nema drugog puta iz pakla u nebo.” Čudesno je da kod Reformisanih postoji izvesno duboko ukorenjeno opiranje i averzija prema stvarnom pokajanju, koja je tako velika da ne mogu da prisile sebe da se samoispitaju i uvide svoje grehe i ispovede ih pred Bogom; oni kao da su obuzeti užasom kad tako nešto nameravaju. Raspitivao sam se kod mnogih i duhovnom svetlu u vezi sa ovim i svi su rekli da je to iznad njihove moći.

Kad su čuli da papisti praktikuju takve dužnosti, naime, da preispitaju sebe i ispovedaju svoje grehe otvoreno pred monasima, veoma su se čudili, kao i da Reformisani ne mogu u svojoj privatnosti da čine isto pred Bogom, iako je slično, to im je zabranjivalo pristup Svetoj Pričesti. Neki su istraživali uzroke toga i otkrili da sama vera indukuje stanje okorelosti i takvo srce; a onda im je bilo dato da vide takve među papistima koji kao da pristupaju Hristu i obožavaju ga, a ne obožavaju, nego su (time) samo ugled, čelnici i vođe njihove crkve spaseni.

Posle gornje opomene, začula se kao grmljavina i glas koji je govorio iz neba, rekavši: “Zadivljeni smo; reci zboru Reformisanih, verujte u Hrista i činite dela pokajanja i bićete spaseni.” I rekao sam im i još dodao: “Nije li krštenje sveta tajna pokajanja i zbog toga uvođenje u crkvu? Šta drugo pokrovitelji obećavaju u vezi sa

¹¹ Greh je zlo koje povređuje

osobom koja će biti krštena, nego da će se odreći đavola i njegovih dela? Nije li Sveta Pričest sakrament pokajanja i zbog toga uvođenje u nebo? Zar se pričesnicima ne saopštava, da svi moraju činiti dela pokajanja pre nego što pristupe? Nije li Dekalog, koji podučava pokajanje, doktrina celokupne Hrišćanske crkve? Nije li tamo rečeno, u šest zapovesti druge table, ne čini ovo ili ono zlo, a ne čini ovo ili ono dobro? Zbog toga možete znati da u meri u kojoj neko izbegava zlo u istoj meri voli dobro i da pre toga ne zna ni šta je dobro niti šta je zlo.”

115. Ovo je drugi izveštaj. Anđeo mi je jednom rekao, „Ti želiš jasno da vidiš šta su vera i dobročinstvo i time šta je vera kad je odvojena od dobročinstva, a šta je kad je sjedinjena sa dobročinstvom; prikazaću to takođe i oku.“ Odgovorio sam, „Pokaži mi“. On je rekao, „Umesto vere i dobročinstva, misli na svetlost i toplinu i videćeš jasno. Jer vera je u svojoj suštini istina mudrosti, a dobročinstvo je u svojoj suštini osećanje naklonosti od ljubavi, a istina mudrosti je svetlost, a naklonost od ljubavi je toplina; svetlost i tolina koju imaju anđeli nije ništa drugo. Odatle možeš jasno da vidiš šta je vera kad je odvojena od dobročinstva, a šta je kad je sjedinjena sa dobročinstvom.

„Vera odvojena od dobročinstva je kao svetlost zimi, a vera sjedinjena sa dobročinstvom je kao svetlost proleća; svetlost zimi, koja je svetlost odvojena od topline i posledično tome sjedinjena sa hladnoćom, lišava drveće njihovog lišća, ubija travu, stvrdnjava zemlju i ledi vodu; ali svetlost u proleće, koja je svetlost sjedinjena sa toplinom, čini da drveće živi, prvo kroz lišće, zatim kroz cvetanje i najzad kroz plodove; otvara i omekšava zemlju odakle rađa travu, biljke, cveće i voće; takođe otapa led tako da vode teku iz svojih izvorišta. Potpuno je sličan slučaj sa verom i dobročinstvom; vera odvojena od dobročinstva umrtvljuje sve stvari, a vera sjedinjena sa dobročinstvom oživljava sve stvari.

“Priroda takvog umrtvljivanja i oživljavanja može da se vidi u životu u našem duhovnom svetu, jer ovde je vera svetlost, a dobročinstvo je toplina; jer tamo gde je vera sjedinjena sa dobročinstvom, tu su rajski vrtovi, cvetne bašte i žive ograde u svojim prijatnostima, shodno sjedinjavanju. Ali tamo gde je vera odvojena od dobročinstva, tamo ni trava ne raste, niti bilo kakvo zelenilo, osim trnja i divljeg rastinja.” Tamo su nedaleko od nas bili neki sveštenici, koje je anđeo nazvao justifikatorima i svetiteljima ljudi preko same vere, a takođe i arkanistima; rekli smo im iste stvari i na isti način ih demonstrirali do te mere da su videli da je tako. Ali kad smo ih upitali da li je tako, okrenuli su se od nas i rekli, “Nismo čuli;” na šta smo mi glasno povikali “Onda nas čujte sada;” ali oni su trenutno pokrili uši rukama i uzviknuli, “Ne želimo da čujemo.”

ZAKLJUČAK

Iz knjige proroka Jeremije (7:2–4, 9–11):

Stani na vratima doma Gospodnjeg, i oglasi onde ovu reč, i reci: Čujte reč Gospodnju, svi Judejci, koji ulazite na ova vrata da se poklonite Gospodu. Ovako govori Gospod nad vojskama, Bog Izrailjev: Popravite svoje puteve i dela svoja, pa ću učiniti da stanujete na ovom mestu. Ne uzdajte se u lažne reči govoreći: Crkva Gospodnja, crkva Gospodnja, crkva Gospodnja ovo je. Kradete, ubijate i činite preljubu, kunete se krivo, i kadite Valima, i idete za drugim bogovima, kojih ne znate; Pa onda dohodite i stajete preda mnom u ovom domu, koji se zove mojim imenom, i govorite: Izbavimo se, da činite sve ove gadove. Je li ovaj dom, koji se zove mojim imenom, u vašim očima pećina hajdučka? Gle, i ja vidim, veli Gospod.

DODATAK

116. Vera u novo nebo i novu crkvu u svojoj univerzalnoj formi jeste ovo: Da je Gospod od večnosti koji je Jehova, došao u svet da bi mogao da potčini paklove i proslavi svoju ljudskost; i da bez toga nijedan smrtnik ne bi mogao da bude spasen i da su spaseni oni koji veruju u Njega. Ovo je rečeno u univerzalnoj formi, jer je to univerzalnost vere, a univerzalnost vere je ono što treba da uđe u svaku i sve stvari. Univerzalnost vere je da je Bog jedan u suštini i Osobi, u kojoj je trojstvo i da je on Gospod spasitelj Isus Hristos. Univerzalnost vere je da nijedan smrtnik ne bi mogao da bude spasen da Gospod nije došao u svet. Univerzalnost vere je da je on došao na svet da ukloni pakao od čoveka i uklonio ga je borbama protiv njega i pobedama nad njim; tako ga je potčinio i doveo u red i pokornost u odnosu na sebe. Univerzalnost vere je da je on došao u svet da bi proslavio (glorifikovao) svoju ljudskost, koju je preuzeo na sebe, to jest, da bi je ujedinio sa Božanskim od koga je i bila; zbog toga, potčiniвши pakao, on ga drži u redu i pokornosti u odnosu na sebe do večnosti. U onoj meri u kojoj na obe ove stvari može da se utiče posredstvom iskušenja primljenih u njegovu ljudskost, sve do poslednjeg koje je bilo pasija na krstu, on ih je podneo. To su univerzalnosti vere u odnosu na Gospoda.

Univerzalnost Hrišćanske vere sa čovekove strane jeste da treba da veruje u Gospoda, jer verovanjem u njega stvara se sjedinjenost sa njim, a preko sjedinjenosti spasenje. Verovati u njega jeste imati poverenje da on spasava; a zbog toga što niko ne može imati takvo poverenje osim onoga ko ispravno živi, zbog toga se i na to misli pod verovanjem u njega.

117. Vera novog neba i nove crkve u svojoj posebnoj formi, jeste ovo; da je Jehova Bog sama ljubav i sama mudrost ili da je samo dobro i sama istina; i da je kao Božanska istina sama, koja je Reč i koja je Bog s Bogom, sišao dole i uzeo na sebe

ljudskost, sa ciljem da dovede u red sve stvari koje su bile u nebu i sve stvari koje su bile u paklu i sve stvari koje su bile u crkvi; pošto je u to vreme moć đavola, to jest, pakla preovlađivala nad moći neba, a na zemlji moć zla nad moći dobra; zbog toga je totalno prokletstvo stajalo pred vratima i pretilo. Ovo nadnoseće prokletstvo Jehova Bog je uklonio svojom ljudskošću, koja je bila Božanska istina i tako je iskupio (izbavio) i anđele i ljude; i posle toga je ujedinio u svojoj ljudskosti Božansku istinu sa Božanskim dobrom i tako se, zajedno sa svojom glorifikovanom ljudskošću, vratio u svoje Božansko, u kome je bio od večnosti. To je označeno ovim rečima u Jevanđelju po Jovanu:

I Reč beše u Boga, i Bog beše Reč; I reč postade telo (Jovan 1:1, 14).

Iziđoh od Oca, i dođoh na svet; i opet ostavljam svet, i idem k Ocu (Jovan 16:28).

Odatle se vidi da bez Gospodovog dolaska u svet niko ne bi mogao da bude spasen. Sličan je slučaj i danas; zbog toga, osim ako Gospod ne dođe ponovo u svet kao Božanska istina, koja je Reč, niko ne može da bude spasen.

Posebnosti vere na strani čoveka jesu ove: (1) Da je Bog jedan, u kome je Božansko trojstvo i da je on Gospod spasitelj Isus Hristos. (2) Da je spasavajuća vera verovati u njega (3) Da zla treba da budu izbegavana, jer su đavolska i od đavola. (4) Da dobra treba da budu činjena, jer su Božanska i od Boga. (5) I da čovek treba da ih čini kao od sebe, ali da mora da veruje da su od Gospoda sa njim i kroz njega. Prve dve (posebnosti) odnose se na veru; sledeće dve na dobročinstvo; a peta se odnosi na jedinstvo dobročinstva i vere i time Gospoda i čoveka; vidite takođe šta je gore rečeno u vezi sa ovim predmetima (n. 44).

Sledeća tri iskustvena izveštaja preuzeta su iz *Apokalipse otkrivena*:

118. Prvi izveštaj. Kada sam bio zauzet objašnjenjem poglavlja 20 Otkrovenja i meditirao o aždahi, zveri i lažnom proroku, prikazao mi se anđeoski duh i upitao, "O čemu meditiraš?" Odgovorio sam, "O lažnom proroku." Tada je on rekao, "Odvešću te do mesta gde su oni koji se podrazumevaju pod lažnim prorokom; a koji su isti na koje se misli u poglavlju 13 pod zveri iz zemlje, koja je imala dva roga kao jagnje i govorila kao aždaha." Pošao sam za njim i gle, video sam mnoštvo usred koga su bile vođe crkve, moje su podučavale da ništa ne spasava čoveka osim vere u zasluge Hristove i da su dela dobra, ali ne za spasenje, ali da ih ipak treba podučavati iz Reči, da bi pastva (laici), a pogotovo oni prostodušni, mogli da budu držani u sponi poslušnosti sudskoj upravi i prisiljeni, kao od religije, pa time u svojoj unutarnjosti, da upražnjavaju moralno dobročinstvo.

Tada je jedan od njih koji me je posmatrao, rekao, "Da li želite da vidite naše svetište, u kome je lik koji predstavlja našu veru?" Pristupio sam i video to i gle, bilo je veličanstveno. U središtu toga nalazila se slika žene odevene u crvenu haljinu, koja je u desnoj ruci držala zlatni novčić, a u levoj nisku bisera. Ali i slika i svetište bili su izazvani fantazijom; jer infernalni duhovi mogu fantazijom da predstave veličanstvene objekte, tako što zatvaraju unutrašnjosti uma i otvaraju samo njegove spoljašnjosti. Kada sam shvatio, dakle, da su to takve čarolije, molio sam se Gospodu i iznenada su unutarnjosti moga uma bile otvorene i tada, umesto veličanstvenog svetišta, video sam kuću punu pukotina od krova do poda u kojoj se ništa nije držalo zajedno; a umesto žene video sam da u toj kući visi slika čija glava je bila kao od aždaha, telo kao od leoparda, stopala kao od medveda, a usta kao od lava; dakle, sve zajedno kao zver iz mora koja je opisana (Otkrovenje 13:2); a umesto poda tamo je bila močvara sa mnoštvom žaba; i bio sam obavešten da se ispod močvare nalazi veliki tesani kamen, pod kojim je Reč ležala duboko skrivena. Videvši ovo, rekao sam lakrdijašu, "Je li ovo vase svetište?" a on je rekao "Jeste"; ali tada je iznenada i njegov unutarnji vid bio otvoren i video je iste stvari kao i ja; na to je veoma glasno uzviknuo i rekao "Šta je ovo i odakle je?" A ja sam rekao, "Ovo je od svetlosti neba, koja otkriva kakvoću (kvalitet) svakog oblika, pa tako i kakvoću vaše vere odvojene od duhovnog dobročinstva." Tada je iznenada dunuo istočni vetar i odneo taj oltar sa slikom, a takođe i isušio močvaru i tako otkrio kamen ispod koga je ležala Reč; a posle toga se osetio dah kao prolećne topline i gle, tada se na istom mestu pojavio tabernakl, jednostavan po svojoj spoljašnjoj formi. A anđeli koji su bili sa mnom rekli su, "Gledaj, Avramov tabernakl, onakav kakav je bio kad su tri anđela došla kod njega i objavila buduće rođenje Isaka. Deluje zaista jednostavno na prvi pogled, ali bez obzira na to, shodno inflaksu svetlosti iz neba, postaje sve veličanstveniji." I bilo im je dozvoljeno da otvore nebo u kome su bili duhovni anđeli, koji se odlikuju mudrošću i tada, od inflaksa svetlosti iz neba, tabernakl se pojavio kao hram koji podseća na onaj u Jerusalimu i posmatrajući ga video sam da je kamen u podu, ispod koga je Reč bila postavljena, bio obložen dragim kamenjem iz koga su izbijali blistavi zraci kao od munje, koji su obasjavali zidove i izazivali divno šarenilo boja na određenim heruvimskim oblicima uklesanim na njima. Dok sam se divio ovim stvarima, anđeli je rekli, "sada ćeš videti nešto još divnije." I bilo im je dozvoljeno da otvore treće nebo, u kome su nebeski anđeli koji su u ljubavi i onda je od svetlosti koja se ulivala odatle čitav hram nestao, a umesto njega se video sam Gospod, koji je stajao na kamenu temeljcu, koji je bio Reč, u istom obliku u kome se pojavio pred Jovanom (Otkrovenje 1). Ali zao što je svetost tada ispunila unutarnjosti umova anđela, izazivajući u njima sklonost da padnu ničice, inenada je put svetlosti iz trećeg neba bio zatvoren, a put iz drugog neba otvoren; posledično

tome prethodna pojava hrama se vratila, a takođe i tabernakla, ali on je bio u hramu. Na taj način ilustrovano je značenje ovih reči u Pogl. 21 Otkrovenja:

Evo skinije¹² Božije među ljudima, i sam Bog biće s njima (Otkrovenje 21:3).

I crkve ne videh u njemu: jer je njemu crkva Gospod Bog Svedržitelj, i Jagnje. (Otkrovenje 21:22).

119. Drugi izveštaj iz *Apokalipse otkrivene*.

Jednom prilikom kad sam se probudio iz sna, utonuo sam u duboku meditaciju u vezi sa Bogom; kad sam pogledao gore, video sam iznad sebe u nebu veoma jasnu svetlost ovalnog oblika; kad sam usredsredio pažnju na tu svetlost, povukao sam se u stranu i ušao u periferiju. A tada, gle, nebo mi se otvorilo i video sam neke veličanstvene stvari i anđele kako stoje u formi kruga na južnoj strani čistine, razgovarajući međusobno. I pošto sam gore od želje da čujem to što su govorili bilo mi je dato da najpre čujem zvuk, koji je bio prepun nebeske ljubavi, a zatim i njihov govor, koji je bio pun mudrosti od te ljubavi. Razgovarali su jedni sa drugima o Jednom Bogu, sjedinjenosti sa Njim i spasenjem (koje dolazi) od toga. Govorili su neizrecive stvari, od kojih se većina ne može izraziti nijednim prirodnim jezikom. Ali pošto sam mnogo puta bio u konsocijaciji sa anđelima u samom nebu, pa tako i u sličnom govoru sa njima, jer sam bio u sličnom stanju, mogao sam ih zahvaljujući tome razumeti i prikupiti neke stvari iz njihovog diskursa koje se mogu izraziti racionalno rečima prirodnog jezika.

Rekli su da je Božansko *Esse* jedno, isto, samo po sebi i nedeljivo; isto tako i Božanska Suština, jer Božansko *Esse* jeste Božanska Suština; pa tako takođe I Bog, jer Božanska Suština koja je istovremeno i Božansko *Esse*, jeste Bog. Ilustrovali su ovo duhovnim idejama, govoreći da Božansko *Esse* ne može da padne u mnoštvo, od kojih je svako Božansko *Esse*, a da ipak bude jedno, isto, samo po sebi i nedeljivo; jer svako (od njih) mislilo bi iz svog *Esse* od sebe i samim sobom; ako bi mogao istovremeno da misli od drugih i od drugih jednoglasno, bilo bi mnogo jednoglasnih bogova, a ne jedan Bog. Jer jednoglasnost, pošto je saglasnost mnogih, a istovremeno svakoga od sebe i samim sobom, ne slaže se sa jedinstvom Boga nego sa množinom; nisu rekli od Bogova, jer nisu mogli; jer se svetlost neba, od koje je bila njihova misao i iz koga je proizlazio njihov diskurs, opirala.

Takođe su rekli da kad požele da izgovore reč *Bogovi* i to svako kao osoba od sebe, napor izražavanja trenutno bi sam od sebe pao u jedno, da, u jedinog Boga. Ovome su dodali da je Božansko *Esse* Božansko *Esse* u Sebi, ne od sebe; jer od sebe

¹² Tabernakl

pretpostavlja *Esse* u sebi od drugoga i tako podrazumeva Boga od Boga, što nije dato. Ono što je od Boga ne naziva se Bog, nego se naziva Božanskim; jer šta je Bog od Boga; i šta je, zbog toga, Bog od Boga rođen od večnosti; i šta je Bog od Boga koji proizlazi od Boga rođenog od večnosti, nego reči u kojima nema nimalo svetlosti od neba.

Dalje su još rekli, da Božansko *Esse*, koje je u sebi Bog, jeste isto; ne jednostavno isto, nego beskonačno; to jest, isto od večnosti do večnosti: ono je isto svuda, isto je sa svakim i u svakome; ali da je sva raznolikost i promenljivost u primaocu; stanje primaoca dovodi do toga. Da Božansko *Esse*, koje je Bog u sebi, jeste Sopstvo, ilustrovali su time. Bog je sopstvo, jer je on sama ljubav, sama mudrost ili, što je isto, on je samo dobro i sama istina, pa time i sam život; što, kad oni ne bi bili sopstvo u Bogu, ne bi bilo ništa ni u nebu ni u svetu; jer ne bi bilo ničega od njih što je povezano sa Sopstvom. Svaki kvalitet izvlači svoj kvalitet iz toga, da postoji Sopstvo iz koga je i sa kojim je povezano, da bi moglo biti takvo kakvo je. Ovo sopstvo, koje je Božansko *Esse*, nije na nekom mestu, nego je sa onima i u onima koji su na mestu, shodno prijemu (repciji); pošto se ljubavi i mudrosti i dobru i istini, pa time i životu, koji su sopstvo u Bogu, odnosno, jesu sam Bog, ne može iskazati mesto ili napredovanje od mesta do mesta, nego odsustvo mesta, odatle je beskonačnost. Zbog toga Gospod kaže da je “on usred njih”; takođe i “on u njima i oni u njemu.” Ali pošto ni od koga ne može biti primljen onakav kakav je u sebi, on se pojavljuje onakav kakav je u sebi kao sunce iznad anđeoskog neba, od koga ono što proizlazi kao svetlost jeste on sam u smislu mudrosti, a kao toplina on sam u smislu ljubavi.

On sam nije sunce; nego se Božanska ljubav i Božanska mudrost, koji iz njega blisko proističu i okružuju ga, pred anđelima pojavljuju kao sunce. On sam u suncu je Čovek, on je naš Gospod Isus Hristos jednako u smislu Božanskog iz koga je i u smislu Božanskog ljudskog; jer sopstvo, koje je ljubav sama i mudrost sama, jeste njegova duša od Oca, a time i Božanski Život, koji je život u sebi. Drugačije je sa svakim drugim čovekom; u njemu duša nije život, nego prijemnik života. Gospod ovo takođe podučava, govoreći:

Ja sam put i istina i život; (Jovan 14:6);

Jer kao što Otac ima život u sebi, tako daje i Sinu da ima život u sebi; (Jovan 5:26).

Život u sebi je Bog. Ovome su dodali da onaj ko je u duhovnoj svetlosti, može da pojmi da Božansko *Esse*, koje je takođe Božanska suština, jer je jedno, isto, samo po sebi i nedeljivo, ne može biti dato kao množina; i da, ako bi se reklo da je to dato, usledile bi očigledne kontradiktornosti. Pošto su čuli ove stvari, anđeli su

razumeli u mojoj misli zajedničke ideje Hrišćanske crkve u odnosu na trojstvo ličnosti u jedinstvu i njihovo jedinstvo u trojstvu, u odnosu na Boga, kao i u odnosu na rođenje Božjeg Sina od večnosti: I tada su rekli, “O čemu razmišljaš? Ne razmišljaš li o tim stvarima iz prirodne svetlosti, sa kojom se naša duhovna svetlost ne slaže? Zbog toga, ako ne ukloniš ideje takve misli, zatvaramo ti nebo i odlazimo.”

Ali ja sam im onda rekao, „Uđite, molim vas, dublje u moju misao i možda ćete videti saglasnost.“ Učinili su tako i videli da ja pod tri osobe razumem tri proizlazeća božanska atributa, koji su kreacija, spasenje i probraćanje; i da su ova tri atributa od jednog Boga: i da pod rođenjem Sina Božijeg od večnosti razumem njegovo rođenje predskazano od večnosti i ostvareno u odgovarajućem vremenu. Zatim sam to povezo sam svojom prirodnom mišlju u odnosu na trojstvo i jedinstvo ličnosti i u odnosu na rođenje sina Božijeg od večnosti, koju sam primio iz učenja vere crkve, koje je svoje ime dobilo po Atanasiju; i da je ta doktrina pravedna i ispravna, pod uslovom da se umesto trojstva ličnosti tu podrazumeva trojstvo (jedne) ličnosti, koje je dato samo u Gospodu Isusu Hristosu; i da se umesto rođenja Sina Božijeg tu razume njegovo rođenje predskazano od večnosti i ostvareno u vremenu; jer se u smislu ljudskosti, koju je uzeo na sebe u određeno vreme, on otvoreno naziva Sinom Božijim.

Tada su anđeli rekli, “Dobro, dobro” i tražili da kažem iz njihovih usta, da ako neko ne pristupi samom Bogu neba i zemlje, ne može ući u nebo; jer nebo je nebo od tog jedinog Boga; i da je taj Bog Isus Hristos, koji je Jehova Gospod, stvoritelj od večnosti, iskupitelj u vremenu, a do večnosti preporoditelj; i tako onaj koji je istovremeno Otac, Sin i Sveti Duh; i da je to Jevanđelje koje treba da bude propovedano. Posle toga nebeska svetlost ranije viđena iznad otvora vratila se i postepeno silazila i ispunila unutrašnjosti moga uma i prosvetlila moje prirodne ideje u odnosu na jedinstvo i trojstvo Boga; tada sam ideje primljene u vezi sa njima na početku, koje su bile puko prirodne, video odvojene, kao što se pleva odvaja od žita oduvavanjem i raznosi kao vetrom na sever neba i raspršuje.

120. Treći iskustveni izveštaj iz *Apokalipse otkrivene*.

Pošto mi je bilo dato od Gospoda da vidim divne stvari koje su u nebu i ispod neba, moram, po zapovesti, da iznesem ono što je viđeno. Tu se pojavila veličanstvena palata i u njoj unutrašnjosti hram. Usred ovog potonjeg nalazio se zlatni sto, na kome je bila Reč, pored koje su stajala dva anđela. Oko nje su bila sedišta u tri reda: sedišta prvog reda bila su prekrivena svilenom tkaninom purpurne boje; sedišta drugog reda svilenom tkaninom plave boje; i sedišta trećeg reda belom tkaninom. Pod krovom, visoko iznad stola, pojavila se raširena nadstrešnica, sijajući dragim kamenjem, iz čijeg sjaja je blistalo nešto kao duga, kao kad se nebo raščisti posle pljuska.

Tu se onda iznenada pojavilo mnoštvo sveštenika, zauzimajući sva sedišta, odevenih u odore njihove sveštenečke službe. Na jednoj strani bio je ormar, gde je stajao anđeo čuvar; a unutar toga ležale su krasne odore divno složene. Bio je to sabor sazvan od Gospoda; i čuo sam glas iz neba koji je rekao, “Većajte.” Ali oni su rekli, “O čemu?” Rečeno je, “U vezi sa Gospodom spasiteljem i u vezi sa Svetim Duhom.” Ali kada su razmišljali o ovim subjektima, nisu bili u prosvetljenju; zbog čega su ponizno molili i tada je svetlost sišla iz neba, koja je najpre obasjala zadnji deo njihovih glava, a zatim njihova čela i, dalje, njihova lica; onda su počeli; i, kao što je bilo zapovedeno, najpre u vezi sa Bogom spasiteljem. Prvo pitanje koje je postavljeno i raspravljano bilo je, “Ko je na sebe preuzeo ljudskost device Marije?” I anđeo koji je stajao pored stola na kome je bila Reč, pročitao im je ove reči iz Jevanđelja po Luki:

I reče joj anđeo, evo zatrudnećeš, i rodićeš Sina, i nadeni Mu ime Isus; On će biti veliki, i nazvaće se Sin Najvišega. A Marija reče anđelu: Kako će to biti kad ja ne znam za muža? I odgovarajući anđeo reče joj: Duh Sveti doći će na tebe, i sila Najvišeg oseniće te; zato i ono što će se roditi biće sveto, i nazvaće se Sin Božji. (Luka 1:31, 32, 34, 35).

Takođe i ono što je u Jevanđelju po Mateju 1:20–25; I što je u stihu 25 pročitao im je naglašeno. Pored ovih, pročitao je mnoge stvari od Jevanđelista, kao iz Jevanđelja po Mateju 3:17 i 17:5, Jevanđelja po Jovanu 20:31; i drugih mesta, gde se Gospod u odnosu na svoju ljudskost naziva “sinom Božijim,” i gde iz svog ljudskog naziva Jehovu svojim “Ocem,” kao i iz knjiga proroka, gde je predskazano da će sam Jehova doći u svet; među kojima su takođe i ova dva odlomka iz knjige proroka Isaije:

I reći će se u ono vreme: Gle, ovo je Bog naš, Njega čekasmo, i spašće nas; ovo je Gospod, Njega čekasmo; radovaćemo se i veselićemo se za spasenje Njegovo. (Isaija 25:9).

Glas je nekoga koji viče: Pripravite u pustinji put Gospodnji, poravnite u pustoši stazu Bogu našem: I javiće se slava Gospodnja, i svako će telo videti: Evo, Gospod Bog ide na jakog¹³; Kao pastir pašće stado svoje. (Isaija 40:3, 5, 10, 11).

I anđeo je rekao, “Pošto je sam Jehova sišao u svet i uzeo na sebe ljudskost i time spasao i iskupio ljude, on je stoga nazivan “spasiteljem” i “iskupiteljem” u knjigama proroka.”

¹³ Zapravo: u snazi

Zatim je pred njima čitao sledeće odlomke:

Doista, Bog je u tebi, i nema drugog Boga. Da, ti si Bog, koji se kriješ¹⁴, Bog Izrailjev, Spasitelj. (Isaija 45:14, 15).

Nisam li ja, Gospod? Nema osim mene drugog Boga, nema Boga pravednog i Spasitelja drugog osim mene. Jer sam ja Bog, i nema drugog. (Isaija 45:21, 22).

Ja sam, ja sam Gospod, i osim mene nema Spasitelja. (Isaija 43:11).

A ja sam Gospod Bog tvoj i Boga osim mene nisi poznao, i osim mene nema ko bi spasao. (Osija 13:4).

I poznaće svako telo da sam ja Gospod Spasitelj tvoj i Izbavitelj tvoj. I poznaćeš da sam ja Gospod Spasitelj tvoj i Izbavitelj tvoj (Isaija 49:26; 60:16).

Ime je Izbavitelju našem Gospod¹⁵ nad vojskama (Isaija 47:4).

Izbavitelj je njihov silan, ime Mu je Gospod nad vojskama (Jeremija 50:34).

Gospode, kreposti moja i Izbavitelju moj! (Psalm 19:14).

Ovako veli Gospod, Izbavitelj tvoj, Svetac Izrailjev, ja sam Gospod Bog tvoj (Isaija 48:17; 43:14; 49:7; 54:8).

Ti si, Gospode, Otac naš, ime Ti je, otkako je veka, Izbavitelj naš. (Isaija 63:16).

Ovako govori Gospod, Izbavitelj tvoj: ja Gospod načinih sve: razapeh nebo sam, rasprostreh zemlju sam sobom; (Isaija 44:24).

Ovako govori Gospod Car Izrailjev i Izbavitelj njegov, Gospod nad vojskama: ja sam prvi i ja sam poslednji, i osim mene nema Boga. (Isaija 44:6).

Ime Mu je Gospod nad vojskama, i Izbavitelj ti je Svetac Izrailjev, Bog svoj zemlji zvaće se. (Isaija 54:5).

¹⁴ Odnosno: skriveni Bog

¹⁵ U Daničićevom prevodu "Jehova" se prevodi kao „Gospod“

Gle, idu dani u koje ću podignuti Davidu Klicu pravednu, koja će carovati koja će činiti sud i pravdu na zemlji i zvaće se: Gospod pravda naša. (Jeremija 23:5, 6; 33:15, 16).

I Gospod će biti car nad svom zemljom, u onaj dan biće Gospod jedan i ime Njegovo jedno. (Zaharija 14:9).

Utvrdivši se iz svih ovih odlomaka, oni koji su sedeli na sedištima rekoše jednoglasno da je sam Jehova uzeo na sebe ljudskost da bi spasio i iskupio (izbavio) ljude. Ali onda se začuo glas Rimokatolika, koji su se sakrili iza oltara, govoreći, “Kako može Jehova Otac da postane Čovek? Nije li on tvorac univerzuma?” A jedan od onih koji su sedeli na sedištima drugog reda oglasio se i rekao, “A ko onda?” A onaj iza oltara odgovorio je, “Sin od večnosti.” Ali dobio je odgovor, “Nije li Sin od večnosti, shodno tvojoj konfesiji, takođe i tvorac univerzuma? I šta je Sin ili Bog rođen od večnosti? I kako može Božanska suština, koje je jedna i nedeljiva, da bude razdvojena i nešto od nje da siđe i uzme na sebe ljudskost, a ne sve istovremeno?”

Druga rasprava u vezi sa Gospodom bila je da li su Bog Otac i on stoga jedno, kao što su duša i telo jedno? Rekli su da je to posledica, jer je duša od Oca.

Onda je jedan od onih koji su sedeli na sedištima u trećem redu, čitao iz veroispovesti koja se naziva Atanasijanskom sledeće reči: “Iako naš Gospod Isus Hristos, Sin Božiji, jeste Bog i Čovek, oni ipak nisu dva, nego jedan Hristos; da, on je u celini jedan, on je jedna Osoba; pošto duša i telo čine jednog čoveka, tako su Bog i Čovek jedan Hristos.”

Čitač je rekao da je ova vera primljena u čitavom Hrišćanskom svetu, čak i od Rimokatolika.

Onda su oni rekli: “Kakva je potreba za još nečim? Bog Otac i on su jedno, kao što su duša i telo jedno.” A onda su rekli, “Pošto je tako, vidimo da je Gospodovo ljudsko Božansko, jer je to ljudskost Jehove; tako Gospodu treba pristupati u njegovom Božanskom ljudskom; i da se tako i nikako drukčije može pristupati Božanskom koje se naziva Ocem.” Ovaj njihov zaključak anđeo je potvrdio mnogim drugim odlomcima iz Reči, među kojima su bili i ovi iz knjige proroka Isaije:

Jer nam se rodi Dete, Sin nam se daje, kome je vlast na ramenu, i ime će Mu biti: Divni, Savetnik, Bog silni, Otac večni, Knez mirni. (Isaija 9:6).

Ti si zaista Otac naš, ako i ne zna Avram za nas, i Izrailj nas ne poznaje; Ti si, Gospode, Otac naš, ime Ti je, otkako je veka, Izbavitelj naš. (Isaija 63:16).

I u Jevanđelju po Jovanu:

A Isus povika i reče: Ko mene veruje ne veruje mene, nego Onog koji me posla; I ko vidi mene, vidi Onog koji me posla. (Jovan 12:44, 45).

Reče Mu Filip: Gospode! Pokaži nam Oca i biće nam dosta. Isus mu reče: Toliko sam vreme s vama i nisi me poznao, Filipe? Koji vide mene, vide Oca; pa kako ti govoriš: Pokaži nam Oca? Zar ne veruješ da sam ja u Ocu i Otac u meni? Reči koje vam ja govorim ne govorim od sebe; nego Otac koji stoji u meni On tvori dela. Verujte meni da sam ja u Ocu i Otac u meni; (Jovan 14:8–11).

Ja i Otac jedno smo. (Jovan 10:30).

Sve što ima Otac moje je; I moje sve je Tvoje. (Jovan 16:15; 17:10).

Isus reče: Ja sam put i istina i život; niko neće doći k Ocu do kroza me. (Jovan 14:6).

Čuvši ovo, oni svi rekoše, jednim glasom i srcem, da je Gospodovo ljudsko Božansko i da se tome mora pristupiti da bi se moglo pristupiti Ocu; pošto je Johova Bog, koji je Gospod od večnosti, kroz to poslao sebe u svet i učinio se vidljivim pred očima ljudi i zbog toga pristupačnim. Na isti način učinio je sebe vidljivim pred očima ljudi i zbog toga pristupačnim u ljudskoj formi pred drevnima, ali tada kroz anđela.

Posle ovoga uspedilo je većanje u vezi sa Svetim Duhom.

Najpre je iznesena ideja mnoštva u odnosu na Boga Oca, Sina i Svetog Duha, koja je bila kao da je Bog Otac sedeo na najvišem mestu, a sin s njegove desne strane i poslali su Svetog Duha iz njih, da prosvetljuje i podučava ljude. Ali onda se začuo glas iz neba, koji je rekao, “Mi ne možemo da podržimo tu ideju misli. Ko ne zna da je Jehova Bog sveprisutan? Onaj ko ovo zna i priznaje, takođe će priznati da on sam prosvetljuje i podučava; kao i da nema posredničkog Boga, različitog od njega, a još manje od dvojice, kao jedne osobe u odnosu na drugu. Zbog toga učinite da prethodna ideja, koja je uzaludna, bude uklonjena; i dopustite da ono što je pravedno bude primljeno; i videćete jasno.” Ali glas se onda opet začuo od Rimokatolika, koji su se bili sakrili iza oltara hrama, govoreći, “Šta je onda Sveti Duh, koji je imenovan u Reči kod Jevanđelista i kod Pavla, za koga mnogi učeni ljudi iz sveštenstva, posebno našeg, kažu da ih vodi? Ko u Hrišćanskom svetu današnjice negira Svetog Duha i njegovo delovanje?” Na to se jedan od onih koji

su sedeli na sedištima u drugom redu, oglasio i rekao, “Vi kažete da je Sveti Duh Osoba za sebe i Bog za sebe. Ali šta je osoba koja izlazi i proističe iz osobe, nego delovanje koje izlazi i proističe? Jedna osoba ne može da izlazi i proističe iz druge kroz treću, nego kroz delovanje. Ili šta je Bog koji izlazi i proističe iz Boga, nego Božansko koje izlazi i proističe? Jedan Bog ne može da izlazi i proističe iz drugog kroz trećeg, nego Božansko. Nije li Božanska Suština jedna i nedeljiva? I kao što Božanska Suština ili Božansko *Esse* jeste Bog, zar nije Bog jedan i nedeljiv? Čuvši ove stvari, oni koji su sedeli na sedištima jednoglasno su zaključili da Sveti Duh nije zasebna osoba, niti Bog za sebe; nego da Sveti Duh izlazi i proističe iz Jedinog Sveprisutnog Boga, koji je Gospod. Na to anđeli koji su stajali pored zlatnog stola na kome je bila Reč, rekoše, “To je dobro. Nigde u Starom Zavetu ne čitamo da su proroci zborili Reč od Svetog Duha, nego od Jehove Gospoda; a tamo gde se “Sveti Duh” pominje u Novom Zavetu, misli se na Božansko proizlazeće, koje je Božansko koje prosvetljuje, podučava, oživljava, preobraća i preporuča.”

Posle ovoga usledila je rasprava u vezi sa Svetim Duhom, koji je bila o tome od koga Božansko koje se naziva Svetim Duhom proizlazi? Da li je to od Božanskog koje se naziva Ocem ili od Božanskog ljudskog koje se naziva Sinom? I dok su o ovome diskutovali, obasjavala ih je svetlost iz neba, iz koje su videli da sveto Božansko koje se podrazumeva pod Svetim Duhom, proizlazi iz Božanskog u Gospodu kroz njegovu glorifikovanu ljudskost, koja je Božansko ljudsko, kao što, u poređenju s tim, sva aktivnost proizlazi iz duše kroz telo kod čoveka.

Ovo je anđeo koji je stajao pored stola potvrdio iz Reči ovim odlomcima:

Jer koga Bog posla, onaj reči Božije govori: jer Bog Duha ne daje na meru. Jer Otac ljubi Sina, i sve daje u ruke Njegove (Jovan 3:34, 35).

Ali će izaći šibljika iz stabla Jesejevog, i izdanak iz korena njegovog izniknuće. I na Njemu će počivati Duh Gospodnji, duh mudrosti i razuma, duh saveta i sile, duh znanja i straha Gospodnjeg. (Isaija 11:1, 2).

Metnuću Duh svoj na Njega; Duh je Gospoda Boga na meni, (Isaija 2:1; 59:19, 20; 61:1; Luka 4:18).

A kad dođe utešitelj, koga ću vam poslati od Oca (Jovan 15:26).

On će me proslaviti, jer će od mog uzeti, i javiće vam. Sve što ima Otac moje je; zato rekoh da će od mog uzeti, i javiti vam. (Jovan 16:14, 15).

Ako ja ne idem, utešitelj neće doći k vama; ako li idem, poslaću Ga k vama. (Jovan 16:7).

A utešitelj (je) Duh Sveti (Jovan 14:26).

Duh Sveti još ne beše na njima, jer Isus još ne beše proslavljen. (Jovan 7:39).

Ovo rekavši dunu, i reče im: Primate Duh Sveti. (Jovan 20:22).

I u Otkrovenju:

Ko neće proslaviti ime Tvoje? Jer si Ti jedini svet. (Otkrovenje15:4).

Pošto se Gospodovo Božansko delovanje podrazumeva pod Svetim Duhom, zbog toga kad je govorio učenicima u vezi sa Svetim Duhom, koga će on poslati od Boga Oca, takođe je rekao:

Neću vas ostaviti sirotne; doći ću k vama. U onaj ćete vi dan doznati da sam ja u Ocu svom, i vi u meni, i ja u vama. Idem i doći ću k vama. (Jovan14:18, 20, 28).

I baš pre svog odlaska iz sveta, rekao je:

I evo ja sam s vama u sve dane do svršetka veka. (Matej 28:20).

Pročitavši ove reči pred njima, anđeo je rekao, “Iz ovih i mnogih drugih odlomaka u Reči, očigledno je da Božansko koje se naziva Svetim Duhom proizlazi iz Božanskog u Gospodu kroz njegovo Božansko ljudsko.” Na ovo oni koji su sedeli na sedištima rekoše, “Ovo je Božanska istina.”

Nadalje je donesena sledeća odluka, “Da smo iz većanja na ovom saboru jasno videli i odatle priznali kao svetu istinu, da je u Gospodu Bogu spasitelju Isusu Hristosu Božansko trojstvo, koje je Božansko iz toga, koje se naziva Ocem; Božanskim ljudskim, koje je Sin; i proizlazećim Božanskim koje je Sveti Duh, uzvikujući da “u Njemu živi svaka punina Božanstva telesno.” (Kološanima 2:9) Zbog toga je jedan Bog u crkvi.”

Pošto su ove stvari zaključene na tom veličanstvenom saboru, oni su ustali; a anđeo čuvar ormara došao je i svakome od onih koji su sedeli na sedištima doneo sjajne odore, tu i tamo protkane zlatnim nitima i rekao, “Primate ove venčane

odore.” I povedeni su u slavi u novo Hrišćansko nebo, sa kojim će Gospodova crkva na zemlji, koja je novi Jerusalim, biti sjedinjena.

Nego će biti jedan dan, koji je poznat Gospodu, neće biti dan i noć, jer će i uveče biti svetlost. I u taj će dan proteći iz Jerusalima voda živa. I Gospod će biti car nad svom zemljom, u onaj dan biće Gospod jedan i ime Njegovo jedno. (Zaharija 14:7–9).